

Annex IV

*Entrevistes als editors
dels informatius estudiats en l'anàlisi empíric*

Eva Comas Arnal

Índex

Introducció	p. 5
Questionari	p. 7
Extracte de les entrevistes	p. 9
Entrevista a Rosa Oliva , redactora en cap dels informatius de Catalunya Ràdio fins al 2004 i responsable de l'edició de Catalunya Informació durant el període analitzat.	p. 31
Entrevista a Jordi Lucea , editor de L'informatiu del migdia de Catalunya Ràdio fins al 2004 i actualment Cap d'Informatius de Catalunya Ràdio.	p. 51
Entrevista a Ramon Company , editor de Les notícies del migdia de COM Ràdio al 2004.	p. 67
Entrevista a Carlos Losada , Cap d'Informatius de COPE Catalunya i editor de l' Informatiu migdia al 2004.	p. 79
Entrevista a Toni Sellas , editor de l' Ona migdia d'Ona Catalana des del 2003 fins al 2004.	p. 89
Entrevista a Bianca Pons , editora de Notícies migdia d'Onda Rambla al 2004.	p. 103
Entrevista a Pere Molero , editor de l' Edició migdia de Ràdio 4 fins al 2002.	p. 115
Entrevista a Xavier Vidal , editor de l' Hora 14 de SER Catalunya durant el període analitzat.	p. 133

Introducció

Conèixer l'autopercepció dels editors dels informatius de ràdio respecte l'ús dels recursos sonors en els productes que elaboren és el principal objectiu de les entrevistes que s'ofereixen a continuació. Tal com es constata en l'anàlisi dels 529 discursos narratius de l'estudi empíric, els periodistes radiofònics utilitzen poc els recursos sonors significatius, és a dir, aquells que afegixen informació o contingut al que s'està transmetent. A través de les entrevistes als responsables dels informatius analitzats, es vol saber si els editors consideren que l'ús dels recursos sonors és suficient o no. Un altre dels propòsits d'aquestes entrevistes és detectar i identificar quins són els factors que intervenen en la presa de decisions a l'hora d'incloure o no recursos sonors, ja siguin indicatius o significatius.

A tal efecte s'ha seleccionat una mostra de 8 editors que ja sigui l'any 2001 o el 2004 s'hagin fet càrrec d'alguns dels programes informatius que s'analitzen en l'estudi empíric. Se'ls ha sotmès a una entrevista personal oberta basada en un qüestionari comú, al qual si s'ha cregut convenient s'han afegit més preguntes en el transcurs de la mateixa entrevista. El qüestionari consta de dues parts. La primera presenta preguntes de caràcter general que intenten obtenir informació sobre com l'editor creu que s'ha de redactar i dir una notícia per la ràdio. La segona part incorpora preguntes específiques sobre l'ús de recursos sonors.

Questionari

I. La narració periodística a la ràdio

- 1.1 Creu que l'actualitat i la immediatesa són els factors que més condicionen la manera de narrar la realitat a la ràdio?
- 1.2 Considera que aquesta necessitat de celeritat en ocasions actua en detriment de la qualitat i de la veracitat de la informació?
- 1.3 Una manera de fer front a aquesta necessitat de rapidesa que imposa el mitjà radiofònic a l'hora de narrar consisteix a tenir una estructura de narració molt preestablerta?
- 1.4 Si és així, en que consisteix aquesta estructura?
- 1.5 A l'hora d'encarregar un tema a un redactor, quin resultat exigeix?
- 1.6 Quan encarrega a un redactor que es desplaci al lloc on està succeint la notícia, la crònica resultant sol ser diferent de la que es faria des de la redacció feta a partir de les agències? (En ocasions les cròniques es fan només per evidenciar que la nostra emissora hi era?)
- 1.7 Les noves tecnologies –la digitalització de les redaccions- en quin sentit ajuden al redactor a millorar la seva feina?
- 1.8 Aquesta digitalització ha canviat en algun sentit no només els procediments que utilitzen els periodistes radiofònics, sinó també els resultats?
- 1.9 El fet que les emissores tinguin pàgines web i que en alguns s'incloguin en portals de grups de comunicació ha modificat d'alguna manera la configuració de la redacció?
1. 10 Si no és així, creu que en el futur sí que les modificarà?

II. Els elements del llenguatge radiofònic en la narració radiofònica

- 2.1 De quina manera integra les sintonies i els indicatius en el conjunt dels informatius radiofònics? Quina funció tenen?
- 2.2 En cadascuna de les notícies, quina importància concedeix als talls de veu dels protagonistes de les notícies?
- 2.3 Quant a la paraula:
 - Prefereix que el periodista dialogui amb l'editor o que faci un monòleg?
 - Prefereix que el redactor llegeixi la notícia com si estigués parlant o com si estigués llegint?

-Quines han de ser les característiques de la paraula del periodista en una notícia radiofònica?

2.4 Quan a la música:

-Quan inclou música en alguna de les informacions del programa que no sigui una sintonia o informatiu?

-Sol ser sempre música enregistrada o en ocasions és música transmesa directament de la realitat?

-En el tipus d'informació que s'inclou música, creu que sense ella la narració perdria sentit o qualitat?

2.5 Quant als sons:

-Quan inclou sons que no siguin ni paraules ni música en alguna de les informacions?

-Solen ser efectes sonors enregistrats o en ocasions es transmeten sons de la realitat?

-En quin sentit creu que milloren les informacions amb la inclusió de sons?

2.6 Quant al silenci:

-Considera que en ocasions un silenci comunica algun sentit a una informació o simplement denota algun error?

-En alguna ocasió ha inclòs algun silenci premeditadament?

2.7 Considera que incloure elements del llenguatge radiofònic com músiques, sons i silencis, que no siguin sintonies o indicatius millora la qualitat de les narracions informatives, o per contra, entorpeix el procés de redacció?

2.8 Creu que els informatius radiofònics utilitzen prou els recursos sonors propis del llenguatge radiofònic o en la majoria d'ocasions no es tenen en compte?

2.9 Si creu que els recursos sonors no es tenen prou en compte a l'hora d'elaborar les notícies, en què creu que millorarien els informatius si s'utilitzessin?

2.10 Quan s'adona que hi ha la possibilitat d'incloure una música, un so o un silenci en una informació, això contribueix a que la inclogui en el conjunt de notícies seleccionades?

2.11 Considera que es pot elaborar una informació sense que aparegui la paraula del periodista?

2.12 Pensa que la digitalització de les redaccions afavoreix l'ús dels recursos sonors del llenguatge radiofònic en l'elaboració de les narracions informatives?

Extracte de les entrevistes

Entrevistat: Rosa Oliva

Programa informatiu: Bloc informatiu de Catalunya Informació

Emissora: Catalunya Informació

Criteris sobre elaboració de les narracions informatives

- Quan es tracta d'una notícia important, la immediatesa preval per davant de tot i es pot arribar a dir la notícia sense elaborar traduint-la directament del teletip.
- El format *all news* de Catalunya Informació permet tenir una pauta segons la qual tot està preparat, però també permet introduir notícies d'última hora i, fins i tot, trencar completament el format.
- Enviar cròniques des del lloc dels fets és primordial. Des del lloc on estan succeint els esdeveniments es pot treure més informació. També és més fàcil aconseguir talls de veu i algun so.
- Els sons de la realitat són més adequats per als informatius d'autor com els de Catalunya Ràdio que no per al format de Catalunya Informació.
- Els gèneres que es distingeixen en el llenguatge habitual de la redacció són: 1) notícia o tema, 2) reportatge o xip, 3) entrevista i 4) crònica.
- Catalunya Informació va néixer gairebé digitalitzada cosa que permet molta més rapidesa i possibilitats de tractar el so.

Recursos sonors indicatius

- Les sintonies i ràfegues són importants pel format *all news*. Permeten identificar seccions, separar espais, realitzar desconexions. Cada secció té la seva sintonia pròpia i han estat creades expressament per a l'emissora. Les sintonies actuals estan en antena des del 2001 i les anteriors s'havien sentit a l'emissora des de la seva creació al 1992.
- Les sintonies i els indicatius busquen transmetre que es tracta d'una emissora dinàmica, activa, però sense estridències. Han de transmetre seguretat i una coherència general amb tota la programació.

Recursos sonors significatius

Paraula

- La locució ha d'estar sotmesa a molta exigència tan lingüística com estètica. A Catalunya Informació s'ha de tenir una lectura neutra, sobretot si es llegeix des de l'estudi.
- Les notícies han de portar tall de veu i de vegades es pot començar la notícia amb el mateix tall.

Música

- En els reportatges de la majoria dels blocs informatius hi ha música "descriptiva o ambiental" i també té molta importància en una secció que es diu "La música" d'Albert Puig.

Sorolls

- Catalunya Informació només inclou efectes sonors i en molt estranyes ocasions sons gravats de la realitat. Aquests efectes només s'inclouen en els reportatges previstos a les hores i 20 minuts.

Silenci

- En un format all news no s'inclou silenci perquè l'audiència no l'interpreta bé.

Ús del llenguatge radiofònic

- No entorpeix, sinó que fan més agíl un format que pot arribar a ser monòton com l'all news. Però cal que els recursos estiguin molt treballats.
- Sí, es pot elaborar una informació sense la veu del periodista.
- Els recursos propis del llenguatge radiofònic no s'utilitzen molt perquè en general a tot arreu es fa un periodisme de declaracions i contradecaracions.
- La digitalització afavoreix l'ús dels recursos propis del llenguatge radiofònic.

Criteris sobre elaboració de les narracions informatives

- La immediatesa és el que més condiona la manera d'explicar les notícies a la ràdio. Si hi ha un informatiu que al llarg del dia es veu més afectat per la immediatesa és el del migdia.
- A l'Informatiu del migdia s'ofereixen unes 15 o 16 notícies que solen tenir un minut de durada
- L'oient de la ràdio no està tan atent com el de la tele o el lector de diari, per tant cal ser molt clar, directe i sintètic.
- Gèneres que es distingeixen a la redacció: 1) Notícia o tema 2) Reportatge: "Reportatge, a vegades l'utilitzem d'una forma errònia, perquè un reportatge *strictus sensu* és aquella història que un reporter viu al carrer i explica, d'una forma molt lliure, d'una forma gens encotillada i donant "rienda suelta" a la seva imaginació i a la seva capacitat". 3) Crònica i 4) Entrevista.
- És important tenir periodistes propis on està succeint la notícia, perquè les agències no et donen tota la informació, cal decodificar-les.
- La digitalització ha fet les coses més senzilles i fàcils, però encara que sembli contradictori, una mica més lentes. Et permet fer més coses però més lentament.

Recursos sonors indicatius

- Les sintonies són un distintiu, són un suport i donen el to del programa.
- També són indicatius de tradició i qualitat com la molla d'Hora 25

Recursos significatius

La Paraula

- Ha de ser clara i entenedora.
- És important que una notícia tingui tall de veu, però un tall de veu que digui alguna cosa. De vegades s'abusa del tall de veu.
- S'intenten buscar talls de veu propis, però és molt difícil fugir de la declaració i contra declaració.

- Els talls de veu poden servir per obrir un informatiu o una notícia i també es poden utilitzar encarats.
- És preferible el diàleg al monòleg i l'explicació a la lectura.

La música

- S'inclou música de discos en els informes, els mal anomenats reportatges.
- També s'inclou música de la realitat en alguna crònica cultural on es va a un acte amb unitat mòbil.

Sorolls

- S'inclouen sons de la realitat. Ha arribat a obrir un informatiu amb el so d'una tempesta.
- També s'inclouen efectes sonors que no tergiversin la realitat en alguns resums o reportatges.

Silenci

- No ha inclòs silencis premeditadament, però hi ha silencis molt eloqüents com el de l'Aznar a l'entrevista de Luis del Olmo.

Elements del llenguatge radiofònic

- Milloren la qualitat però no se'n pot abusar. Van molt bé per cridar l'atenció, per enviar-li imatges a l'oient.
- Sí, es pot elaborar una informació sense la veu del periodista.
- De vegades no es poden incloure sons per la necessitat d'anar ràpid i de vegades perquè les condicions tècniques no són les adequades. Cal tenir en compte que l'oient ha d'entendre aquell so sense la possibilitat de veure la font.
- La digitalització ajuda a utilitzar millor els elements del llenguatge radiofònic.

Entrevistat: Ramon Company
Programa informatiu: Les notícies del migdia
Emissora: COM Ràdio

Criteris sobre elaboració de les narracions informatives

- L'informatiu del migdia és el que té més gruix d'informació, tant previsible com imprevisible i, per tant, la immediatesa és un dels seus factors fonamentals.
- Els gèneres que es distingeixen a la redacció són: 1) Notícia 2) Crònica 3) Reportatge 4) Breus.
- De vegades es té més informació des de la redacció que des del lloc dels fets, però és important enviar algú on s'està produint la notícia. Es pot ser més descriptiu, es pot explicar el que es veu.
- La digitalització fa més àgil la feina de la redacció.
- Els periodistes de COM Ràdio també elaboren informació per la pàgina web.

Recursos sonors indicatius

- Les sintonies donen agilitat, fan el producte més atractiu. També ajuden a separar els continguts del programa.
- Són sintonies genèriques de l'emissora

Recursos sonors significatius

Paraula

- El tall de veu és el protagonista de la notícia, la il·lustra, és com la imatge a la televisió.
- Els talls es poden utilitzar a l'inici de la notícia, en bateria o encarats.
- El paradigma de tall de veu és "bon so i 23 segons"
- S'introdueix el diàleg en poques ocasions, però és preferible que la notícia soni parlada i no llegida.

Música

- S'inclou música en notícies culturals.

- En algunes cròniques també s'inclou música de fons si està sonant al carrer en aquell moment.

Sorolls

- Els sons de la realitat els incloem en la categoria de talls de veu.
- No s'utilitzen mai efectes sonors.

Silenci

- S'utilitzen en poques ocasions, normalment per donar èmfasi.

Els elements del llenguatge radiofònic

- No empitjoren però tampoc milloren la qualitat de la notícia
- Només confereixen qualitat estètica.
- En general, a les emissores s'inclouen prou recursos sonors.
- Es pot fer una informació sense veu del periodista, però en poques ocasions.
- La digitalització permet una millor utilització dels elements del llenguatge radiofònic perquè permet més memòria d'enregistrament i més rapidesa.

Entrevistat: Carlos Losada
Programa informatiu: L'informatiu migdia
Emissora: COPE Catalunya

Criteris sobre elaboració de les narracions informatives

- La immediatesa és un dels factors que més condiciona l'*Informatiu migdia*, ja que s'estan explicant les notícies mentre estan passant. La seva emissió coincideix amb el major volum informatiu del dia.
- L'altre factor que condiciona l'*Informatiu migdia* és la seva brevetat. El programa és només de 15 minuts cosa que comporta dificultats a l'hora de fer encabir tota l'actualitat.
- A causa de la brevetat del programa, les notícies han de ser breus, d'una durada no superior als 50 segons, excepte la notícia d'obertura.
- La principal exigència que es fa a un periodista de l'*Informatiu* quan va a cobrir una notícia és que sàpiga identificar o arrencar un titular.
- És imprescindible ser al lloc dels fets, entre altres raons perquè la informació d'agència arriba més tard. A més, l'editor té més confiança en el seu redactor que en un teletip d'agència.
- La digitalització a les emissores de ràdio ha fet que els periodistes també hagin de tenir coneixements tècnics. Es destaca sobretot la incorporació del minidisc per cobrir rodes de premsa.
- La distinció de gèneres que es fa a la redacció és: 1) Notícia i 2) Crònica. Només s'ofereixen reportatges en casos de poc volum informatiu.

Recursos sonors indicatius

- Els informatius de la Cadena COPE tenen sintonies i ràfegues genèriques que vénen marcades des de Madrid.
- S'utilitzen les sintonies i ràfegues per marcar l'entrada de l'*Informatiu* i per separar la informació de la publicitat.

Recursos sonors significatius

Paraula

- És imprescindible que totes les notícies portin tall de veu, ja que el tall concedeix brillantor a la notícia i es nota més treballada.

- Incorporar un tall de veu a la notícia implica que s'ha buscat una font i que se l'ha entrevistat.
- Excepcionalment, una notícia pot començar amb un tall de veu i en ocasions els talls de veu poden encarar-se.
- No s'utilitza el diàleg entre editor i redactor.
- No importa si la notícia es diu o es llegeix, l'important és que estigui ben explicada.

Música

- No s'inclou mai música que no sigui la sintonia o les ràfegues, tret d'alguna ocasió quan s'emet un reportatge o en el cas d'alguna notícia cultural.

Sorolls

- S'utilitzen alguns sons ambients gravats directament de la realitat quan són il·lustratius. La seva durada sol ser més breu que la d'un tall de veu, d'uns 5 segons aproximadament.
- No s'inclouen efectes sonors.

Silenci

- No s'inclou mai silenci

Els elements del llenguatge radiofònic

- Els recursos sonors fan que els informatius siguin més amens i distesos, però s'ha de tenir prou temps per incloure'ls.
- A la ràdio informativa catalana s'utilitzen els elements del llenguatge radiofònic segons les possibilitats de cada emissora. La que més n'utilitza és Catalunya Ràdio.
- Es pot fer una informació sense la veu del periodista però és complicat.
- La digitalització afavoreix l'ús dels recursos sonors i encara els afavorirà molt més.

Entrevistat: Toni Sellas
Programa informatiu: Ona Migdia
Emissora: Ona Catalana

Criteris sobre elaboració de les narracions informatives

- L'Ona Migdia és un informatiu molt marcat per la immediatesa però no tant com els butlletins horaris de tot el matí. L'informatiu permet donar una perspectiva del que ha passat al llarg de tot el matí.
- En comparació amb els altres programes informatius del dia, l'informatiu de migdia és el que està més marcat pel que està succeint en aquell moment. Està marcat pel directe, els temes estan oberts i estem parlant en gerundi.
- Els gèneres que es distingeixen a la redacció són: 1) Notícia, 2) Crònica, 3) Entrevista i 4) Reportatge.
- Quan un redactor va a cobrir una informació ha d'anar buscant un titular i ha de tenir en compte també quin és el context d'actualitat en què es produeix aquell fet.
- Ona Catalana a Barcelona ja va néixer digitalitzada.
- La digitalització accelera i facilita la feina del redactor. Es destaca l'ús del minidisc. A més, també es pot ser més creatiu amb els nous mitjans.

Recursos sonors indicatius

- Les sintonies dels informatius d'Ona Catalana són genèriques. Les decideix la Direcció de Continguts i s'intenta que tinguin una coherència i que estiguin adequades al moment del dia.
- Les sintonies de l'Ona Migdia donen el to de l'informatiu. Els separadors o ràfegues serveixen per separar blocs informatius i també s'utilitza una sintonia de breus que serveix per donar més dinamisme a la lectura.
- L'Ona Migdia compta amb una falca promocional plena de recursos sonors. Són talls de veu i fragments d'informatius que han sortit en antena. També van acompanyades de músiques molt ràpides.

Recursos sonors significatius

La Paraula

- La veu del locutor, els talls de veu dels protagonistes de la notícia i els recursos sonors que puguis aportar són tres elements que fan singular el mitjà radiofònic. És important per tant que les notícies portin talls de veu.
- S'intenta que totes les notícies portin talls de veu, però no és una condició *sine qua non*.
- De forma excepcional es pot començar un informatiu o una notícia amb tall de veu quan el tall té prou força.
- Excepte en notícies molt clares, no és partidari d'encarar els talls de veu.
- La locució amb diàleg és més pròpia dels informatius nocturns. En l'Ona Migdia no és habitual fer una locució dialogada.
- La locució és més adequada quan no es nota llegida. Al mitjà radiofònic li falta naturalitat. S'utilitza un llenguatge correcte lingüísticament però massa propi del registre formal i escrit.

La música

- S'inclou música en els reportatges o en els cinc últims minuts de l'informatiu en els quals s'inclouen temes culturals. S'introdueix força música.
- A part de les cròniques en directe, no s'inclou so de música de la realitat, ja que la qualitat sonora no és prou bona.

Sorolls

- S'inclouen sons de la realitat, però en poques ocasions i de manera molt justificada.
- S'afegeixen efectes sonors en alguns reportatges, però de forma molt ocasional.
- Tant els efectes sonors com els sons de la realitat tenen un efecte crida sobre l'oient.

Silenci

- Només s'utilitza el silenci en la locució per fer algunes pauses.

Elements del llenguatge radiofònic

- Els elements del llenguatge radiofònic enriqueixen la informació. A cada informació li correspon un tractament determinat, no només quant al contingut sinó també quant a l'estètica.
- Sí que es pot realitzar una informació sense la veu del periodista. A l'Ona Migdia ha sovint muntatges sonors només amb música i talls de veu.
- En general a la ràdio informativa catalana no s'utilitzen molt sovint els elements del llenguatge radiofònic. Els informatius estan molt "encarcarats". Caldria que la ràdio informativa fos més agosarada formalment.
- La digitalització permet ser més creatiu amb el llenguatge radiofònic. Es destaca el programa informàtic de tractament de so.

Criteris sobre elaboració de les narracions informatives

- L'informatiu està molt subjecte al que està passant i això fa que de vegades calgui sacrificar informacions que es tenien preparades. La immediatesa condiona absolutament el Notícies migdia.
- S'intenta oferir molta informació social i menys de política.
- L'estructura de notícia establerta és que l'editora diu en l'entradeta el més nou, el redactor completa la informació i el tall de veu ha de recullir el més important que diuen els protagonistes de la notícia.
- És força beneficiós emetre l'informatiu mitja hora més tard que la resta (14:30) perquè es té més temps per preparar les informacions.
- Els periodistes d'Onda Rambla fan notícies per Onda Cero Madrid i Onda Rambla.
- Onda Rambla té corresponsal a Madrid i s'utilitza molt en l'informatiu.
- El Notícies Migdia no és una desconexió de Madrid, sinó que és un informatiu generalista amb notícies de tot el món i Espanya.
- Quan un redactor cobreix una notícia se li demana que sigui planer i concret, i que encerti el titular.
- Els gèneres que es distingeixen a la redacció són: 1) Notícia, 2) Crònica, 3) Reportatge i 4) Entrevista.
- La digitalització ha canviat molt la feina del redactor. Es destaca sobretot la gravació amb minidisc.

Recursos sonors indicatius

- Les sintonies i ràfegues són genèriques de l'emissora. S'utilitzen per marcar blocs informatius.
- A l'inici del programa hi ha una portada amb un indicatiu i sintonia en la qual es destaquen les informacions més importants i es llencen talls. També s'usen separadors i veus indicatives per marcar la diferència entre publicitat i la informació.
- També hi ha sintonies per algunes seccions com les borses o breus internacionals.

Recursos sonors significatius

Paraula

- És indispensable que les informacions del Notícies migdia portin tall de veu. Si no en porten, la llargada de la notícia s'ha d'escurçar a 40 segons.
- Es pot començar una notícia amb tall de veu, però de manera excepcional i es tracta d'un recurs més adequat per informacions culturals que no per cròniques de roda de premsa.
- També es poden encarar els talls, recurs que es fa servir sovint.
- La locució del Notícies migdia no és dialogada, s'ha d'anar molt "picat".
- S'ha d'evitar que la locució soni llegida, ha de sonar explicativa. Per a això, té molt a veure la redacció.

Música

- S'utilitza música sempre que estigui justificada perquè ajuda molt a "desintoxicar", sobretot en informacions culturals, reportatges o en notícies curioses.
- La música que s'inclou pot ser música de disc o bé enregistrada directament de la realitat. En aquest últim cas, si s'està fent un reportatge de gospel cal posar gravació de la realitat i no música de disc.

Sorolls

- S'usen els sons ambient en les cròniques on el so aporta alguna cosa: al Congrés, en una manifestació.
- Els efectes sonors no s'utilitzen, són més adequats per a un altre tipus de programa i no per als informatius.

Silenci

- L'editora de l'informatiu usa el silenci en la locució per donar èmfasi quan s'acaba de dir alguna cosa molt impactant.
- El silenci també es pot utilitzar quan es fa una informació sobre algun minut de silenci.

Elements del llenguatge radiofònic

- Els elements del llenguatge radiofònic enriqueixen la informació si estan ben utilitzats i tenen qualitat de so. Fan que l'oient recordi més aquella informació.
- Els elements del llenguatge radiofònic tenen un efecte de crida d'atenció sobre l'oient.
- Han d'estar justificats i ben integrats amb la paraula.
- La ràdio informativa catalana no utilitza prou els recursos sonors. El ritme de feina que porten els redactors impedeix que s'incloguin. Es podrien utilitzar a les entrevistes, però s'usa poc aquest gènere en els informatius de migdia.
- Sí, es pot fer una informació sense la veu del periodista.
- Hi ha informacions que demanen la presència del so: manifestacions, vagues. Però incloure aquest so no és tant una qüestió tècnica sinó de mentalitat.
- Els nous mitjans digitals ajuden a recuperar més ràpid sons antics o a buscar sons per Internet.

Entrevistat: Pere Molero
Programa informatiu: Edició migdia
Emissora: Ràdio 4

Criteris sobre elaboració de les narracions informatives

- La immediatesa marca molt l'informatiu del migdia, cosa que obliga a donar les cròniques molt poc elaborades. De vegades, cal oblidar-se de la forma i concentrar-se només en el que està passant.
- El redactor de l'informatiu nodreix de notícies Ràdio 4, Radio 1 i Radio 5 Todo Noticias. Això també condiona molt la manera de treballar. S'intenta que la informació surti al mateix temps per les dues emissores.
- Els gèneres que es distingeixen a la redacció són: 1) Notícia, 2) Crònica, 3) Reportatge.
- En una notícia cal explicar el que es creu que li resultarà més interessant i útil a l'oient.
- És un informatiu genèric, però es fan les informacions d'Espanya i de la resta del món utilitzant les notícies de Radio 1 i de Radio 5 Todo Noticias.
- Cal enviar sempre un redactor on està succeint una notícia. La qualitat de la informació és millor que no seguint-la per teletips. L'editor no sap qui és el redactor d'EFE o d'Europa Press i, en canvi, sí que coneix el seu redactor.
- La digitalització facilita la feina, però també provoca un reajustament de les feines a la redacció. A través dels mitjans digitals l'emissora de Barcelona està connectada amb la de Madrid. Per passar un tall de veu d'una punta a l'altra de l'estat ara es necessiten només segons. Es destaca especialment l'ús del minidisc.
- L'Edició migdia s'emet mitja hora abans que la resta d'informatius (13:30) cosa que condiona molt la manera de treballar dels redactors.

Recursos sonors indicatius

- En aquests anys (2001 i 2004) s'ha canviat l'estructura del programa i, per tant, també han canviat les sintonies i ràfegues.
- Al 2001, es posava sintonia sota les notícies internacionals i de l'estat, i la informació sobre Catalunya es deia en blanc. Ara no es separen tant les notícies generals de les catalanes.

Recursos sonors significatius

Paraula

- Totes les notícies haurien de portar tall de veu, perquè l'oient pugui escoltar no només la veu del redactor, sinó també el que diu el protagonista.
- És útil encarar els talls de veu quan es tracta de reproduir un enfrontament. Però es tracta d'un recurs que s'ha de saber utilitzar.
- Es pot començar una notícia amb tall de veu, però en casos concrets, sempre que no confongui l'audiència.
- A banda de les declaracions oficials, és bo incloure declaracions informals.
- És preferible que la notícia soni explicada i no llegida, però això és una cosa que en gran part s'aconsegueix amb la redacció.
- La locució és dialogada només en casos excepcionals i si es fa és una locució i un diàleg molt preparat.

La música

- La música s'utilitza en notícies musicals i també en reportatges. També en els minuts finals dedicats a cultura o en algun tema concret de Nadal.
- Pot ser música de disc o, en algunes ocasions, també gravada directament de la realitat.

Sons

- S'inclouen sons de la realitat. Per exemple, en les informacions sobre les claxonades. També en els talls de veu que porten aplaudiments o xiulets al final.
- Hi ha, però, una deixadesa general a l'hora d'incloure sons que puguin il·lustrar la notícia. Hi ha una tendència a buscar frases i no a buscar sons.
- La virtut del so ambient és que situa a l'oient en el lloc dels fets.
- No s'és partidari d'utilitzar efectes sonors, tot i que de vegades s'han utilitzat.

Silenci

- El silenci s'usa poc, de vegades després d'un tall de veu molt contundent per donar-li èmfasi.

Els elements del llenguatge radiofònic

- El so ambient no s'utilitza perquè moltes vegades no hi ha temps, però en moltes ocasions també perquè el redactor no ha pensat a gravar el so del que estava passant.
- La digitalització afavoreix l'ús dels elements del llenguatge radiofònic ja que els programes de tractament de so permeten fer muntatges sonors que abans eren impossibles.
- El problema del poc ús dels recursos sonors no és tant una qüestió de tècnica com de rutines de treball.

Criteris sobre elaboració de les narracions informatives

- La raó de ser de la ràdio és explicar el que està succeint en aquell moment. La immediatesa i l'actualitat són els principals criteris pels quals s'ha de guiar la informació.
- A l'hora d'explicar un fet, el periodista s'ha de plantejar què ha passat i què està veient.
- Els gèneres que es distingeixen a la redacció són: 1) Tema 2) Crònica i 3) Entrevista.
- És necessari que per cobrir una notícia el redactor estigui en contacte amb la realitat perquè tindrà més elements informatius. A més, des del lloc dels fets el redactor també té un mòbil i també pot estar en contacte amb diverses fonts.
- Tot el procés de la digitalització ha canviat molt la feina del redactor. En un sol ordinador es pot escoltar so, consultar agències, escriure textos, mirar Internet.
- Amb la digitalització la qualitat de so és molt millor.
- Amb els mitjans digitals el redactor guanya en temps i en autonomia. Es destaca la gravació amb minidisc.

Recursos sonors indicatius

- A l'inici del programa hi ha un indicatiu en blanc que identifica el programa, l'emissora i l'editor de l'Hora 14.
- Hi ha una sintonia de titulars que serveix per identificar que es tracta del resum de la informació més important.
- També hi ha cops musicals i ràfegues per separar blocs informatius.
- Hi ha també una sintonia final que serveix per acomiadar el programa.

Recursos sonors significatius

Paraula

- Hi ha talls de veu que ells mateixos són la notícia i, en aquest cas, és obligatori posar-los. De vegades se senten talls a la ràdio que no diuen res. És molt dolent que hi hagi una obsessió amb els talls de veu perquè llavors s'acaben llençant talls sense sentit.
- Si el tall de veu es prou contundent ha d'encapçalar la notícia.
- Sempre que estigui justificat, és bo encarar talls de veu quan hi ha un enfrontament.
- A la ràdio catalana se senten massa talls de veu formals i oficials que són molt avorrits
- És millor que la locució de l'editor i el redactor soni dialogada. Es tracta d'apropar la paraula de la ràdio a la parla del carrer. És preferible que soni parlat que no llegit.
- L'única indicació que l'editor dóna als redactors és que expliquin les notícies i que vagin tranquils.

La música

- La música s'utilitza sempre que es pot, però es pot en poques ocasions. En el cas d'un concert important.
- Es pot posar música de la realitat quan s'està fent un reportatge en el qual la música és la protagonista (el dia de la música, la música al metro)

Sorolls

- L'editor demana sons de la realitat als redactors. (Cassolades, manifestacions)
- Els sons de la realitat han d'estar justificats i s'han d'entendre. Si és així, criden l'atenció de l'oient.
- No s'utilitzen efectes sonors enllaunats.

Silenci

- Utilitza el silenci per subratllar un tall molt contundent.
- El silenci també és molt útil en l'entrevista i serveix, per exemple, per posar nerviós l'entrevistat.

Elements del llenguatge radiofònic

- És bo que els sons il·lustrin la notícia (si es parla d'una obra de teatre que soni la veu dels actors), però és difícil incloure-ho per falta de temps dins el programa per incloure-ho tot.

- Els elements del llenguatge radiofònic no s'utilitzen prou. No es tracta d'un problema d'immediatesa, sinó de la manera de treballar. S'ha oblidat que la ràdio és so. Hi ha una falta de cultura.
- Recuperar la pròpia veu de personatges importants quan moren és fonamental.
- Es pot elaborar una informació radiofònica sense la paraula del periodista.
- La digitalització afavoreix l'ús dels recursos sonors tant en la gravació de so com en el muntatge.

**Entrevista a Rosa Oliva
CATALUNYA INFORMACIÓ**

I. La narració periodística a la ràdio

1.1 Creu que l'actualitat i la immediatesa són els factors que més condicionen la manera de narrar la realitat a la ràdio?

Nosaltres a Catalunya Informació distingim a través de les diferents durades de les notícies el que és més important o no. Jo et diria que l'habitual hauria de ser que tot estigués ben redactat abans d'entrar. Però clar en el cas dels flaixos, és a dir, quan t'arriba una notícia que és suficientment important com perquè ocupi un lloc molt destacat a l'escaleta, com perquè obri informatiu o perquè sigui una de les notícies destacades del dia, que les anirem repetint cada mitja hora, doncs aleshores sí que aquell flaix s'entra de vegades amb notes preses a mà o fins i tot un teletip, que un teletip ja és una redacció més elaborada, però que evidentment l'has de traduir, perquè o et ve en anglès o en francès o en castellà. Però en aquest cas, la immediatesa, si la notícia s'ho val preval per damunt de l'elaboració i la redacció.

1.2 Una manera de fer front a aquesta necessitat de rapidesa que imposa el mitjà radiofònic a l'hora de narrar consisteix a tenir una estructura de narració molt preestablerta? Una pauta de discurs?

Si tenim un format i aquest format es pot trencar. És evident. Quan estem donant un flaix, el flaix t'arriba en qualsevol moment del bloc informatiu. Aleshores, si la prioritat és donar aquella informació perquè l'hem qualificada com informació de primer ordre, doncs, en qualsevol moment. L'únic handicap que tenim, perquè tot és en directe, són els espais gravats que evidentment hem de respectar. Si aquell espai li queda un minut, deixarem que passi aquell minut i acte seguit donarem aquell flaix. D'altres aspectes, en altres casos doncs, no. Com normalment els titulars els està llegint aquella persona i si tu li entres ho pot incorporar en qualsevol moment. Quan està fent el

bloc de notícies, exactament igual. Si està fent una entradeta o està donant pas a una crònica, sempre es pot fer enrera amb la improvisació i donar-ho. L'únic handicap seria que quedés en aquell reportatge, que estan gravats, evidentment, un minut i que vaja ens esperéssim aquell minut. Tampoc es fonamental esperar-nos trenta segons, quaranta segons. Aquell minut pot servir fins i tot per ordenar una mica el cap si aquella notícia te l'estan explicant i l'has de dir tu, sense possibilitat tampoc d'escriure't massa cosa. Per tant, és l'únic handicap que tenim i el bloc es trenca sempre en qualsevol moment. Si la notícia s'ho val, si és de primer ordre sempre el trenquem.

1.3 Sempre que les notícies s'expliquen des del lloc dels fets, ja sigui amb telèfon o unitat mòbil, es fa així perquè és realment millor informativament o per constatar que “nosaltres hi érem”?

Aquí hi ha dues coses que es complementen. La cobertura de les notícies al lloc que s'estan produint per nosaltres és primordial. Si no fos així no tindriem muntada tota l'estructura dels serveis informatius tal com la tenim muntada. Donem molta prioritat a ser als llocs. Per tant, tenim corresponsals estrangers a les principals capitals europees, a Estats Units, a Sud-Amèrica, a Moscou, al Pròxim Orient, a Tòquio. I el que intentem sempre és estar al lloc on es produeix la notícia i això et parlo des de l'àmbit estranger. Si ens posem a casa nostra, a l'àmbit més reduït que podria ser el més local tenim un corresponsal per comarca i fins i tot al Vallès de vegades doblem, perquè les ciutats com Terrassa i Sabadell donen molta informació i aleshores una persona fa potser capitals i llavors dues es reparteixen els dos Vallesos. Per nosaltres estar en el lloc és molt important, és una prioritat. Tu em deies: “explicar-ho perquè nosaltres hi som”. És evident que si tu estàs en el lloc dels fets treuràs molta més informació. Si en el lloc dels fets tu aconsegueixes, si és molt important el que està produint-se en aquell moment,

tenir més d'un redactor, encara més. És a dir, no només hi som sinó que doblem tant els equips d'exterior, és a dir, els tècnics, com els redactors, perquè per nosaltres és tan important explicar-ho des del lloc dels fets com que allà estigui passant alguna cosa. Per tant, no expliquem les coses perquè hi som, sinó que hi som perquè aquelles coses s'han d'explicar.

1.4 Una vegada el redactor està en el lloc dels fets i pot aconseguir so de la realitat, és a dir, declaracions, sons ambient, en el redactor se li demana?

Nosaltres tenim uns objectius que potser també ens hem relaxat una mica, perquè de vegades quan portes uns quants anys convé refrescar una mica... tenim uns objectius que intentem que els redactors compleixin. És a dir, la persona quan surt, cobreix aquella roda de premsa o un esdeveniment no previst i el primer que ha de fer és fer un flaix, de manera que aquell flaix pot ser senzillament una intervenció d'aquella persona sense cap tall de veu, que pot durar 30 segons, 40 segons... i això pot ser perquè s'ha acabat una roda de premsa i et donen un titular important i el diu de seguida, en qualsevol moment del format de Catalunya Informació, o perquè has arribat a un lloc on s'ha produït un atemptat o qualsevol catàstrofe natural que pugui produir-se i aleshores arribes allà i expliques el que veus. Allà no cal tall de veu. En aquesta primera fase. La següent fase, que seria l'ampliació d'aquesta notícia que s'ha de produir immediatament, si és possible dins aquell bloc informatiu i si no dins aquell bloc que comença, és a dir, la mitja hora següent, aquella persona ha d'aportar tota la informació que ja té més el suport d'un tall de veu que verifiqui el que està passant allà i que aporti encara més informació. Si, a més, ha estat cas d'un atemptat terrorista i convé, de vegades passar sons perquè en aquells moments aquells sons van acompanyats de declaracions o que poden fer que l'oient pugui visualitzar la situació,

això en una tercer crònica més elaborada se li demana. És a dir, no s'espera que aquella persona hagi passat una hora, hagi recollit tot aquest material i faci la crònica, és a dir, hi ha un procés. Després tot això es culmina, a més, amb l'informatiu de Catalunya Ràdio que segurament voldrà algun tall de veu que potser per Catalunya Informació no està passant, perquè la notícia ha evolucionat, però que aquell informatiu que allò li arriba per primera vegada, doncs sí que voldrà. És a dir, tenim un procés i és evident, la ràdio és so. Si no tens declaracions, aquella notícia pot pujar o baixar en l'escaleta en funció de les declaracions que hagi pogut tenir, per tant, està clar que les declaracions s'han de demanar. Però en el cas de Catalunya Informació com el procés és d'elaboració constant d'aquella notícia, la notícia neix, creix, es desenvolupa i després segurament morirà, però aquest és el procés natural.

1.5 I en aquest procés el so ambient –el cas per exemple de la crònica de l'assassinat de Gervilla de Carme Clèries en la qual se sentia l'explosió del cotxe-, aquest so ambient es té en compte?

La ràdio és so des del punt de vista del periodista que necessita il·lustrar aquella informació. Per tant, com pequem una mica de la notícia de declaració associem el so al que és una declaració. Això és del tot incorrecte. Qualsevol altre tipus de so pot il·lustrar una notícia. Què passa? En aquest cas que tu expliques ens va passar en directe, estava passant la crònica i allò va explotar en aquell moment. En el moment que va explotar aquella persona va callar, es va sentir el so, vam continuar. Però potser no és tan l'hàbit de Catalunya Informació sinó dels informatius de Catalunya Ràdio, sobretot dels informatius més d'autor, començar una notícia, una portada d'una manera més sonorament impactant. Aleshores, l'atemptat de les Torres Bessones, quan s'ensorren les Torres Bessones és un exemple del que van utilitzar moltíssimes ràdios

per començar informatius aquell dia. Igual que les teles començaven amb imatges, les ràdios començàvem amb el so de com queia una de les Torres, la que vam aconseguir un so millor. A Catalunya Informació, aquest recurs en la informació més estricta no l'utilitzem, però sí que l'utilitzem en els espais. Si es fa un reportatge sobre les Torres Bessones, allò sortirà. Si es fa un informe sobre els atemptats que ha fet ETA durant aquest temps, podem començar amb el so d'aquesta crònica que en aquell moment ens va resultar en directe, però que després de manera gravada també podem utilitzar. No és habitual, perquè Catalunya Informació el que fa és regenerar habitualment la informació i potser aquests recursos sonors tenen un efecte en l'oient que donat, a més a més, amb el suport d'una veu d'un editor que li vulgui donar caràcter té un significat diferent del que podria ser el purament periodístic, no? Llavors, el purament periodístic el traslladem al reportatge, mentres que allò sona en aquella crònica, segurament que era directe, en la següent es reproduceix: "en aquests moments, fa escassament uns segons heu pogut escoltar en la crònica anterior..." i es reproduceix una altra vegada. Però allò a Catalunya Informació no tornarà a entrar.

1.6 A Catalunya Informació feu servir paraules per referir-vos a gèneres peridístics o us referiu només a tema?

Tenim l'argot que té tothom, totes les emissores, però distingim els gèneres, sí. Per nosaltres els reportatges són els xips, una notícia és un tema, que aquell tema se li pot donar un tractament més o menys important: pot ser un tema que obri, que porti tall de veu, etc. o pot ser senzillament un breu. I això nosaltres ho distingim. A més a més, tenim l'entrevista, que és una cosa que nosaltres utilitzem molt, perquè quan necessites ampliar una notícia busques les reaccions i per nosaltres això és l'entrevista. Per tant, sí, distingim gèneres.

1.7 I per crònica enteneu connexió des del lloc dels fets?

Crònica és crònica des del lloc dels fets, tema és fet des d'aquí. El tema es fa des d'aquí encara que sigui una persona que abans hagi passat una crònica.

1.8 La digitalització ha canviat molt la manera de canviar la manera de treballar dels periodistes d'aquesta emissora?

Al 92 vam començar a fer alguns experiments, al 95 ja funcionava en sistema digital. Va ser la primera emissora de la casa que va utilitzar el sistema digital, que va ser el programa Dalet que va ser després el Dalet Plus, que és el sistema integrat d'àudio i text. I va ser Catalunya Informació el conillet d'índies i primer va ser només per antena i després a la redacció.

1.9 El fet que les emissores tinguin pàgines web i que en alguns s'incloguin en portals de grups de comunicació ha modificat d'alguna manera la configuració de la redacció?

Si es generen un tipus de notícies diferents, és evident que les tasques canvien. La gent abans feia unes coses, ara les fa d'una altra manera. Abans havia d'anar a buscar el tècnic perquè li edités el tall de veu i ara des del seu lloc de treball carreguen en minidisc, l'editen, tenim també la possibilitat de fer entrevistes des del mateix lloc de treball: un micro connectat a un petit aparell que es connecta al telèfon i allò va connectat al Dalet. Això només és per treure talls de veu i et serveix mentre la teva veu no sigui necessària.

Nosaltres vam començar el projecte de la web amb una sabata i una espadenya: amb el que teníem, fèiem. Després això ha evolucionat moltíssim i ara fins i tot la web

no la portem nosaltres, ni des d'aquí. Ens la porta Interactiva, que és una empresa filial que té la Corporació i que treballa la web de TV3 i Catalunya Ràdio i ha creat dos portals, els del Telenotícies i el de Catalunyainformació.com. Aleshores des d'allà, ells el que fan és agafar de les nostres escaletes les notícies i les donen en format web. Nosaltres aquí l'únic que fem és escriure els titulars, l'scroll que corre per dalt, de les 4 o 5 principals notícies. Això sí que ho fan els mateixos redactors aquí. És una feina que s'ha assumit pels mateixos redactors de Catalunya Informació. No és més feina per la redacció. La feina de produir una web era totalment impossible que l'assumís la redacció. Ho vam intentar en un primer moment. Evidentment, explicant-nos que s'havia de fer i que hi havia pocs recursos i que ho havíem d'assumir. Des del primer moment des de la redacció d'informatius vam explicar que això era totalment impossible.

1.10 En quina època?

L'any 98-99 que vam veure que des de la redacció no es podia fer. Ara fa un any que ens ho porten. Això els diaris ho van veure de seguida. Es necessitava una redacció paral·lela, perquè el format per la web és diferent, perquè a més la persona que està fent aquella notícia, primer pensarà en l'antena, abans d'enrecordar-se de passar-la a la web i el tema del periodista multimèdia és molt bonic però és molt difícil d'aplicar i més quan són formats del tot diferents. Potser arribarem algun dia, potser les empreses privades es vegin obligades per una qüestió d'optimització de recursos i les públiques puguin anar trampejant el tema com hem fet fins ara. Però les tendències de les empreses de comunicació són aquestes, les de crear el periodista multimèdia o multitasca com se li diu als Estats Units amb la intenció d'abaratir costos. Al grup del Chicago Tribune es va intentar fer i va fracassar per diversos motius: un perquè els sindicats de periodistes de

Chicago són molt forts i es van oposar a aquesta mena d'exploració, entre cometes. La CNN ho està intentant fer però d'una manera molt lenta, molt lenta i molt estudiada i crec que és l'única manera per no ensopegar i acabar amb un fracàs. Ho estan fent des de ja fa tres anys, molt a poc a poc. És una reconversió empresarial i de l'equip humà.

II. Els elements del llenguatge radiofònic en la narració radiofònica

2.1 De quina manera integra les sintonies i els indicatius en el conjunt dels informatius radiofònics? Quina funció tenen?

El primer que tenim és la nostra careta que és la identificació de l'emissora i sona cada mitja hora quan sonen els senyals horaris. Amb aquests vint segons que dura la careta identifiquem l'emissora. A més també ho fem perquè hi ha moltes emissores locals que es connecten amb nosaltres. L'audiència de Catalunya Informació en una hora en punt arriba a mig milió de persones, i nosaltres tenim una audiència de 140.000 i és a causa de la connexió de totes aquestes emissores amb nosaltres. Però, la gent ha de saber que es connecta amb Catalunya Informació, per tant, la careta és el nostre identificador. Després tenim la sintonia de titulars que també és identificativa. Fins i tot, al mig de la sintonia tenim un indicatiu que diu "Catalunya Informació". Per què? Doncs, perquè ho fem exactament igual. Són els nostres titulars i la gent que s'hi connecta que sàpiga que allò si ho vol tenir ampliat, ho tindrà a Catalunya Informació no a l'emissora que està escoltant en aquell moment. A partir d'aquí tenim una sèrie de recursos sonors que l'únic que fan és separar-nos els diferents espais del format. Els primers dotze minuts són d'informació i tenim després del cop final de titulars, un separador en forma de publicitat, perquè és el Banc de Sabadell que patrocina la resta del bloc, ens fa de separador, que no hauria de ser així. La resta de notícies se separen per blocs temàtics. Són els redactors els encarregats de separar pels continguts, les

notícies fins a l'hora i quart o fins a l'hora i tres quarts. Per tant, utilitzaran un o dos separadors, no n'utilitzaran més. Hi ha separadors que són més llargs i altres més curts. Tenim separadors de tot tipus, des del que només diu "Catalunya Informació" que informa de l'emissora que estàs escoltant fins als separadors que donen els eslògans de l'emissora: "Ho veiem en directe", "Ho seguim a l'instant", "La ràdio en directe", "Catalunya Informació, seguim les notícies en acció". Són set eslògans que ara ja tindran tres anys. Al febrer del 2001 vam posar sintonies noves i eslògans nous. Els separadors poden ser més llargs o més curts en funció de si el bloc que has de separar ha de ser més o menys diferenciat un de l'altre. De vegades, és una qüestió de necessitats tècniques o si estàs esperant una connexió que t'han de confirmar i saps que necessites 20 segons enlloc de 15, per tant, tires una promoció més llarga. Això fins a un quart. Llavors ve la sintonia identificativa de la connexió amb el servei català de trànsit, després amb el temps, després tema si és que n'hi ha. Les borses, si són dins un espai patrocinat porten música, si no, no. Si no, és una connexió més dins l'àrea de servei. Tota aquesta àrea de servei es procura no tirar gaires separadors perquè hi ha molta publicitat pel mig. Després, tenim l'espai nostre, que aquell sí que porta una careta. I que després d'aquest espai o abans, normalment tirem una promo de l'espai següent, que podràs escoltar en el següent bloc informatiu. O sigui, si tu ara estàs tirant un Intro i després ve un Mapamundi, tiraràs una promo del Mapamundi i a ser possible recordaràs que en el següent bloc informatiu hi ha un Mapamundi, però només s'utilitza en aquest moment. Les promocions dels nostres espais no es tiren en el primer quart d'hora, es tiren en el segon quart d'hora. I en el primer quart d'hora poden tirar qualsevol altra que estigui preparada. I de fet, no utilitzem molts més separadors, de recursos en tenim molts, cada espai té la seva sintonia. Sintonia i sintonia fan melodia. Això és el que deia

Josep Cuní i és el que sempre evitem, evitem enllaçar massa sintonies i per tant no posem massa separadors. Cada sintonia ja identifica el seu espai.

Sonorament a Catalunya Informació hi ha dues èpoques, dos dissenys sonors, podríem dir. Una fins al 2001 i l'altra a partir del 2001 i a partir de llavors canvia tot, amb noves sintonies i separadors, que crec que les va buscar Joan Puerto.

És evident que els periodistes no en tenim ni idea. Bé et pots conèixer el llenguatge musical però, hi ha també una sèrie d'experts a les ràdios i en aquest cas tenim la sort de tenir un departament que és el Joan Puerto i el Joan Puerto no és un muntador musical, sinó que és una persona que assessora musicalment i cada vegada que necessitem una cosa, ell és el que dissenya una mica la línia del que ha de ser. En aquest cas ens va dissenyar el que ell creia que havia de ser la línia musical de Catalunya Informació, que evidentment no té res a veure amb el que havia dissenyat per altres emissores de la casa. Nosaltres el que fem amb el Joan és exposar-li què ens agradaria que reflectissin les músiques.

I què us agradaria que reflectissin les músiques de Catalunya Informació?

Doncs, en aquest cas, en el cas del format, el que és la primera part, nosaltres la volíem diferenciar molt del que era la segona part. La primera part és molt informativa, per tant, li demanàvem unes músiques que reflectissin una emissora dinàmica, una emissora activa, és a dir, una emissora que està allà on està la notícia, una emissora que no es perd res, que escoltant allò tu ho saps tot. Que transmetés seguretat. Tu tot això li expliques i després ell t'ho tradueix en música. És la careta que té cadències diferents al llarg del dia. La careta no té la mateixa cadència, tot i que és la mateixa música, és la

mateixa melodia, però té ritmes diferents ja sigui al matí, a la tarda o a la nit. Llavors la careta és la identificació d'això que nosaltres li havíem demanat i els titulars també. A partir d'aquí tota la resta són espais molt concrets i es busca la música per a aquell espai concret. Llavors li expliques de què va l'espai, quina és la filosofia de l'espai i a partir d'aquí, ell busca, crea la música. Moltes d'aquestes músiques són fetes a estudi per nosaltres, moltes no, et diria que totes, la careta i els titulars són fetes per a nosaltres. El Joan Puerto no es posa a escriure la partitura sinó que se'n va anar a un estudi amb el que nosaltres treballem i els explica el mateix que a nosaltres, però amb una formació musical que nosaltres no tenim i ells van dissenyar totes aquestes noves músiques. És qüestió de dir-li: "El diagnòstic és un espai de consum, de sanitat, però no volem ambulàncies, no volem música d'urgències, de les típiques sèries de televisió, volem una música que reflecteixi que nosaltres parlem d'allò amb serenitat i amb coneixement de causa". Amb l'Intro, li defeneixes com és l'Intro: "És un espai de noves tecnologies, per tant, hi ha d'haver-hi sons que normalment no surtin, que siguin sons que tu no tinguis present si no és que et connectes a un ordinador o treballes amb tecnologia digital. Va ser un treball molt feixuc i d'escoltar-te molta música. Ara me'n recordo una que ens va costar molt, però que quan la vam trobar era aquella: el Pròleg del Llavina, no la trobàvem i la vaig treure jo d'un CD. És la única música que no és feta.

Suposo que també el que es buscava era una coherència, no?

Sí, clar. Tot això, a més a més, ha de tenir un segell i el de Catalunya Informació és un i el de Catalunya Cultura és un altre.

I ha d'estar destinat al target, no?

Sí, és evident que no pot portar la mateixa música el Pròleg que el Mapamundi. És totalment diferent, però el segell de la casa s'havia de notar i això ells són capaços de fer-ho. El Puerto i els músics que van compondre tot això són capaços de fer-ho. És com quan tu de vegades fas una escombrada al dial -jo crec que ara costa una mica més perquè hi ha molta gent d'aquí que ha marxat fora d'aquesta casa a fer altres projectes de ràdio en català, però abans que això passes podries estar escoltant el dial i parar-te a les emissores de Catalunya Ràdio només pel so de la veu, perquè les veus d'aquí tenen un segell, doncs amb les músiques era exactament igual. Tu sabies perfectament que allò era Ràdio 4 o que no era la desconnexió de Ràdio Barcelona.

Hi ha una manera preconcebuda de com s'ha de llegir? En què es basa aquesta idea?

Això també ha evolucionat amb els anys. Recordo quan jo vaig entrar en aquesta casa, teníem una cantarella que era una mica nefasta, que a més a més es va posar molt de moda en uns anys, que a TV3 encara hi ha molta gent que és d'aquella vella escola i que encara la conserva i que aquí potser perquè hi ha hagut més reciclatge de gent i ha entrat gent més jove, sobretot als serveis informatius, s'ha anat eliminant una mica. Una cosa era la cantarella i una altra cosa eren defectes que són defectes que la gent utilitzava com a recurs per poder reforçar més el missatge. Per exemple, a l'empassar saliva fer un so gutural que et dóna temps de pensar moltes vegades, si és que t'has equivocat o si és que estàs improvisant. I això, vam intentar treure-ho. Des del 2001 cap endavant va haver-hi una feina prèvia, potser des que va néixer Catalunya Informació al 92, que el que havíem de netejar era tota aquesta cantarella, perquè si no això mitja hora, sobre mitja hora era realment esgotador per l'oient. Vam intentar crear una lectura el més natural possible. Per començar perquè aquí tenim la UAL, la Unitat

d'Assessorament Lingüístic que ens va donar un llenguatge molt més natural, molt més de carrer, evitant algunes frases d'aquelles recargolades, que sempre s'havien utilitzat, evitant temps verbals que s'havien utilitzat, evitant expressions que potser eren massa cultes, i que no eren tant del nivell del carrer. Per tant, una cosa és el nivell lingüístic, agafar un registre d'explicació natural. Si tu acabes la frase sempre cap a dalt, i sempre que hi ha un punt acabes cap a dalt, fas cantarella. En canvi, quan joestic parlant, normalment parlo amb un to pla i quan acabo una frase i la vull sentenciar, acabo aquella frase i la sentencio i me'n vaig cap a avall. Això és el que s'ha de fer en una lectura. Quan has acabat de llegir el titular, quan estàs fent titulars, el deixes en alt, però quan estàs llegint el lead, quan acabes de dir-lo, allò ho acabes de sentenciar, per tant va cap a avall, perquè en el teu registre normal a l'hora de parlar funciona d'aquesta manera. Hem fet uns cursos de formació a la gent on hi havia de tot, des de la lectura, el domini del micro, la improvisació, la seguretat davant el micro, totalment voluntaris. Hem intentat reeducar una miqueta a la gent. Què ha passat? Que la gent que ja ha entrat més nova, aquesta gent quasi no cal ni educar-la perquè aquesta gent, ja venen d'haver-te escoltat des de l'any 95, que va ser quan ens vam posar més en això, 95-96. A la temporada 96-97 va ser quan realment vam fer un canvi a Catalunya Informació. No només per la digitalització, sinó pel canvi de mentalitat a l'hora de treballar a la redacció, pel canvi de format. Va ser a partir d'aquella època, en aquella època a Jordi Roigé el van fer cap d'informatius i amb un equip de gent que ens va cridar, vam començar a fer tot això, i tot això ha anat evolucionant. La gent que ara pot entrar nova a l'any 2003, és gent que ja ho ve escoltant des de l'any 98, 99, 2000 i que ja no cal que li expliquis que el registre ha de ser aquest. És un estil de ràdio. Igual que hi ha una de les nostres promocions que diu que Catalunya Informació és el referent, és el referent quant a l'actualització de notícies, quant a emissora que està al dia de tot el que s'està

donant, doncs en aquest sentit també som un referent. Els editors de Catalunya Ràdio continuen tots tenint alguns d'aquests defectes, però és el seu segell també. Si estiguessin a Catalunya Informació no ho podrien fer, ho si més no es necessita una lectura més neutra.

Hi ha molta diferència entre la lectura de les persones que estan a l'estudi de Catalunya Informació i la que fa la lectura en connexió des de fora?

Això depèn si una crònica és sobre un acte previst, una roda de premsa, un acte, el to serà el mateix que si estigués aquí a la redacció. El que sí que es pot permetre sortir-se d'aquest to és quan estàs relatant, quan estàs narrant una història, perquè aquella història s'està produint davant teu, no? Llavors si que es podria produir perquè el periodista que està aquí i que li dona pas també li demanaria i hi hauria interconnexió amb ells, li preguntaria coses, i "ja ha arribat en aquests moments alguna autoritat? Doncs, no, no ha arribat cap autoritat. El caos és important, perquè..." Llavors es produeix més un nivell de conversa i si que sortiríem més d'aquest registre. I evidentment tu pots dir: "En aquests moments no tenim confirmat res, però l'únic que estem veient és això". Llavors és evident que no és el mateix tipus de narració que el que faries amb una notícia escrita aquí en una redacció.

Llavors a Catalunya Informació l'únic moment en què s'introdueix el diàleg és en les entrevistes i quan hi ha una crònica d'uns fets que estan succeint en directe?

Sí.

Quant a la música que no són sintonies, la música amb quines funcions s'utilitza?

Si la música té diferents funcions a la ràdio, en aquests espais, en els reportatges que sonen a la segona part, la música no només té un valor ambiental o descriptiu. Nosaltres la música de vegades també la utilitzem en el sentit narratiu. Les possibilitats que ens donen els reportatges són moltes i la música també és molt important, però no només la música, també els recursos sonors, qualsevol efecte, qualsevol so que pugui il·lustrar allò, a nosaltres ens serveix i no és només per ambientar. Per exemple, si tu em dius si escoltes La música de l'Albert Puig, allò és senzillament ambiental: ell parla i llavors sota la seva veu es van sentint cançons d'aquell autor que està parlant. En canvi en els reportatges no, la música té altres funcions, igual que els recursos sonors, que també poden ser ambientals, descriptius, el que sigui. O sigui, llavors en els reportatges que són de caràcter setmanal sí que ho podem fer.

En cadascuna de les notícies, quina importància concedeix als talls de veu dels protagonistes de les notícies?

Molta. A veure, quan enviem un redactor a fer una crònica, el primer que ha de fer és, un cop arriba al lloc, trucar i donar un breu titular i entrar en antena descrivint què està passant. En aquesta primera connexió no cal enviar un tall de veu. Però en el següent formatge, ja li demanem que hagi buscat a una de les persones indicades, li hagi fet una entrevista i n'hagi seleccionat un tall. Llavors, sí, en una segona connexió ja entraria un tall de veu.

Sou partidari de començar una notícia amb tall de veu?

En poques ocasions, però sí que ho hem fet, però ha de ser una declaració molt important perquè en certa manera això trenca el nostre format.

Quant als sons:

-Quan inclou sons que no siguin ni paraules ni música en alguna de les informacions?

Sí, en els temes que són els reportatges que fan les seccions introduïm efectes sonors per donar més riquesa i més ritme al reportatge. Però només en els temes. Tenim un tècnic que ja està especialitzat amb els reportatges i que a l'hora de muntar-los ajuda al redactor a buscar els sons i les músiques.

-Solen ser efectes sonors enregistrats o en ocasions es transmeten sons de la realitat?

Sempre són efectes sonors gravats que tenim aquí.

Llavors aquests temes sempre són reportatges de taula, no de carrer?

Sí, sempre són reportatges de taula.

2.6 Quant al silenci:

-Considera que en ocasions un silenci comunica algun sentit a una informació o simplement denota algun error?

En altres contextos, en altres programes, per exemple, en les entrevistes, sí. Ara, és evident que pel mateix format "all news" de Catalunya Informació, l'oient no interpretaria bé el silenci. En aquest cas el format determina. No se sent un silenci

gairebé mai. La funció que pot tenir el silenci en altres gèneres radiofònics, en el cas d'aquest format no s'entendria, pensarien que ens hem equivocat i llavors ho substituïm: expliquem el silenci.

-En alguna ocasió ha inclòs algun silenci premeditadament? En algun minut de silenci?

Només en una ocasió: en l'atemptat contra Miguel Ángel Blanco que es van fer minuts de silenci i totes les emissores es van posar d'acord. Però llavors no és silenci absolut. Per aquests casos tenim un so de campanes que representen el silenci. Ho vam intentar fer també en l'atemptat a l'Ernest Lluch, però finalment les ràdios no ens vam posar d'acord. Quan per exemple es tracta de fer una crònica sobre un acte de minut de silenci, s'espera que l'acte ja estigui començat i el periodista que ja està al lloc dels fets ho explica: hi pot haver un moment de silenci, però de seguida reprèn la crònica.

Considera que incloure elements del llenguatge radiofònic com músiques, sons i silencis, que no siguin sintonies o indicatius millora la qualitat de les narracions informatives, o per contra, entorpeix el procés de redacció?

De fet, per intentar evitar la monotonia en la qual podria caure el format "all news" obliga a l'ús de recursos sonors. És més que necessari utilitzar-los, per això estan molt més treballats.

Creu que els informatius radiofònics utilitzen prou els recursos sonors propis del llenguatge radiofònic o en la majoria d'ocasions no es tenen en compte?

El que passa és que no només aquí, sinó en altres emissores es fa un periodisme molt de declaracions.

2.11 Considera que es pot elaborar una informació sense que aparegui la paraula del periodista?

Sí. A Catalunya Informació hem emès reportatges elaborats per Albert Puig, el nostre especialista en música, on ell no hi apareixia ni un moment. Es feia només amb peces musicals i talls de veu i potser sí que s'utilitzava la veu però només per dir el nom de les persones que estaven parlant als talls.

Pensa que la digitalització de les redaccions afavoreix l'ús dels recursos sonors del llenguatge radiofònic en l'elaboració de les narracions informatives?

Sí, jo penso que Catalunya Informació és una prova d'això. Els sons es poden recuperar molt fàcilment amb el Team News, que és el programa d'ordinador que fem servir i que ens permet escriure i al mateix temps entrar a internet, escoltar l'arxiu sonor, consultar la discoteca i l'hemeroteca. Això pel que fa al treball aquí a la redacció, però si a més has d'anar a una roda de premsa, cobrir-la amb un minidisc és molt millor que amb una gravadora, perquè et permet seleccionar perfectament el tall de veu que vols i la qualitat de so és molt millor.

**Entrevista a Jordi Lucea
CATALUNYA RÀDIO**

I. La narració periodística a la ràdio

Creu que l'actualitat i la immediatesa són els factors que més condicionen la manera de narrar la realitat a la ràdio?

Sí, efectivament. La característica fonamental de la ràdio és la immediatesa. Tu t'assabentes de les notícies gairebé alhora que el teu oient, que el teu públic. I això no ho pot aconseguir ni la televisió malgrat que es fan esforços cada vegada més importants en aquest sentit amb els directes... i molt menys amb la premsa escrita. Malgrat que la televisió pot arribar molt aviat després d'un atemptat terrorista i pot fer un directe, és molt més lenta que la ràdio. Per tant, aquest és el nostre gran mèrit. Això què ens provoca? Un problema greu, que tenim poca capacitat, en principi, de reflexió perquè hem d'explicar les coses just en el moment que estan passant. Si hi ha un informatiu que al llarg del dia pateix aquest problema, però al mateix temps pot donar tota la seva potencialitat pel que fa a aquesta característica a la ràdio és el del migdia. Perquè pensa que al migdia un 80-90% de les coses acaben de passar en el termini de una, dues, tres hores. Al vespre ja és diferent i a la nit, ni cal dir-ho. Per tant, al migdia vivim del que acaba de passar.

Per respondre a aquesta celeritat amb què s'ha de treballar hi ha alguna fórmula, una estructura d'informació establerta per explicar les notícies?

Jo crec que no hi ha una fórmula tancada perquè cada notícia requereix un tractament diferent i un espai diferent. És a dir, nosaltres podem en un informatiu dedicar un 90% del temps a parlar d'un atemptat que hi ha hagut. El dia que van matar l'Ernest Lluch vam dedicar tot l'informatiu a aquesta notícia. Si no és així, si és un informatiu normal, pel que fa a les durades, una notícia de més d'un minut ja és una

notícia molt important. Si tenim en compte que en un informatiu hi poden cabre 15 o 16 notícies, doncs no podem dedicar-los-hi més d'un minut. Una altra cosa és quan és quan és una notícia que té una segona o tercera part. Per exemple el cas del Cascos ahir, doncs hi ha la notícia pura i dura: ell dimiteix o diu que plega a Ovideo, però òbviament hi ha unes reaccions, una segona part de la notícia, i fins i tot es podria preparar un biografia o un reportatge sobre aquest senyor. I aleshores, sí que triplica el temps que tu vols dedicar a aquella notícia. Però en general a la ràdio les notícies de més d'un minut, minut i "algo", ja no van massa bé. La ràdio té un problema. Té virtuts i té problemes i és un peix que es mossega la cua. És l'únic mitjà que et permet assabentar-te de l'actualitat mentre estàs fent una altra cosa. Això vol dir que t'obres a un públic molt més ampli. Tu a la tele, no pots estar mirant la tele i llegint un llibre i cuinar, o planxar, és molt difícil, o conduir el cotxe. A la ràdio això sí que es permet. Llegir un diari, és impossible fer-ho mentre estàs simultaniejant una altra cosa. La ràdio, sí. Però té un problema: tens l'oient no tan atent com un lector de diari o un televident. Per tant, has de ser molt clar, molt directe, molt sintètic i explicar les coses de la manera més senzilla possible i evidentment, pots fer perdre l'interès per aquella notícia si es va allargant massa, si es va dilatant massa. Per tant, la fórmula és breuetat, concisió i claredat. I quan has acabat de redactar aquella notícia o explicar-la, preguntar-te això ho ha entès un senyor que va amb el cotxe i que està pendent de si el semàfor està vermell o no, o aquella senyora que està planxant o que està cuinant o aquell senyor que està en un taller muntant un anell. Si la resposta és, sí vol dir que has fet la notícia bé. És com tot la ràdio té algunes avantatges i alguns inconvenients.

En la redacció es fa distinció de gèneres, parreu de reportatge, crònica... o de tot en dieu tema?

No, no. El tema seria la notícia: “Cascos ha dimitit”. Tema seria les reaccions que aquesta dimissió ha provocat a Madrid. Reportatge, a vegades l'utilitzem d'una forma errònia, perquè un reportatge *strictus sensu* és aquella història que un reporter viu al carrer i explica, d'una forma molt lliure, d'una forma gens encotillada i donant “rienda suelta” a la seva imaginació i a la seva capacitat. Nosaltres anem a fer un reportatge a Barcelona de les obres del Trambaix, com s'estan fent, què pensen la gent del carrer, el maquinista, posem so de la màquina, de les obres. Això és un reportatge. El que passa és que de vegades nosaltres diem reportatge a totes aquelles peces, informes, dossiers que complementen una determinada notícia. A vegades podem fer un petit reportatge sobre qui era Álvarez Cascos: ho podem fer recuperant talls de veu de fonoteca, posant alguna música, etc. A vegades podem fer un reportatge sobre la mort de determinada persona. Es mor Vázquez Montalbán: Podríem fer un reportatge sobre Vázquez Montalbán. De vegades utilitzem erròniament aquest concepte.

Potser és que existeixen dos tipus de reportatge: un de taula i un de carrer?

No ho sé. Jo penso que és que l'utilitzem malament. Seria més aviat un informe. Diem: “Fem una cosa més arreportatjada”. Jo crec que de vegades la polisèmia ens condueix a donar noms que no són ben bé així.

Quan encarrega a un redactor que es desplaci al lloc on està succeint la notícia, la crònica resultant sol ser diferent de la que es faria des de la redacció feta a partir de les agències? (En ocasions les cròniques es fan només per evidenciar que la nostra emissora hi era?)

És molt diferent parlar d'un atemptat al Pròxim Orient amb un corresponal que per agència. D'entrada et dona un plus d'importància davant de l'oient que és

fonamental. Però és que, a més a més, et dona més qualitat a la informació. Les agències, tothom sap com redacten. Són mitjans de comunicació per mitjans de comunicació. Has de decodificar tot allò que t'estan enviant i de vegades t'envien molta informació i que de vegades no s'ajusta al que el teu oient necessita o vol. I tenir un corresponal en determinat lloc et fa, per entendre'ns, catalanitzar o espanyolitzar aquella notícia, posant-li els codis que poden interessar al teu receptor. D'entrada això. I segona, tenir un corresponal al lloc dels fets et dona molta més informació i, a més a més, et pots avançar a l'agència. Ja no és només un problema de qualitat, sinó és un problema de rapidesa. Tornant al tema de l'atemptat, si tu estàs allà donaràs aquella notícia molt més ràpidament. A la Guerra del Golf què va passar? Per primera vegada una televisió com la CNN s'avançava a les agències. Per què? Perquè tenia corresponals a tot arreu. Doncs nosaltres intentem fer el mateix en la mesura de les nostres possibilitats i a Catalunya bàsicament que és allà on podem plantar una mica la batalla, no? Ara bé, curiosament, quan hi ha un conflicte de la magnitud d'una guerra, enviar un o dos corresponals és molt complicat, perquè et plantejes si realment aquelles persones el que aniran a fer, et serà rentable o no. Perquè moltes vegades enviem la gent a l'exterior a fer d'agències. A explicar-te el que sí t'arriba per agència aquí. S'ha d'enviar una persona a una guerra o a un conflicte per fer tot allò que no et serveixen les agències o les televisions, que és el reportatge: enviar una persona als carrers de Kabul perquè t'expliqui què pensen les dones ara que es poden treure la burka, anar als carrers d'Iraq i explicar quina és la situació als hospitals: Anar a fer el reportatge. Perquè moltes vegades enviem persones a explicar que hi ha hagut un atemptat a 500 quilòmetres d'on es troba ell i que moltes vegades ell està mirant a través de l'ordinador o a través d'Internet què diu la CNN cosa que tu tens aquí.

Què enteneu per crònica?

La crònica és la notícia feta des de fora. Una miqueta és el mateix problema que el reportatge. Però pensa que això és un codi personal, que no surt d'aquí. La crònica és un gènere híbrid que barreja la informació amb la opinió d'una forma molt matisada i d'una forma molt elegant, molt subtil. Això no ho fem. Nosaltres fem informació pura i dura, encara que sigui des de fora.

Aquesta digitalització ha canviat en algun sentit no només els procediments que utilitzen els periodistes radiofònics, sinó també els resultats?

Sí, sí, molt. Ha canviat molt. Ha tingut grans avantatges i també ha tingut problemes d'encaix força importants. Ha millorat en el sentit que hem passat d'un sistema molt senzill que ens permetia fer molt poques coses en principi, però amb una gran facilitat a un sistema que ens permet moltes més coses però que ha alentit els temps. És una mica més lent el sistema. Et permet moltes més coses però d'una forma una mica més lenta. I això ha provocat problemes d'encaix que es van superant de mica en mica. I on té més mancances el sistema és en la realització, potser perquè encara no hi estem avesats i potser ens falta una mica de rodatge, a l'hora de posar en antena un informatiu molt en directe, que té molta mobilitat de talls, "ara aquest tall no el vull", "aixeca-me'l, posa-me'n un altre", "avança'm la crònica", doncs... ha anat una miqueta "pilladillos".

El fet que les emissores tinguin pàgines web i que en alguns s'incloguin en portals de grups de comunicació ha modificat d'alguna manera la configuració de la redacció?

No, no ha fet canviar res.

II. Els elements del llenguatge radiofònic en la narració radiofònica

De quina manera integra les sintonies i els indicatius en el conjunt dels informatius radiofònics? Quina funció tenen?

N'hi ha molt poques, eh? Jo crec que li donen un distintiu, bàsicament. Un distintiu no sé de què. Suposo, de tradició. Alguns poden veure de qualitat. La ràdio contràriament a molts altres mitjans i amb això s'assemblaria molt més a la premsa escrita, que un programa duri, és molt bo. A la televisió els programes es cremen molt de seguida. Per exemple, la molla aquella de la SER, de Hora 25, aquell distintiu històric, et diu moltes coses. I aquella molla apareix només 5 o 6 vegades al llarg del programa, però t'acompanya i saps que existeix. Jo més que en els distintius sonors, que són un suport, crec més en els tons del programa. Han de transmetre un to que li dona com l'empremta d'aquell programa, que fa que la gent l'identifiqui. Més probablement que una sintonia.

I quin és el to que es busca a l'Informatiu del migdia de Catalunya Ràdio?

El to que intentem donar a l'Informatiu del migdia és explicar les notícies de la forma més entenedora possible. Amb un llenguatge molt col·loquial, sense caure en la trivialitat, i intentar transmetre a la gent que estem al lloc on estan passant les coses i que ho expliquem lo més aviat que podem. Aquestes són les característiques bàsiques de l'Informatiu del migdia

En cadascuna de les notícies, quina importància concedeix als talls de veu dels protagonistes de les notícies?

És important que hi hagi un tall de veu en les notícies, però si aquell tall de veu diu alguna cosa, si diu alguna cosa que nosaltres no podem dir. M'explico. Del tall de veu moltes vegades se n'abusa. Posaré un exemple: S'ha mort un gran escriptor i passem un comunicat de l'hospital que diu: "L'escriptor tal ha mort a les tres de la matinada d'un infart". Aquest tall de veu és, per mi, absurd. Per què? Perquè allò ho podem dir nosaltres. En canvi si que és important en aquella mateixa notícia tenir un tall de veu d'un familiar, d'un amic, d'un col·lega seu que valora la trajectòria professional d'aquella persona que s'acaba de morir. Per tant, no hem de ser esclaus del tall de veu. El tall de veu també el que fa és una qüestió formal: si tu vas posant talls de veu, el discurs va canviant, es va alterant i es fa més mengívol, hi ha un canvi de sons, millora el ritme. Però és clar, aquesta regla no ens ha de fer anar posant talls de veu perquè sí. I en el cas de la televisió s'havia arribat a dir per exemple que era molt dolent obrir amb una notícia que no tenia imatges. Home, però el dia que mor el president de la Generalitat, hauràs d'obrir-ho si te n'acabes d'assabentar, encara que després hakis de dir: "Ho sento, no podem afegir res més. Anem a la següent notícia".

Es busquen declaracions informals, és a dir, que no siguin de roda de premsa, per fugir una mica del periodisme de declaració i contradecaració?

Intentes buscar temes propis. El que passa és que és molt difícil fugir del periodisme de declaració i contradecaració, sobretot en èpoques de gran activitat política. El periodisme de declaració i contradecaració funciona i és molt difícil no caure en la temptació que si avui has sentit al del PP dient qualsevol animalada sobre el del PSOE, demà no anar a buscar el que diu el del PSOE perquè li contesti, perquè tu saps el que dirà. I el que dirà és molt llaminer, cridarà molt l'atenció i segur que

interessarà a la gent. Però sempre intentem buscar la nostra pròpia història, però també t'he de dir amb molta sinceritat que caiem en aquest parany, nosaltres i tothom.

És partidari de començar l'informatiu, o potser no l'informatiu però sí una notícia amb un tall de veu?

En determinats casos ho fem. Quan ho vaig fer per última vegada? No me'n recordo, però per exemple ahir, ahir a les dues del migdia no vaig fer-ho però ho hagués pogut fer: començar l'informatiu amb la veu de l'Álvarez Cascos i que digués: "Les quiero anunciar que no me quiero presentar a las próximas elecciones por Asturias". I aleshores, automàticament dir: "Era Álvarez Cascos. Això passava fa una hora". Quan té molta solemnitat el tall de veu o quan té un gran valor informatiu o aquell component històric. President de la Generalitat: "Juro, prometo el meu càrrec...". Quan té aquest component històric o solemne, jo crec que sí, que queda molt bé.

I encara-los?

Sí, això és fantàstic, fantàstic. Perquè et permet una gran agilitat. Els millors talls són aquells que en pocs segons diuen el que volen dir i a més a més aquells que ho diuen per si sols, que tu no ho has de dir de cap manera, que només has de dir els noms de qui són. "La política del seu govern és una porqueria" i l'altre contesta: "Escolti, són vostès que fa 4 anys que no han fet res". Són els millors talls, els que s'entenen per si sols. I encarats estalvien una quantitat de temps. Clar, estem parlant de fer temes d'un minut, doncs si pots encarar dos talls de veu, dóna una gran agilitat.

Quant a la paraula:

-Prefereix que el periodista dialogui amb l'editor o que faci un monòleg?

Ha de ser una locució dialogada amb el periodista quan tu realment estàs dialogant amb ell. És a dir, quan li fas una pregunta que tu no saps. Per exemple, tornem al cas de l'atemptat. Un atemptat terrorista que ha passat a les 10 del matí. Ha esclatat un cotxe bomba a Madrid i ha matat 5 persones i n'ha deixat ferides 15 més. I hem estat explicant-ho a tots els butlletins. I arriba l'Informatiu del migdia i vols fer-te molt el dialogant i diu: "Sigfrid Gras, quantes víctimes hi ha hagut?" No, això no pot ser, perquè tu has estat informant durant tot el matí. L'oient et pot dir: "Escolta, tu mateix ho has estat explicant, com és que ara estàs preguntant aquesta estupidesa, no tens una altra pregunta per fer-li?". És a dir, la pregunta o el diàleg ha de ser natural, ha de ser lògic, no pot ser postís. I això a vegades es força un pèl massa.

-Prefereix que el redactor llegeixi la notícia com si estigués parlant o com si estigués llegint?

Jo prefereixo que sigui parlada. En aquest cas has de parlar de tal manera com parles tu.

Quan a la música:

-Quan inclou música en alguna de les informacions del programa que no sigui una sintonia o informatiu?

Quan fem algun reportatge, els mal dits reportatges, els informes... que llavors sí que la música acompanya.

-Sol ser sempre música enregistrada o en ocasions és música transmesa directament de la realitat?

De discos, sempre.

-I música transmesa directament de la realitat, per exemple, el dia de la música, s'inclou?

Sí, clar. Tens una unitat mòbil que se'n va a la Fira de Teatre al carrer de Tàrraga i passa per davant d'un espectacle dels Comediants. Ho grava i mentre passa la crònica et deixa sentir un so que acaba d'enregistrar fa uns minuts. Llavors sí. L'OBC presenta un cicle de concerts i hi ha l'oportunitat de gravar un petit assaig, doncs a la crònica pot aparèixer. Es presenta Tosca al Liceu i la soprano fa una roda de premsa...

**-Per això suposo que és molt important comptar amb recursos tècnics?
Enviar-hi la mòbil...**

Sí. I enregistrament digital (assenyala el meu minidisc). És fonamental, sí.

Quant als sons:

-Quan inclou sons ambient que no siguin ni paraules ni música en alguna de les informacions?

Sí. Jo me'n recordo un dia que estàvem fent l'informatiu i hi havia una tempesta molt important a Barcelona. I em va trucar el Jordi Corbalán, que estava a la zona de la Vila Olímpica perquè havia anat a fer una roda de premsa o una informació política relacionada amb l'Ajuntament. I em truca i em diu: "Jordi,estic a 20 metres de l'escullera i hi ha unes onades de tres metres, són espectaculars, jo no ho havia vist mai a la meua vida. Vols que m'hi acosti amb la mòbil?" Vaig dir: "Endavant". Llavors aquell dia vaig començar l'informatiu amb el so, ell es va poder acostar fins al costat i vam poder obrir l'informatiu amb el so de les onades al picar contra l'escullera. I vaig poder dir als meus oients: "A les dues en punt, en aquests moments, les ones estan bategant d'aquesta forma, amb aquesta intensitat a l'escullera de Barcelona. És un

exemple de la gran tempesta que està caient...”. Això ajuda a transportar-te i a donar una imatge del que estàs explicant.

-Inclou efectes sonors enregistrats?

Sí, s’inclouen quan no tergiverses el que vols explicar. Per exemple, jo els utilitzo molt en el resum de l’any. Jo faig un resum de l’any en un programa especial de 3 hores. I ha de ser molt mengívol, i la gent ho ha de seguir amb una certa atenció i ha de ser lo més amè possible. Si estàs parlant de la Guerra de l’Iraq, del dia que es bombardeja, el dia que el Bush anuncia... Doncs pots fer simplement una música amb el que s’anuncia la veu del Bush parlant, mentre per sota, tu no tens el so d’aquelles bombes però sí que pots posar-ne d’enllaunades. Perquè donarà molta més riquesa, farà que la persona estigui molt més atenta, però no t’has inventat aquell so, has sigut fidel al que va passar: has posat una bomba, probablement no és aquella bomba, no sonava igual que la que van tirar, perquè està enllaunada, vés a saber. Un altre exemple: la inauguració de l’AVE. S’inaugura l’AVE i fas un reportatge sobre els grans problemes que ha tingut l’AVE i et falta tenir el so d’un tren, perquè podria quedar molt bé. Vas a la fonoteca, busques un so sobre un tren que intentes que sigui el més semblant possible i el poses perquè t’acompanya i t’ajuda a crear una sensació. No estàs tergiversant la història. Jo crec que el tall de veu i el fragment de música és aquell que és.

-Hi ha preferència per so ambient que per efectes sonors en la ràdio informativa?

Sí. Saps per què? Perquè no es té temps. Si ha passat alguna cosa vol dir que l’acabes de veure, per tant, l’has d’haver gravat.

Quant al silenci:

-En alguna ocasió ha inclòs algun silenci premeditadament?

No, mai, mai.

-Considera que en ocasions un silenci comunica algun sentit a una informació o simplement denota algun error?

No, no. Hi ha silencis molt eloqüents. Per exemple, el silenci està molt bé a les entrevistes. Bàsicament a les entrevistes o en programes no tan informatius. Me'n recordo aquell silenci històric de l'Aznar amb el Luis del Olmo.

I quan s'ha d'informar sobre això, no es posa aquest silenci després de la pregunta del del Olmo?

Sí, sí. En aquest cas sí. Evidentment, perquè llavors sí que té valor aquell blanc, no?

Considera que incloure elements del llenguatge radiofònic com músiques, sons i silencis, que no siguin sintonies o indicatius millora la qualitat de les narracions informatives, o per contra, entorpeix el procés de redacció?

Jo crec que sí que la millora, el que passa és que no es pot abusar. Jo penso que el recurs sonor el que fa és lluitar contra allò que dèiem al començament, al que la gent es pugui despistar, perquè estem fent altres històries. Si tu, per exemple, en una narració sobre un atemptat terrorista o sobre la guerra situes sons de bomba, sons de sirenes, crits, el que sigui, tu estàs cridant l'atenció i estàs portant aquella persona al lloc on està passant, li estàs enviat imatges, i això fixa l'atenció. I pots ser més descriptiu. Jo crec que és al contrari, el que fa és interessar més allò que estàs explicant.

Considera que es pot elaborar una informació sense que aparegui la paraula del periodista?

Sí, oi tant. Sí. Amb encadenat de talls de veu, n'hem fet molts i molt sovint aquí. Amb sons, testimonis. Qualsevol història, qualsevol, no... moltes històries es poden explicar sense necessitat que el periodista parli, perfectament. Vaig fer-ne una una vegada que en un resum de l'any crec que de fa dos anys, vaig posar un encadenat de talls de veu de l'Aznar i l'Arzalluz d'aquell any. Durava un minut i pico. En aquell minut, tenies la idea perfecta de com estava la situació al País Basc i nosaltres no dèiem absolutament res. Perquè allà no importava quan s'havia dit, com s'havia dit, sinó com s'estava dient.

Creu que els informatius radiofònics utilitzen prou els recursos sonors propis del llenguatge radiofònic o en la majoria d'ocasions no es tenen en compte?

És que és un problema d'immediatesa. Allò que dèiem: la reflexió de la ràdio. Si tu estàs en una roda de premsa o en una història i has d'entrar als informatius, però també als butlletins, hi ha 24 hores de Catalunya Informació. El periodista acaba d'enregistrar una cosa i al cap de cinc minuts o tres minuts ha d'entrar per fer 30, 40 o 50 segons. No té temps.

Hi ha tradició d'incloure sons?

Es que de vegades s'ha d'anar molt amb compte amb els sons i els volums. I si estàs amb una unitat mòbil en un lloc on hi ha molt so, et pot deixar a tu sense so. A vegades, aquestes coses no es poden improvisar massa. Estic d'acord amb que tot el que pugui donar elements que complementen, o que fan més real la crònica, perfecte. Però

compte amb les qüestions tècniques perquè aquest és un problema que de vegades els periodistes oblidem. “Vull fer això”. “Ei, compte, que tenim aquesta dificultat, que aquí la mòbil no pot entrar, perquè s’han d’anar 50 metres més cap allà”, “puja finestres perquè si no a tu no et sentirem”.

Per tant, podríem catalogar alguns dels motius pels quals no s'utilitzen prou els recursos sonors dient que en primer lloc de vegades la immediatesa ho impedeix i després perquè en ocasions la tècnica no t'ho facilita. No?

Sí i després una altra cosa, jo crec que molt important. Tu pots conèixer el so, però és que el que t'està escoltant pot ser que no l'identifiqui, que és molt complicat a vegades. Perquè com que l'has vist aquell so. Jo una vegada fa molts anys vaig fer un reportatge que vaig intentar explicar una història sobre la Fira de Santa Llúcia que no em va sortir prou bé per un problema tècnic; que jo m'acostava a la Fira de Santa Llúcia i volia captar converses anònimes i no anava ben preparat tècnicament o probablement en aquella època no existia el material per fer això i no va quedar prou entès, no va quedar prou bé. Llavors, tu, com que has estat testimoni, ho has vist tot allò, tu ho sents que està dient allò, perquè el teu cervell automàticament ho associa a una imatge que ho acaba d'enregistrar allò o fa una estona. Però l'oient no, l'oient no ho ha vist això. Vull dir que compte amb els recursos sonors perquè han de ser molt explícits, molt clars.

En aquest sentit pensa que la digitalització afavoreix que els sons siguin més reconeixibles?

Sí, indubtablement.

**Entrevista a Ramon Company
COM RADIO**

I. La narració periodística a la ràdio

1.10 Creu que l'actualitat i la immediatesa són els factors que més condicionen la manera de narrar la realitat a la ràdio?

Sí, sobretot en l'informatiu de les dues de la tarda, perquè sent simplistes hi ha notícies que són previsible i hi ha notícies que són imprevisibles. Les que són previsible jo et diria que més del 50% es produeixen abans de les dues, rodes de premsa, actes i coses d'aquest tipus i les que són imprevisibles potser que passin abans o després. Però en qualsevol cas, el gruix de la informació, en general, es produeix abans de les dues i generalment, els informatius del vespre i de la nit, solen ser un resum. És a dir, els informatius del vespre i la nit, han de passar moltes coses perquè variïn molt del que s'ha dit al migdia. Al migdia el problema que tenim és que jo puc tenir preparat a la una una obertura i a les dues se'n va tot en orris, perquè acaba de passar alguna cosa en aquell moment. Això també pot passar a les set de la tarda i a les deu de la nit, però moltes de les coses que es diuen a les set i a les deu, ja s'han dit a les dues. I el matí, sol ser un resum del dia anterior.

1.10 Una manera de fer front a aquesta necessitat de rapidesa que imposa el mitjà radiofònic a l'hora de narrar consisteix a tenir una estructura de narració molt preestablerta? Una pauta de discurs?

Davant d'una eventualitat no prevista hi ha un tant per cent d'improvisació molt gran. Si passa alguna cosa fora de Barcelona comptes amb els corresponents. Ràpidament has de trucar i desplaçar algú al lloc dels fets. Es pot donar el cas que no tinguis ningú al lloc dels fets. Llavors la rapidesa minva perquè depens d'agències de notícies que són més lentes o televisions. Però, no hi ha un protocol. Hi ha un esquema

que tothom té molt definit. Com que en ràdio tot el dia anem corrents, tot el dia anem amb nervis, no ve d'una. Un protocol com a tal no existeix.

1.11 Feu distincions entre els gèneres?

Sí. Crònica sol ser les que ens venen de fora, redactors que ens fan la crònica per telèfon o per unitat mòbil, o per altres mitjans. La notícia en sí sol ser la que redactem des d'aquí. Reportatges, normalment si no són èpoques festives o estivals, no en solen entrar al migdia, perquè hi ha molta informació i està molt acotat a mitja hora. Així com la tele comencen a les tres i acaben quan volen, nosaltres funcionem amb els pitus, amb les senyals horàries. Jo entro a les dues i a dos quarts haig d'acabar perquè comença esports. Aleshores, o és alguna cosa molt singular, o normalment no en fem. Però sí que fem distinció entre els gèneres. També hi afegiria els breus, de vegades fem una bateria de breus.

1.12 Sempre que les notícies s'expliquen des del lloc dels fets, ja sigui amb telèfon o unitat mòbil, es fa així perquè és realment millor informativament o per constatar que “nosaltres hi érem”?

Sí, això també existeix, sí. Hi ha coses que es poden explicar des de la redacció, tu tens el teletip... Fins i tot et diré més amb un alt nivell de sinceritat, hi ha vegades que tenim més informació des d'aquí que el noi que està al lloc dels fets. Si tu vas a un atemptat amb una situació de caos total, a vegades no tens tota la informació, estàs en un estat de nervis important, hi ha confusió. A la redacció ens van arribant totes les informacions importants per teletips i llavors truques a la persona desplaçada i li dius: “Hi ha això, digues-ho tu”. A la gent li dóna més credibilitat si tens una persona

desplaçada al lloc dels fets que no si tens una notícia de Càcerces i te l'explica algú des d'aquí.

Varia una informació feta a la redacció a través de teletips i telèfon que amb un enviat especial amb crònica?

Varia des d'un punt de vista essencial. Si tens la persona al lloc et pot estar explicant el que està veient. Està passant i t'ho estic explicant. Si ho fas amb teletips és més distant, és més fred, ho pots maquillar molt bé però no és el mateix. Això de vegades els costa molt als redactors, que et fan la crònica més plana i l'ideal seria: "Escolta'm tu estàs aquí, doncs explica'm simplement què és el que estàs veient".

1.13 La digitalització ha canviat molt la manera de canviar la manera de treballar dels periodistes d'aquesta emissora?

Agilitzen la feina molt. Això és molt fonamental. Treballar amb ordinador agilitza molt.

1.14 El fet que les emissores tinguin pàgines web i que en alguns s'incloguin en portals de grups de comunicació ha modificat d'alguna manera la configuració de la redacció?

Sí. Ens encarreguem nosaltres del web. A primera hora, a les vuit i a les nou, introduïm les notícies amb les que estem obrint els butlletins. I així al llarg de tot el dia. La confeccionem nosaltres. Hi ha gent especialitzada, en el meu cas ho fa el productor. I hi ha una persona que exclusivament es dedica a això i ho supervisa. Bàsicament el que

fem són els titulars escrits de les dues o tres notícies més destacades. Un títol, un subtítol i un mínim desenvolupament de la notícia.

II. Els elements del llenguatge radiofònic en la narració radiofònica

2.1 De quina manera integra les sintonies i els indicatius en el conjunt dels informatius radiofònics? Quina funció tenen?

Jo penso que la ràdio ha de ser àgil i penso que certes sintonies donen molta més agilitat. En primer lloc tenim la careta d'entrada, una sintonia pels titulars, que són els cinc primers minuts i que potser és el moment més intens: els titulars han de ser molt curts, els talls de veu també, la sintonia no ha de ser una melodia. Després dels titulars ve un cop i amb això hauríem acabat l'inici. Després les notícies les separo per cops per qüestions temàtiques, per diferenciar: si estàs dient que un nen s'ha ofegat a la Bassa de Sant Oleguer i després parles de l'estatut va bé diferenciar-ho sonorament. És qüestió d'anar jugant. I després també utilitzem una sintonia d'internacional, que també és bastant àgil, i una sintonia de breus. Ho hem determinat així per diferenciar-ho. Primer, internacional, perquè nosaltres, COMRàdio apostem més pel tema de xarxa local, amb notícies locals. Llavors, quan fas internacional ho diferències. I breus, perquè és la manera de poder introduir set o vuit notícies de caràcter molt breu, que desenvolupades no et cabrien per una qüestió de temps i també queda molt àgil, perquè són notícies molt curtetes i si poses una sintonia a sota, jo penso que és atractiu. I també a l'últim minut una sintonia final per donar pas al temps i al comiat.

Aquestes sintonies són genèriques de l'emissora?

Sí. Hi ha una mateixa línia en els tres informatius que es fan. Migdia, vespre i nit les caretes són iguals, les sintonies també, però en aquest cas n'hi ha diverses i cada editor tria les que vol i els cops també són iguals.

2.1 En cadascuna de les notícies, quina importància concedeixes als talls de veu?

Fonamental. És com la imatge a la tele. Hi ha notícies que es poden explicar sense tall de veu, però el tall de veu ha de ser el protagonista de la notícia. És com la imatge a la tele. Si no tens imatge... Però tampoc és una obsessió. El tall de veu, nosaltres és del que vivim.

Per quina raó?

El tall de veu il·lustra la notícia. És el quid de la notícia. Si afegeixo el tall li dóna més credibilitat.

2.2 Ets partidari de començar una informació amb tall de veu?

Sí, sí. Començo informatius amb talls de veu. Moltes vegades poso la careta i tiro el tall de veu. Jo no sóc partidari que les coses siguin tan rígides. És pot començar una notícia amb un tall de veu i es pot acabar amb un tall de veu, no tens per què recollir-la.

2.3 I encarar els talls de veu?

Sí. Es poden posar dos talls junts i també set. Per exemple, quan comencen les rebaixes te'n vas a El Corte Inglés, agafes cinc dones i pots agafar cinc talls de veu de 10 segons cadascun. Això són circumstàncies molt especials. No sé, l'11-M, per

exemple. Allà pots fer una bateria de talls. És una manera d'economitzar temps i també és molt atractiu.

I posar dos talls enfrontats com si un es respongués a l'altre?

També. Normalment això ho solem fer amb política. Ahir mateix que va declarar el director de la policia de Madrid pels atemptats de l'11-M a la Comissió Parlamentària i va dir que la nit del dotze al tretze ja descartaven la via d'ETA. El que vam fer va ser recuperar un tall del ministre Acebes del dia 13 de març dient que encara estava oberta la línia d'investigació d'ETA. Aquí vam agafar el tall del policia d'ahir i el de l'Acebes i els vam encarar. És un recurs que va bé. Però per fer això has de tenir fonoteca, arxiu sonor. També ho fem molt amb debats parlamentaris. Sí és molt atractiu.

El tall de veu ha de tenir unes característiques especials?

El paradigma és bon so i 23 segons com a molt. Sembla mentida, però la gent que treballem en ràdio acabem valorant els segons. Un tall de veu de 35 segons és difícilment aguantable, igual que un text d'un minut i mig sense tall de veu. Llavors clar el que procures és que la gent et presti atenció. Un tall de veu de 30 segons és molt llarg. El bon so també és important.

2.4 Quant a la paraula:

2.4.1 Quan es presenta el redactor hi ha diàleg amb ell?

No. Normalment se li fa una introducció i entra ja el redactor. Es pot donar el cas que hi hagi un diàleg. També en situacions molt especials. Per exemple, en una notícia que s'acaba de produir i tens manca d'informació. Aleshores sí, ho faig amb els

redactors si la notícia s'acaba de produir. En lloc de fer-me una crònica, jo li vaig preguntant. És la millor manera de resoldre un cas que ara mateix ha passat.

Les notícies prefereixes que sonin llegides o parlades?

Prefereixo que soni parlada, que soni explicativa. És el més complicat però és el millor. Si ho fas molt formal, molt llegit, la gent desconnecta. Una de les tasques del redactor és estar llegint però semblar que ho està explicant. Aquest seria el repte.

Quines característiques de locució demana als redactors?

Vocalització, evidentment. Frases molt curtes, textos molt curts i llenguatge planer. I que sigui un català correcte, però que sigui el català que s'utilitza normalment al carrer.

2.5 Quant a la música:

2.5.1 Inclous música a l'informatiu que no sigui sintonia?

Sí, bàsicament en les informacions culturals. Si hi ha alguna cosa que comporti música la poso. Per exemple, ara al Fòrum hi ha dies que han entrat tambors, l'altre dia va venir Bob Dylan i vam acabar l'informatiu amb música de Bob Dylan. Normalment si hi ha concerts a Barcelona acabem així i si no qualsevol esdeveniment cultural que també s'escaigui. No arribaria a reportatges, sinó en cròniques o en notícies.

Sempre és música en disc, enregistrada, o es pot afegir música extreta directament de la realitat?

De les dues maneres. Si ve algú aquí a actuar i decidim donar-ho posem un CD des d'aquí i si algú se'n va a la Ciutadella a escoltar els tambors doncs ens l'entraria ell des d'allà..

2.6 Quant als sons:

No és habitual. No se m'acut cap cas.

Sons que no siguin ni paraules ni músiques, se n'inclouen en les informacions? Utilitzeu so ambient? Per exemple en una manifestació.

Sí, sí això sí. Però nosaltres aquí aquest tipus de sons els incloem dins els talls de veu. Home això li dóna força a la notícia. Si enviem un redactor on hi ha un esdeveniment multitudinària se li demana que intenti captar el so ambient, de fet per això hi ha els inalàmbrics. La gràcia és que si hi ha una manifestació m'ho diguis des del mig i no des del cotxe.

I efectes sonors enllaunats?

No, mai.

2.7 Has inclòs mai silenci en un infomatiu?

Sí, són molt curts, però de vegades fas una inflexió d'una frase. Si vols remarcar alguna cosa o que algú et presti atenció deixes un breu silenci i després continues. I sí, és un recurs. Però tampoc cal abusar-ne. Per la nit seria diferent.

2.8 Considera que incloure elements del llenguatge radiofònic com músiques, sons i silencis, que no siguin sintonies o indicatius millora la qualitat de les narracions informatives, o per contra, confonen l'oient?

Ben utilitzats no tenen per què confondre. Jo tampoc diria que milloressin la qualitat de les notícies però potser sí que donen una imatge estètica de conjunt potser més agradable. Sempre i quan no n'abusis. No pots fer una sintonia en cada notícia perquè sinó seria un guirigai. Però independentment del fons jo penso que la forma també és important i estèticament, ho vesteix molt.

2.8 Creu que els informatius radiofònics utilitzen prou els recursos sonors propis del llenguatge radiofònic o en la majoria d'ocasions no es tenen en compte?

Sí. Si parlem de Catalunya Ràdio i la COM, que és el que conec més, penso que sí.

2.11 Considera que es pot elaborar una informació sense que aparegui la paraula del periodista?

Sí, es pot fer un reportatge sense que aparegui la veu del periodista. Però els talls de veu haurien de ser molt clars i si no els contextualitzes hauria de ser una veu que la gent reconegui, per saber qui és. Això comportaria molt poc temps. Un o dos protagonistes com a molt i que en el tall quedés clar qui parla i de què parla.

2.12 Pensa que la digitalització de les redaccions afavoreix l'ús dels recursos sonors del llenguatge radiofònic en l'elaboració de les narracions informatives?

Sí, sens dubte, sobretot la qualitat. Tens més capacitat de memòria i més facilitat d'accés perquè és molt més ràpid.

**Entrevista a Carlos Losada
COPE CATALUNYA**

I.La narració periodística a la ràdio

1.1 Creu que l'actualitat i la immediatesa són els factors que més condicionen la manera de narrar la realitat a la ràdio?

Evidentment. L'hora que nosaltres fem l'Informatiu que és a tres quarts de dues, quan estan passant moltíssimes coses. Moltes vegades hem d'entrar en directe des dels llocs on s'està produint la notícia, o bé perquè les rodes de premsa són a les 12 del migdia o bé perquè ha passat un succés destacable i s'ha d'entrar en directe a aquella hora. En aquell moment, la immediatesa i l'actualitat és el més important d'aquest informatiu. A més tenint en compte que el nostre és un informatiu curt, dura 15 minuts, no més, i amb 15 minuts es tracta de fer el malabarisme de ficar-hi tot el que ha passat al matí, no només a Barcelona i a la província, sinó arreu de Catalunya. És un informatiu que es passa per totes les emissores que la Cadena Cope té a Catalunya amb la qual cosa també es tracta de ressaltar el que és notícia a Tarragona, Girona i Lleida. Això ho fem o bé a través d'una minironda de les tres emissores de les capitals de província, que va pràcticament al final de l'informatiu, on els redactors en cap de cada una de les emissores expliquen les tres notícies molt breument, les més importants que han passat aquell matí a cada província, o si el tema important del dia, jo considero, com a redactor en cap de Catalunya, com a responsable de l'Informatiu, que té prou interès per tota la comunitat catalana, ho posem com a crònica. Depenent de l'interès de la notícia, o s'inclou dins aquesta minironda informativa o els hi faig fer com un tema. Clar, 15 minuts amb el cabdal de notícies que hi ha aquí a Catalunya, se'm fa rapidíssim i molt curt l'informatiu, amb la qual cosa he d'anar a cròniques molt curtes d'un minut, 50 segons, per intentar encabir el màxim d'actualitat possible, a excepció del primer tema, el tema de portada que sempre intentem fer-lo el que es diu habitualment amb ràdio, amb 2 talls de veu. Perquè queda una mica més lluit i més maco i se li dona una

mica més d'importància. La resta de temes van molt més curts, perquè també hi posem informació del temps, del trànsit i, a més, també hi ha publicitat, amb la qual cosa hi ha dies que vaig realment apurat.

1.2 Una manera de fer front a aquesta necessitat de rapidesa que imposa el mitjà radiofònic a l'hora de narrar consisteix a tenir un model preestablert?

Estar a l'aguait, estar molt atent al que passa, al que pot passar. Si saps que hi ha una roda de premsa important política o d'un tema social que pugui interessar a la una del migdia, doncs, procurar que el redactor que l'has enviat allí et truqui a les dues o a la una i mitja per explicar-te la última hora: "Mira això va per aquí, això va per allà. Tu prepara una entradeta que vagi per aquí...". En fi, s'ha d'estar molt atent i molt centrat en el que són els temes del dia i fer un seguiment, no.

1.3 A l'hora d'encarregar un tema a un redactor, quin resultat n'exigeix?

Que se n'assabenti. I bàsicament quan em truquen dic: "Jordi, Lluís, Marta... titular. Quin és el titular?" I jo ja amb el titular em faig una configuració de la notícia i ja puc fer l'entradeta.

1.4 Quan encarrega a un redactor que es desplaci al lloc on està succeint la notícia, la crònica sol ser diferent de la que es faria des de la redacció a partir d'agències i telèfon?

És molt millor ser-hi. Avui dia els mitjans de comunicació, una cadena com nosaltres hem de ser pràcticament a tot arreu. Ja ho sé que es pot fer un seguiment a través dels teletips. Però, primera: els teletips sempre solen arribar més tard de quan

passa la notícia. Si un acte passa a la una del migdia, jo a la una i mitja puc saber coses d'aquell esdeveniment i el teletip m'ho treu potser a les dues i mitja, tres de la tarda, si no és una cosa molt grossa o molt important. S'ha de ser als llocs. També hi ha vegades que no s'hi pot ser i llavors de vegades ho resols via telèfon. Però quan un tema es suficientment interessant i important s'hi ha de ser. A més el redactor és la meva font d'informació, és la persona que va a aquesta roda de premsa i t'informa. Jo sempre em creuré més a aquell redactor que no pas a una agència, d'entrada.

1.5 Les noves tecnologies, la digitalització en les redaccions- en quin sentit ajuden el redactor a millorar la seva feina?

La fan molt més pràctica i també ens han convertit en periodistes i en tècnics. Perquè ara, moltes vegades arribes de la roda de premsa, t'has d'agafar el teu minidisc, treure el tall de veu... El redactor d'informatius ara ja és una persona que ha de saber fer de tot. Ha de ser periodista, evidentment, ha d'assabentar-se a la roda de premsa on vaquina és la notícia i què és el més important de la notícia i també ha de saber editar els talls de veu. S'està fent del periodista un professional molt complert. Amb els seus avantatges i els seus inconvenients, perquè de vegades, has d'estar pendent d'editar el tall de veu i a lo millor et perds algun detall a l'hora de picar la notícia.

1.6 El fet que les emissores tinguin pàgines web ha modificat d'alguna manera la feina de la redacció?

Tenim pàgina web, però és a nivell d'Espanya i no contribuïm en la seva elaboració.

1.7 Feu distinció de gèneres?

Estem com sempre, el temps, l'espai. Ja m'agradaria a mi fer reportatges dins de l'informatiu. No tinc temps. M'és absolutament impossible poder fer reportatges. Excepcionalment n'hem fet alguna vegada quan arriben les èpoques de més relax, com poden ser el mes d'agost o Setmana Santa o Nadal, que hi ha menys volum informatiu. El que fem són cròniques des de l'exterior i notícies des de la redacció.

II. Elements del llenguatge radiofònic en la narració periodística

2.1 De quina manera integra les sintonies i els indicatius en el conjunt de l'informatiu? Quina funció tenen?

Nosaltres formem part d'una cadena que es diu Cadena Cope i hi ha unes sintonies genèriques d'informatius, amb separadors i tot que són les que utilitzem pels diferents informatius: "Mañana", el del migdia i el de la tarda, el de la "Linterna". No hem buscat les sintonies, ens vénen donades des de Madrid. Dins de l'informatiu, amb el poc temps que tenim, serveixen per marcar l'entrada i, quan hi ha publicitat, posem algun separador per distingir la informació del que és publicitat. Res més, perquè no hi ha temps en un quart d'hora i amb el volum de notícies que hi ha, no hi ha temps de lluir-te molt amb separadors i fer virgeries. Has d'anar molt "a sac", com es diu habitualment.

2.2 En cadascuna de les notícies, quina importància concedeix als talls de veu dels protagonistes de la notícia?

Jo li dono moltíssima importància. Jo crec que les notícies han d'anar sempre amb un mínim tall de veu de 20, 25, 30 segons. Si és una cosa molt important la declaració destacada, 40 segons. Jo crec que el 98% de les notícies que passem sempre són amb talls de veu. Jo sóc un adicte dels talls de veu, en el sentit, que donen més

brillantor a la notícia, es nota més treballada. Si es llegeix una notícia a pal sec, pots pensar “l’han agafat de teletip i l’han llegida i són lloritos”. No, aquí s’escriu una notícia i s’il·lustra amb la veu del protagonista que sempre reflecteix el treball de redacció. Vol dir que has buscat el protagonista i t’ha explicat alguna cosa d’aquesta notícia.

-És partidari d’iniciar la notícia amb tall de veu?

Excepcionalment. Quan hi ha una cosa molt important, sí. Com per exemple, un succés, un atemptat, un esclat de joia, de vegades sí.

-I d’encarar els talls de veu?

Sí, això de vegades ho fem, sobretot quan anem al Parlament. Per exemple: “Escoltem Josep Piqué i Pasqual Maragall que s’enfrontaven sobre el concepte que tenen de com ha d’estar configurat l’Estat Espanyol”. Els posem junts. Guanyes amb temps i guanyes també amb agilitat. Queda més bonic.

2.3 Quant a la paraula:

-Prefereix que el periodista dialogui amb l’editor o que faci un monòleg?

Sí, però poc.

-Prefereix que el redactor llegeixi la notícia com si estigués parlant o com si estigués llegint?

Jo crec que l’important és que s’expliqui bé la notícia. En ràdio s’ha de tenir esperit de síntesi i més quan tens un informatiu molt curt. En molt poc temps has d’explicar la notícia.

2.4 Quant a la música:

-Inclou música en alguna de les informacions?

No.

-I dins d'un reportatge?

Sí, si és un reportatge sí. Però en pocs casos, perquè en passem pocs de reportatges.

-I en notícies referides a músics?

Sí, per exemple, si algun dia hi ha un concert important a la ciutat de Barcelona, si actuen els Rolling Stones a Barcelona, per acabar l'informatiu ho dius i tires una mica de cua amb qualsevol peça dels Rollings.

2.6 Inclou sons ambient en algun cas?

Sí. Per exemple si hi ha hagut algun aldarull important o algun fet destacable, sí. En l'última tancada d'immigrants que hi va haver aquí a la Catedral de Barcelona, o qualsevol cosa d'aquestes sí. Aquest so o bé es posa com un breu tall de veu, molt més curt, d'uns 5 segons, o bé en les transmissions en cròniques, si estàs en un lloc com una manifestació, pots escoltar els crits que hi ha o si vas al parlament, pots sentir les paraules dels diputats que estan xerrant. Jo crec que és molt bonic això, no? A més dóna la sensació que estàs al lloc dels fets i que estàs en directe allí.

- I efectes sonors?

No, mai.

2.6 Inclou silenci en alguna part de l'informatiu?

No.

2.7 Considera que incloure elements del llenguatge radiofònic com músiques, sons i silencis, que no siguin sintonies o indicatius, millora la qualitat de les narracions informatives, o per contra, entorpeix el procés de redacció?

Sí, jo crec que sí. Fa l'informatiu més amè, més distès, més entretingut. Jo desitjaria tenir una hora d'informatiu cada dia i poder fer un bon espai d'informació cultural amb música i unes minientrevistes treballades amb música dins la mateixa entrevista. Jo crec que això l'oient ho agraeix molt, més que l'informatiu aquest tan picat que, a vegades, has d'anar com una moto amb 15 minuts.

2.8 En general, creu que a la ràdio catalana s'utilitzen prou els recursos sonors?

Depèn de les emissores. Hi ha emissores com Catalunya Ràdio que ho utilitza molt, hi ha emissores com Onda Cero, com nosaltres. Sobretot Catalunya Ràdio perquè clar també tenen molt més espai i molt més temps, amb informatius molt més amplis. També poden lluir-se molt més dels que tenim menys temps.

2.9 Considera que es pot elaborar una informació sense que aparegui la veu del periodista?

Sí, jo crec que sí. Però es difícil, és delicat. Perquè algú li ha de dir a l'oient qui parla en el tall de veu. És una feina maca, però és complicat fer-ho.

2.10 Pensa que la digitalització de les redaccions afavoreix l'ús dels recursos sonors en l'elaboració de les narracions informatives?

Està afavorint i afavorirà molt més. La digitalització ens està obrint un camp increïble i encara molt poc aprofitat. Encara estem començant.

Entrevista a Toni Selles
ONA CATALANA

II. La narració periodística a la ràdio

Creu que l'actualitat i la immediatesa són els factors que més condicionen la manera de narrar la realitat a la ràdio?

D'entrada et diria que probablement sí. Evidentment, a diferència d'altres mitjans actualitat i immediatesa són dues connotacions molt pròpies del mitjà ràdio. Potser diferenciaria una mica el que seria la narració de butlletí de la narració de l'informatiu. En aquest cas en particular et parlo de l'informatiu del migdia però també dels butlletins, donat que jo poso en antena els butlletins de tot el matí i, evidentment, els butlletins encara molt més marcats per l'actualitat i la immediatesa. Llavors, pel que fa a l'informatiu també però ja et permet una certa perspectiva del que ha donat de si el matí. Però clar, també penso que un informatiu de migdia, a diferència de la resta de programes informatius de l'emissora potser és el que està en unes circumstàncies temporals que més el condicionen i que probablement el fan més complexe. Al matí, a Ona Catalana tenim l'Ona Matí i després l'Accents: Tens la perspectiva del dia anterior i el que ha pogut passar al llarg de la nit, però bé et dóna tenir tot aquest back ground i posar-ho en solfa amb la perspectiva del que pot donar de si el dia. Un informatiu nocturn, com el que ara no hi és però hi havia hagut aquí, que l'havia editat jo, que era l'Ona Nit, o qualsevol altre, el Catalunya Nit, el que sigui, evidentment és l'informatiu que té menys condicionants temporals, menys condicionat per la immediatesa, que es pot permetre el luxe de tenir un altre ritme narratiu i alhora passar a una certa anàlisi molt més pausada que li dóna el simple fet de tenir la perspectiva temporal que li dóna el saber què ha passat al llarg del dia i haver digerit molt més el que ha passat i alhora reflexionar i narrar-ho d'una altra manera. A les 7 de la tarda, no es té tanta perspectiva però déu n'hi do. En canvi a les dues del migdia, penso que és el programa informatiu

més marcat per allò que està passant en aquell moment, el més marcat pel directe i en aquest sentit és evident que molts temes a les dues, malgrat que moltes qüestions es puguin programar, aquella hora del migdia moltes coses encara estan absolutament obertes, i per tant, estan passat. Per tant, el que es tracta és d'explicar el que està passant, ho estem dient en gerundi per tant indico que efectivament la immediatesa és molt marcada en aquest cas.

Per respondre a aquesta celeritat amb què s'ha de treballar hi ha alguna fórmula, un model, una estructura d'informació establerta per explicar les notícies?

Sí. Diríem que és un model marcat de forma... potser és un model més interioritzat que marcat de forma explícita. La gent ho té més assumit implícitament que no pas pautat de manera determinada. En el nostre cas no hi ha el model A, el B, el C i el D. Però quan utilitzem determinats conceptes “Fes-me un breu d'això”, doncs els redactors ja saben al que ens estem referint. O “Fes-me un dóna pas”, o “fes-me un breu amb tall” o “una peça amb un tall de veu o amb dos talls de veu”. No hi ha uns models clarament definits però implícitament quan l'editor, en aquest cas jo, demana una cosa concreta el redactor sap més o menys a què ajustar-se tant pel que fa a les característiques del contingut de la peça com a la seva extensió.

En la redacció es fa distinció de gèneres, parlu de reportatge, crònica... o de tot en dieu tema?

Sí, bàsicament et diria: notícia, crònica –quan la persona és al carrer i també tenim cròniques a emissores perquè tenim emissores arreu-, entrevista i reportatge, que

podrà ser un reportatge amb la implicació, la veu del locutor, del periodista o bé un reportatge exclusivament sonor.

Quan encarrega a un redactor que es desplaci al lloc on està succeint la notícia, la crònica resultant sol ser diferent de la que es faria des de la redacció feta a partir de les agències? (En ocasions les cròniques es fan només per evidenciar que la nostra emissora hi era?)

Quan demano un tema a un redactor tot depèn del tema que estiguem tractant en aquell moment. Quan es tracta d'anar a cobrir alguna qüestió en concret, depèn de les característiques d'allò que es va a cobrir. Per exemple, ahir a l'Informatiu del migdia hi havia tres peces vinculades a la immigració. Una era la presentació de l'anuari de la Fundació Jaume Bofill, que per si mateix té prou entitat. És a dir, què anem a buscar aquí? Home, quines són les conclusions d'aquest anuari i a partir d'aquí, d'aquestes conclusions, ja decidirem com enfoquem el tema. Però el redactor que anava a cobrir això anava a buscar el titular, que en un any s'havia doblat el nombre d'immigrants sense papers a Catalunya. Però era un titular que sortia ja de la simple exposició de l'anuari, però tenia prou força com per obrir així el tema. En aquest cas ens vam ajustar a recollir què deia l'anuari i les conclusions que en treien els seus responsables. Hi havia una reunió a la Delegació amb el Servei Català d'Ocupació, gent de l'INEM, sindicats, etc. per tractar com s'implicaven les Oficines de Treball de la Generalitat en el procés de renovació de permisos de treball i residència. Doncs, això així mateix ja anàvem a buscar-ho, però també tenint en compte les últimes polèmiques, situacions que s'han donat a l'entorn de la immigració com els "sense papers" de Barcelona o, ara encara més immediat, a Alcarràs, ja anàvem nosaltres també a buscar el nostre propi tema. Perquè a més a més al matí havíem tingut de convidat a Joan Saura i havia parlat de la

situació d'Alcarràs i anàvem a buscar no només el que es pogués dir del procés de renovació de permisos de treball i residència, sinó una mica buscar també la reacció del Delegat a Catalunya en aquest cas. És a dir, el que demano a un redactor quan li encarrego un tema depèn molt de les circumstàncies i del tema de què es tracta.

Aquesta digitalització ha canviat en algun sentit no només els procediments que utilitzen els periodistes radiofònics, sinó també els resultats?

Sí, sí. L'emisora va néixer digitalitzada. De fet, jo fa sis anys que estic en aquesta empresa i vaig començar a Girona. En aquella època, al 98, ja estàvem treballant digitalment però per exemple anàvem amb molta gravadora i estàvem fent la transició cap al minidisc. El so ja era amb el GDS, el programa d'edició de so, absolutament digitalitzat. Aquí quan vam obrir seu a Barcelona i es va convertir en la central i Ona Catalana s'estenia a tot Catalunya, naixia digitalitzada.

Les noves tecnologies – la digitalització de les redaccions- en quin sentit ajuden el redactor a millorar la seva feina?

Acceleren i faciliten molt la feina. Queden en la història els temps de carregar cintes, revox i fins i tot el cassette. Treballar amb el minidisc, tot i que té el seu risc, va molt bé. Ajuda a seleccionar el material sonor que volem, tall de veu, seleccionar-lo durant la roda de premsa, arribar a la redacció i treure el tall amb més rapidesa o treballar des del carrer passant crònica pel telèfon tenint el track marcat. Molt més fàcil i molt més ràpid. I des d'un punt de vista de realització, per sort treballo amb un tècnic, amb un realitzador a l'Informatiu del Migdia que és molt creatiu i que té moltes idees, que és el Manel Sáez, i aquí treballar amb tot el material digitalitzat doncs facilita també aprofitar més creativitat i més recursos sonors a l'informatiu.

El fet que les emissores tinguin pàgines web i que en alguns s'incloguin en portals de grups de comunicació ha modificat d'alguna manera la configuració de la redacció?

De moment, no.

II. Els elements del llenguatge radiofònic en la narració radiofònica

2.1 De quina manera integra les sintonies i els indicatius en el conjunt dels informatius radiofònics? Quina funció tenen?

Evidentment hi ha una sintonia d'entrada i de sortida que són sintonies que ja provenen de la primera temporada d'Ona Catalana arreu de Catalunya perquè el que es va fer des de la Direcció de Continguts i els realitzadors dels informatius és buscar una certa coherència d'estil, una certa coherència formal. En aquell moment, Ona Migdia, Ona Vespre i Ona Nit. Tot i que cadascun amb petits matisos que probablement s'ajustaven bastant en l'estil de sintonia al tipus d'informatiu que era i a la hora. Les sintonies d'entrada i sortida de l'informatiu donen formalment, sonorament un estil determinat, que a més posa de manifest una coherència de la casa i em serveixen per arrencar i tancar l'informatiu. A part d'això, utilitzo separadors, cops i alguna sintonia bastant singular per fer una bateria de breus, que purament serveix per diferenciar el bloc de breus de la resta de l'informatiu i donar-li també un ritme determinat, per contribuir a un major dinamisme en la locució i la posada en antena. I els cops i separadors serveixen per separar determinats blocs dins l'informatiu, per fer les pauses necessàries per solucionar problemes, de vegades.

2.1.1 En el vostre informatiu la promoció del programa està plena de recursos sonors...

Ens compenentrem molt bé el Manel, el realitzador, i jo en aquest sentit. Fem algunes coses bastant originals, o si més no, singulars. Perquè fem promots d'informatius amb molts recursos sonors, amb molts talls de veu, amb molts fragments d'informatius que s'han posat en antena i sempre amb un estil bastant... "canyero". Fins i tot els muntatges que puguem fer dins els informatius són amb un ritme bastant trepidant i amb un format, diguem-ne jo crec que propi del segle XXI: Alhora de posar-hi determinades músiques, bandes sonores, doncs estem parlant de músiques estil Matrix. Per tant, bastant agosarat. De vegades, a l'inici de l'informatiu el que hem arribat a fer és posar una petita promo amb tres fragments de talls de veu que són talls de veu que després es repetiran al llarg de l'informatiu. Per tant, fins i tot et permetes fer aquest joc entre un fragment de tall de veu, absolutament inconnexe però que dins un muntatge musical determinat té una riquesa pròpia i després l'oient, si es queda amb la idea, escoltarà aquest fragment dins d'un tall molt més ampli i en el seu context adequat.

2.2 En cadascuna de les notícies, quina importància concedeix als talls de veu dels protagonistes de les notícies?

Jo personalment penso que allò que fa específic el mitjà és el so, és la veu. Per tant, la veu del locutor, els talls de veu dels protagonistes de la notícia i els recursos sonors que puguis aportar són tres elements que fan singular aquest mitjà. Ara això no vol dir que sempre tot tema hagi de tenir el seu tall de veu. A vegades, depèn molt de les característiques del tema. Hi ha moments que les notícies evolucionen. Hi ha moments que l'hauràs de donar sense tall de veu, però posteriorment podràs aconseguir el tall de

veu corresponent i el donaràs. S'intenta que les notícies tinguin tall de veu però no és una condició *sine qua non*. I més fins i tot pensant en aquesta diferència que feia abans entre informatius i butlletins. Els butlletins, donat que tenen durada més curta i entren temes més immediats acostumen a tenir menys talls de veu i al migdia ja hem tingut prou temps per treballar els temes més a fons i la producció de talls de veu és molt més àmplia. Ara, també depèn molt del tema, de vegades el protagonisme se l'endú el tall de veu.

2.2.2 És partidari de començar l'informatiu, o potser no l'informatiu però sí una notícia amb un tall de veu?

De forma excepcional. Sí. Quan el tall té prou força per si mateix i que et dóna peu a captar absolutament l'atenció de la persona que t'estigui escoltant, de l'oient i a partir d'aquí desenvolupar el tema en sí. Normalment no és el cas. Normalment el tall de veu va dins el cos de la notícia, però a vegades, no sempre, he començat la portada amb un tall de veu i si no era la portada, la notícia en sí.

2.2.3 I encara-los?

Personalment, no en sóc massa partidari, tot i que reconec que és un bon recurs a vegades, sobretot quan són contradiccions molt fortes i molt clares. Per exemple, enfrontar talls de veu de sessions de control o del ple del Parlament o del Congrés és bastant coherent i lògic i pot tenir força. En aquests casos sí que em sembla correcte, però tampoc sóc massa partidari d'abusar-ne, perquè crec que poden generar una certa confusió. Prefereixo dir el nom del protagonista i tall de veu, i nom del següent protagonista i tall de veu.

2.3 Quant a la paraula:

-Prefereix que el periodista dialogui amb l'editor o que faci un monòleg?

Depèn de l'Informatiu. Quan feia l'Ona Nit, per hora d'emissió, format de l'informatiu, recursos sonors, sintonies que utilitzàvem, l'estil, el to, el ritme era molt més pausat que no pas la resta d'informatius del dia. En aquell informatiu sí que feia un diàleg amb la segona veu, amb la persona que estigués al meu costat. En l'Ona Migdia no, perquè crec que és un informatiu que per les seves circumstàncies ha de ser bastant dinàmic i ha d'anar al gra, tot i que pot donar per a una petita salutació: "Anem a Madrid, Carles Muntanya, bon dia" i el saludes. Però un excés de diàleg en aquest informatiu no en sóc massa partidari. Més cap al vespre, més cap a la nit sí.

-Prefereix que el redactor llegeixi la notícia com si estigués parlant o com si estigués llegint?

Jo sóc partidari de la concepció que no llegim, sinó que expliquem les coses i de vegades, fins i tot fer l'exercici a algú, quan notes que la seva locució sona massa a lectura, li amagues el paper i que t'ho expliqui. I llavors tornes a la locució i li ha canviat, no? No sóc massa partidari d'una locució que es noti molt que és llegida, sinó explicativa. Fins i tot et diria que considero que, evidentment s'ha de treballar dins uns paràmetres determinats en l'ús del català i en la correcció lingüística, però crec així com en els últims anys es pot haver avançat molt en l'ús del català en el mitjà ràdio, també penso que a l'hora de fer informació es fa un ús del català excessivament burocratitzat. Crec que li falta naturalitat al català que s'utilitza en la informació radiofònica i per tant, sóc partidari d'avançar en aquest sentit, però sense deixar mai la correcció i la formalitat necessària en un informatiu. No és el mateix un informatiu que un magazine, però crec

que encara estem una mica encarcerats en general els informatius radiofònics d'aquest país.

2.4 Quan a la música:

-Quan inclou música en alguna de les informacions del programa que no sigui una sintonia o informatiu?

Inclou música. El que no faig dins un informatiu és llençar una cançó perquè sí com Carlos Llamas a Hora 25. M'agrada molt tenir música a l'informatiu, però sempre que des d'un punt de vista informatiu estigui argumentada i raonada. Inclou música quan hi ha muntatges en reportatges o muntatges amb fons musical, sovint amb bandes sonores, o bé quan hi ha temes culturals. Intento que la recta final de l'informatiu, els últims cinc minuts siguin temes culturals, doncs aquí introduïm força música. Sempre acabem amb un muntatge d'un parell de minuts. Avui era el Senglar Rock, que començava avui, doncs dins la peça que ha fet un redactor sobre el Senglar Rock ha sonat Fermín Muguruza i un altre conjunt. L'altre dia era una exposició de Dalí, doncs buscar un tema musical que parlés dels somnis o del surrealisme.

-Sol ser sempre música enregistrada o en ocasions és música transmesa directament de la realitat?

No, aquest sí que és un recurs que no acostumem a utilitzar. De concerts en directe no en sóc partidari a menys que sigui una connexió amb la unitat mòbil i se senti la música de fons, en aquest cas perfecte. Però fer un muntatge d'un concert que s'ha fet la nit anterior el so no acostuma a ser massa bo.

2.5 Quant als sons:

-Quan inclou sons ambient que no siguin ni paraules ni música en alguna de les informacions?

Sí, n'hem inclòs alguna vegada però havia de venir molt a tomb del tema d'aquell moment. Per exemple, quan es va posar en marxa el TGV algun fragment del so del tren o dels passatgers sí que hi era. Depèn molt del tema, però de forma bastant esporàdica.

-Inclou efectes sonors enregistrats?

Algun so de campanya, d'algun animal, en algun repòr, però molt, molt ocasional.

-Quin impacte creu que tenen aquests sons sobre l'oient?

Jo crec que desperten l'atenció de l'oient però s'ha de fer un esforç de realització. En el sentit que aquests sons que utilitzem dins la peça en la que van inclosos quedin perfectament integrats. Perquè no desviïn l'atenció de l'oient. És a dir, que contribueixin a crear un efecte crida i a enriquir sonorament la peça que estem fent en aquell moment però que en cap cas passin a provocar l'efecte contrari perquè llavors sí que seria contraproductiu.

2.6 Quant al silenci:

-En alguna ocasió ha inclòs algun silenci premeditadament?

En cap cas hauré inclòs el silenci fent menció del silenci, perquè allò que crec que no seria honest. Sí que utilitzo força el silenci per la meua manera de locutar, perquè intento explicar i no només llegir la notícia.

2.7 Considera que incloure elements del llenguatge radiofònic com músiques, sons i silencis, que no siguin sintonies o indicatius millora la qualitat de les narracions informatives, o per contra, entorpeix el procés de redacció?

Sí, sí, considero que enriqueix, sempre que no hi hagi un excés i que el seu ús sigui coherent amb el tema. Probablement cada tema per les seves pròpies característiques se li escau un tractament determinat, no només de contingut sinó formal. I és aquí on correspon a l'editor, penso jo, la responsabilitat d'assumir què li correspon, amb quins recursos sonors.

2.8 Considera que es pot elaborar una informació sense que aparegui la paraula del periodista?

Sí, si s'ha contextualitzat abans. I ho fem. Ho hem fet més d'una vegada. Com? Un dels recursos que més m'agrada de l'Ona Migdia que l'hem utilitzat bastant sovint són muntatges exclusivament sonors, vull dir talls de veu i un recurs musical, sense la veu del locutor. Per exemple, es compleix avui un mes de l'11-M i hi ha hagut una notícia en homenatge, en record de les víctimes i en l'informatiu ja hem explicat tot això i en un moment determinat tanquem aquest bloc amb un muntatge d'aquestes característiques, al qual jo dono pas per contextualitzar: "Un mes després, a l'Ona Migdia volem recordar la desgràcia..." I a partir d'aquí dones pas a un muntatge d'uns 2 minuts amb talls de veu de l'11-M i els dies posteriors i músiques, sense que en cap moment dins aquests dos minuts aparegui la veu del periodista. En aquest cas sí perquè l'oient no estarà perdut perquè li haurem explicat les notícies i abans d'introduir el muntatge jo l'hauré contextualitzat. En aquest cas en sóc molt partidari perquè trobo que té molta força per si mateix. I poso l'exemple de l'11-M perquè trobo que és molt

il·lustratiu d'en quin tipus de tema. Són circumstàncies en que exclusivament els talls de veu tenen prou significat i força per si mateixos.

2.9 Creu que els informatius radiofònics utilitzen prou els recursos sonors propis del llenguatge radiofònic o en la majoria d'ocasions no es tenen en compte?

En general, de la mateixa manera que abans et comentava que el llenguatge radiofònic informatiu és un pèl encarcarat, li falta més frescura, més vivor, també penso que ens hauríem de llençar una mica més a l'hora d'utilitzar recursos sonors i sobretot utilitzar-los de forma més agosarada i amb sintonies més valentes i amb músiques més atrevides. Crec que s'utilitza poc encara.

2.10 En aquest sentit pensa que la digitalització afavoreix que els sons siguin més reconeixibles?

Sí, perquè a l'hora de fer aquest tipus de muntatges que et comentava, treballem ja no només amb el programa d'edició sonor habitual que és el GDS, molt més complexe encara que et permet fer uns muntatges impressionants i al cap i a la fi el que estàs buscant és que sigui molt rodó sonorament. .

**Entrevista a Bianca Pons
ONDA RAMBLA**

I. La narració periodística a la ràdio

Creu que l'actualitat i la immediatesa són els factors que més condicionen la manera de narrar la realitat a la ràdio?

Sí. Jo crec que són els dos conceptes bàsics que s'han de tenir en compte a l'hora de fer un informatiu. L'actualitat, perquè la ràdio és el mitjà més immediat i, per exemple, avui ens ha passat, hem tingut una notícia d'última hora i hem hagut de sacrificar els esports perquè era una cosa molt urgent. T'obliga a estar molt pendent de qualsevol cosa que es pugui produir i això també et va malament perquè t'altera l'ordre de les notícies que havies pensat o que havies pautat. L'actualitat està molt relacionada amb la immediatesa. Nosaltres el que intentem fer sempre és buscar notícies que puguin interessar la gent. Evitem una mica, tot i que sabem que s'ha de donar, la crònica política, però intentem fer coses més socials, que interessin la gent. Sempre buscar a les notícies la visió social. Sí, la immediatesa condiciona absolutament l'informatiu.

Una manera de fer front a aquesta necessitat de rapidesa que imposa el mitjà radiofònic a l'hora de narrar consisteix a tenir una estructura de narració molt preestablerta? Una pauta de discurs?

La dinàmica que tenim aquí és que a primera hora ens mirem els temes que hi ha susceptibles de ser notícia i d'anar l'informatiu. A aquests actes hi van els redactors i intentem sempre que tornin a la redacció, perquè a nivell de qualitat de so és molt millor no passar els talls per telèfon i fer-ho en directe. Però moltes vegades això no és així perquè les rodes de premsa van tard i els redactors han d'entrar en directe des del lloc als butlletins i a l'informatiu. El que intentem fer és que jo (l'editora) entro per la cosa més nova i faig un recordatori, i el redactor entra amb el que és estrictament la notícia,

lo que és lo noticiós. El tall de veu acostuma a ser sempre sobre la cosa més important de la notícia, que moltes vegades és el que dic jo a les entrades.

A diferència de les altres emissores, Onda Rambla fa l'informatiu del migdia una mica més tard, a dos quarts de tres, us afavoreix?

Som Onda Rambla, però també fem les funcions d'Onda Cero Catalunya, el nostre informatiu s'ha de solpar amb el d'Onda Cero. L'horari ens beneficia bastant, perquè hi ha moltes rodes de premsa, molts actes que acaben tard, que són a les dotze o la una, o si hi ha hagut una darrera hora entre dues i dos quarts de tres, sempre ens dóna temps d'explicar-la. Els informatius que són a les dues es troben que tenen molt poc temps per reaccionar bé, per contextualitzar una notícia.

Ara que em comentaves això, que funcioneu també com a Onda Cero Catalunya, els redactors passen cròniques per Madrid?

Sí, sempre. Sempre fan el "doblete", quan hi ha coses importants. Al matí, quan acabem les desconexions del matinal, el que fem és trucar a Madrid i els venem els temes que creiem que poden ser més interessants per ells. I ells ja saben per on pot anar el dia. Després potser que passin coses imprevistes, Madrid sempre vol que entris estiguis on estiguis.

Teniu corresponsal a Madrid. Per quina raó si hi ha Onda Cero a Madrid?

És per un motiu empresarial. En un 60% nosaltres som Onda Cero Ramblas, és el 60% que té el Luis del Olmo. L'altre 40% el té Onda Cero com a Empresa Uniprex. Llavors, clar, no som ben bé una delegació. Tenim un acord establert amb ells fins al 2009, a més d'un acord amb la Generalitat i això ens obliga a fer una cuota de

programació en català. Per això tenim butlletins. Cap altra emissora d'Onda Cero té butlletins propis i per això sí que tenim informatiu propi. Aquest és el motiu que tinguem corresponsal a Madrid. Una persona per Madrid és molt poc, perquè va molt de bòlit i hi ha molta feina, sobretot al Congrés. A la crònica nacional li donem un paper força important. Això no treu que si demanem un tall a Madrid, ens el passin. Sempre hi ha una col·laboració.

No és una desconexió de notícies només en clau catalana, és un informatiu generalista, no?

Sí, el públic és autonòmic però fem informació internacional i nacional. No seriem com la SER, sinó com Catalunya Ràdio o Catalunya Informació. Nosaltres no passem l'Informatiu de Madrid i a la SER, sí. Si hem d'obrir informatiu amb una notícia de Madrid, com la Comissió de l'11-M, ho fem. El mateix passa amb la informació internacional.

Quan encarrega un tema a un redactor què n'exigeix?

Potser és una mania personal, però vull que es facin les coses molt planeres. No m'agrada gens el llenguatge arcaic i rebuscat. Si tu estàs escoltant la ràdio, t'entra molt millor si et parlen amb el teu mateix llenguatge. També els demano que concretin molt a les cròniques i, sobretot, que l'encertin. És a dir, si hi ha una roda de premsa i hi ha un tema molt destacat que és el tema del dia, doncs que ens centrem en això.

Feu distinció de gèneres?

Sí, a nivell intern, sí. El que fem són cròniques. En qüestions de cultura intentem fer algun reportatge. El que passa és que tenim poc temps i potser n'entrem més en

magazines de tarda que tenen una hora o dues. El que sí m'agrada utilitzar bastant són les entrevistes. És un gènere que no està prou explotat en un informatiu migdia i si trobo que hi ha un tema molt interessant, com per exemple la violència domèstica, i puc fer una entrevista de 5 minuts, doncs la faig.

La digitalització ha canviat molt la manera de canviar la manera de treballar dels periodistes d'aquesta emissora?

Doncs, bàsicament ha canviat en la immediatesa, la facilitat que té un redactor d'anar a una roda de premsa, gravar el so amb un minidisc. Quan anàvem amb gravadora el so era desastrós i no tenies cap manera de controlar. Amb el minidisc ara pots marcar els tracks i alhora de buscar el tall és molt més ràpid. Amb la gravadora, havies d'anar buscant. A banda d'això, la digitalització permet donar molt de joc als informatius. Nosaltres el que intentem fer és si hi ha una notícia i queden 10 minuts pel butlletí, doncs el redactor pot entrar des d'on estigui. Tenim un aparell que li diem "pinganillo" que es connecta al micro i al minidisc i directament des d'on estigui pot entrar. Això ens permet donar molta vida perquè tu a l'informatiu pots tenir tres persones en directe, una per XDSI a Madrid al Congrés i tenir so del Congrés. Et dona una sensació de molta vida.

Teniu unitat mòbil?

Sí, una per informatius. No l'utilitzem gaire tret de casos molt concrets com Sant Jordi.

El fet que les emissores tinguin pàgines web i que en alguns s'incloguin en portals de grups de comunicació ha modificat d'alguna manera la configuració de la redacció?

Hi ha pàgina d'Onda Cero, però no contribuim de cap manera amb la seva elaboració.

II. Els elements del llenguatge radiofònic en la narració radiofònica

2.1 De quina manera integra les sintonies i els indicatius en el conjunt dels informatius radiofònics? Quina funció tenen?

Les sintonies que tenim són genèriques de l'emissora. Jo les utilitzo molt per marcar els blocs de l'informatiu, perquè quedin molt clarament distingits. Jo entro amb les senyals horàries, a dos quarts, saludo, tirem una careta de l'informatiu que diu "Notícies migdia" i després entro amb la portada de l'informatiu, destacant el que és més important. Després del primer tall que tirem a la portada, llencem una música. Intento que la meua veu a la portada sigui la mínima, amb músiques i talls de veu. Després, en aquesta mateixa portada, dono pas als titulars, amb una música diferent i els fem a dos veus amb la coeditora. En la portada fem també la informació del temps i el trànsit. A partir d'aquí tirem un cop. Els separadors els utilitzo perquè l'informatiu quedi molt definit. Al llarg de l'informatiu tenim quatre falques publicitàries i el que faig és separar-les dues i dues. Normalment unes després de la portada. Abans de la publicitat tirem un cop que diu "Notícies migdia", per separar informació de publicitat". A banda d'això, també intentem jugar amb sintonies. Tenim una sintonia pels breus internacionals, una sintonia de borsa. I al final hi ha una sintonia de comiat.

2.1 En cadascuna de les notícies, quina importància concedeixes als talls de veu?

Jo crec que totes les notícies en ràdio han de portar tall de veu, a no ser que sigui una cosa molt justificada. En alguns casos t'hi pots trobar que no tinguis tall, perquè ningú et vulgui fer declaracions. En aquests casos sí que ho fem sense tall, però ho fem més reduït. En comptes d'un minut, tal com seria una notícia amb tall de veu, en fem 40 segons o 30, com flaixos. O per exemple, potser no tens tall en una contextualització o en una cronologia. Són casos excepcionals. Intento que totes les cròniques tinguin tall o dos, si cal.

2.2 Ets partidària de començar una informació amb tall de veu?

Sí, però ha d'estar molt justificat. Ha de ser un tall de veu que estigui dient alguna cosa i que després el redactor no calgui que ho especifiqui molt. Jo crec que s'ha d'innovar més, perquè estem molt acostumats a entradeta, redactor, tall, redactor. I crec que s'ha d'innovar, posant música pel mig. Ara bé, en el cas d'una roda de premsa estricta posar el tall al principi, ha d'estar molt justificat. Potser t'ho permet més una informació cultural, una exposició, una roda de premsa d'un concert... En el cas de notícies estrictes, és complicat. Posar tall a l'inici ho puc fer jo per exemple a la meva portada, començar l'informatiu amb tall. Però un redactor, és complicat i segons com es faci pot desorientar una mica.

2.3 I encarar els talls de veu?

Sí, és un recurs que fem servir bastant. Perquè quan hi ha enfrontaments, tu sobres. N'hi ha prou amb que posis els dos talls junts i ja s'entén perfectament. Ho acostumem a fer quan hi ha Parlament o Congrés dels Diputats. Fins i tot, de vegades el

que fem és posar una seqüència. Posar-ho per trossos, amb el redactor pel mig, de vegades li resta valor, li resta qualitat.

2.4 Quant a la paraula:

2.4.1 Quan es presenta el redactor hi ha diàleg amb ell?

Normalment, a l'informatiu no, s'entra molt picat. Això es dona en els butlletins si està en directe, perquè dona una mica més de complicitat entre redactor i editor. Però a l'informatiu migdia només es diu "bona tarda", però a l'hora de fer crònica no hi ha diàleg perquè si no et passaries tot l'informatiu fent un mínim diàleg. El que utilitzo de vegades sobretot amb el corresponal a Madrid quan hi ha activitat al Congrés hi ha molts ítems informatius, sí que ho fem dialogat per anar introduint els diversos temes. Però amb els redactors aquí a Catalunya acostuma a ser bastant picat.

Les notícies prefereixes que sonin llegides o parlades?

No, prefereixo que soni tot molt explicatiu. Queda fatal radiofònicament quan es nota que estàs llegint. No transmet, com a oient, no t'arriba. En aquest cas hi influeix molt la manera de redactar. Si es fa d'una manera explicativa, un redactat explicatiu, a l'hora de llegir o de gravar la crònica, dona un altre ritme, una altra vida.

2.5 Quant a la música:

2.5.1 Inclous música a l'informatiu que no sigui sintonia?

Sí, si ve a tomb sí. Sóc bastant partidària d'utilitzar-ne, sobretot perquè penso que ajuda a desintoxicar una mica. Per exemple, ahir hi va haver el concert de Bob Dylan, jo vaig entrar amb música de Bob Dylan per donar pas al concert i l'altra redactora va tornar a posar una altra peça d'ell i fins i tot la va deixar sonant. Si hi ha

una notícia curiosa, algun reportatge, la guerra a l'Iraq, crec que és millor. Així se li dóna originalitat i canvi, perquè si no és tot molt avorrit, tot de cròniques. Si hi ha una mica de música, se li dóna valor a l'informatiu.

Sempre és música en disc, enregistrada, o es pot afegir música extreta directament de la realitat?

Sí, per exemple, en algun reportatge de la gent que hi ha a les Rambles, no cal que posis el so gravat, ja pots aprofitar el que estàs escoltant. Si s'ha de triar entre música gravada o música que tu pots aconseguir de la realitat i està justificada, prefereixo mil vegades posar-hi música del carrer. Per exemple, se m'està acudint un reportatge sobre gospel, jo prefereixo que ells et cantin i a la peça posar-los a ells cantant, no has de recórrer a un disc de gospel quan ja ho tens tu.

Generalment sempre sol ser amb informació cultural l'ús de la música?

No sempre. Hi ha altres vegades que intentem que no sigui només a la crònica cultural. El que passa és que és inevitable que la majoria de vegades sí que és informació cultural. Política, molt poques vegades es dóna. Internacional, en algun reportatge de vegades sí que ho fem. Societat també és bastant susceptible d'utilitzar músiques. Potser el més complicat és política a no ser que facis un reportatge de l'estil "Els nens han anat avui al Parlament". Sí que tendeix a utilitzar-se sobretot en informació cultural.

2.6 Quant als sons:

Sons que no siguin ni paraules ni músiques, se n'inclouen en les informacions? Utilitzeu so ambient?

Sí, sí que en fem servir. Si un redactor està a punt d'entrar en directe i s'està sentint de fons una música o algú de fons que parla, en aquests casos sempre preval més el so, el redactor queda en un segon terme. Jo crec que és el més viu i el que està passant, per tant li donem prioritat. En el cas del Congrés, després que el redactor hagi explicat diu: "Us deixem amb el so del Congrés" i nosaltres estem una estona escoltant el so del congrés. O en una manifestació, els crits.

I efectes sonors enllaunats?

No, perquè hauria d'estar molt justificat. No els necessitem. Potser sí en un altre tipus de programa, però no en un informatiu.

2.7 Has inclòs mai silenci en un infomatiu?

Sí, en algun cas concret. Jo crec que el silenci s'utilitza poc, s'hauria d'utilitzar més. Ha d'estar molt justificat, hi ha qui diu que el silenci en ràdio és un sacrilegi. En les meves portades hi ha vegades en casos de violència domèstica o en notícies molt bèsties que a tothom sorprenen, de vegades sí que em permeto fer una breu pausa abans de passar a una altra cosa, com dient "Aquí queda això". També de vegades uns segons de silenci quan es fa un minut de silenci en senyal de dol.

2.8 Considera que incloure elements del llenguatge radiofònic com músiques, sons i silencis, que no siguin sintonies o indicatius millora la qualitat de les narracions informatives, o per contra, entorpeix el procés de redacció?

Sí, si estan ben utilitzats, sí. Crec que l'oient ha de tenir la percepció que estan explicant les coses bé, després que la qualitat del so és bona i que, a banda de la veu dels redactors, dels talls de veu i l'editor, hi ha una altra sèrie d'elements que fan que ho

recordis. En el cas dels concerts, tu com a oient sents una música i saps que aquella persona actuarà i te'n recordes molt més de la música. Jo crec que un informatiu sense aquests elements és un informatiu pobre en qualitat. Ara bé, amb el ritme que portem normalment és molt difícil incloure-ho tot i estar pendent de tot. Jo crec que aquests recursos criden l'atenció de l'oient, funcionen com un efecte crida, però si estan mal utilitzats, si no justifiques perquè l'estàs utilitzant, poden confondre, l'oient es pot despistar i ràpidament desconnecta. En canvi, si estàs utilitzant un so i just després justifiques perquè l'estàs utilitzant, has aconseguit captar la seva atenció i continua enganxat. Això tampoc vol dir que tot l'informatiu hagi de ser amb sons i efectes, perquè no seria un informatiu, seria un magazine o un programa d'humor?

2.8 Creu que els informatius radiofònics utilitzen prou els recursos sonors propis del llenguatge radiofònic o en la majoria d'ocasions no es tenen en compte?

Crec que no s'utilitzen prou i es podrien utilitzar més. El que passa és que també sóc conscient que el ritme que porten els redactors, impedeix utilitzar-los. A no ser que sigui una previsió. Per exemple ara al Fòrum estem pensant amb fer un reportatge sobre el Diàleg de les Religions posant veus de diferents cultures amb encadenats. Això ho has de fer amb previsió. Un redactor habitualment fa una roda de premsa i després ha de venir aquí i se'n va a una altra i després ha de pensar en l'informatiu. Poques vegades té la capacitat d'afegir sons. Però en podríem utilitzar més dels que utilitzem. Fins i tot, qui diu sons diu registres. Les entrevistes no estan gaire explotades en els informatius del migdia.

2.11 Considera que es pot elaborar una informació sense que aparegui la paraula del periodista?

Sí, sí que es pot fer. Per exemple, una vegada ho vam fer amb una visita de nens a l'Ajuntament i pregunten a l'alcalde. Vam fer un muntatge en què no hi entrava el redactor, només els nens i les respostes de l'alcalde.

2.12 Pensa que la digitalització de les redaccions afavoreix l'ús dels recursos sonors del llenguatge radiofònic en l'elaboració de les narracions informatives?

Sí, en el cas de les manifestacions el que més es demana és so, gent cridant o per exemple és molt bo trobar situacions i enregistrar-les. Recordo una vaga d'autobusos de Barcelona que es va paralitzar tot i vam agafar la situació d'un usuari queixant-se al conductor. Jo trobo que aquestes situacions són molt interessants perquè mostren com és la realitat de la notícia. O, per exemple, algun comentari de polític. Però més que una qüestió tècnica jo crec que és una qüestió de mentalitat. Evidentment la digitalització t'ajuda molt a recuperar sons antics i de buscar-los, o per Internet pots trobar sons. Però és una qüestió més d'hàbit.

Entrevista a Pere Molero
RÀDIO 4

I. La narració periodística a la ràdio

Creu que l'actualitat i la immediatesa són els factors que més condicionen la manera de narrar la realitat a la ràdio?

Home, jo evidentment crec que sí. Si alguna cosa diferencia la ràdio, si en alguna cosa pot anar per davant de la televisió i dels diaris, evidentment, és el fet de la immediatesa. Per tant com a ràdio pública quan passa alguna cosa important hem d'estar allà els primers i explicar-ho el més aviat possible. Per reflexionar la gent ja tindrà temps de llegir els diaris i les revistes especialitzades i, per tant, lo primer és intentar donar la informació, evidentment el més correcta possible, el més acurada possible intentant donar-la el més ràpid possible. Per tant, això sí que de vegades ens obligaria a fer les cròniques podríem dir menys elaborades i narrar simplement el que està passant sense preocupar-te massa de la forma perquè l'important és transmetre el que està passant, i no pots, en aquell moment, si està succeint posem per cas un incendi, no pots estar massa al cas de l'estil podríem dir, sinó que has d'estar més per explicar les coses que passen. Suposo que això els redactors que fan carrer, successos sobre tot, ja tenen una experiència, però en principi el que s'ha de fer és donar-ho ja, donar totes les dades possibles i després pots fer un reportatge a posteriori, a lo millor, i llavors sí que t'hi pots mirar una mica més la forma del reportatge, però la notícia estricta del moment és allò: explicar el que hi ha i res més.

Una manera de fer front a aquesta necessitat de rapidesa que imposa el mitjà radiofònic a l'hora de narrar consisteix a tenir una estructura de narració molt preestablerta? Una pauta de discurs?

Estructura de la notícia? No, de l'informatiu.

1.2.1 Efectivament.

Sí, sí. El que normalment fem quan passa així un fet immediat, que has de sortir en antena ràpidament és allò: explicar el que ha passat, si hi ha oportunitat de tenir un tall de veu, doncs, amb un tall de veu. Però és que si no hi ha oportunitat de tenir un tall de veu és més important explicar el que ha passat i després aconseguir el tall de veu. Però quan passa “algo” important lo primer és sortir i explicar-ho. El tall de veu seria la segona prioritat. En el nostre cas, un redactor quan surt al carrer i passa “algo” important ha d’entrar pels informatius de Ràdio 4, pels informatius de Radio 1 per tota Espanya i per les desconnexions locals de Radio 5 nostres. Amb lo qual ha d’entrar per cinc emissores a la vegada i això també condiona molt la manera de treballar, condiona tant que moltes vegades no pot anar-hi un redactor sol. Hi han d’anar dos redactors. És una cosa que fem algunes vegades quan hi ha casos així excepcionals: que és que va un redactor que és el que fa les cròniques i un redactor de suport que està buscant testimonis del que passa.

1.2.2 Què es prioritza?

Quan és una cosa molt important, sempre van dues persones i per tant les dues persones poden fer les dues emissores, i quan va una persona sola i ha trobat una informació allà en el moment, una informació important, depenent del que ens digui Madrid, dels quals som corresponsals, va gravada la de Ràdio 4 i en directe la de Radio 1 o va gravada la de Radio 1 i en directe la de Ràdio 4. S’intenta que la informació surti per les dues cadenes a la vegada, el que passa és que a la vegada una sola persona no ho pot fer i una de les cròniques es grava 5 minuts abans i es fa lo que en podríem dir un fals directe.

A la redacció utilitzen termes per referir-se als gèneres o contràriament a tot se li diu peça o tema?

A veure tampoc és que hi hagi un gran ventall però sí que ens referim a gèneres. Podríem diferenciar entre reportatge i llavors anomenem crònica quan és una peça més explicativa. No és els 50 segons, sinó fas un minut i mig d'una informació una mica més elaborada i llavors l'acostumem a anomenar crònica. Si no, és una peça o notícia i si és un editor el que llegirà un text i donarà pas a un tall és un text i tall.

1.3.1 Associeu crònica a connexió?

No, nosaltres fem servir crònica tant si és exterior, com si és des d'aquí a redacció, però podríem dir una notícia una mica més elaborada que al fet puntual.

A l'hora d'encarregar un tema a un redactor, quines indicacions li dóna?

Depèn del tema. Clar és que això és molt genèric. No és el mateix una notícia política que una notícia de successos, que una notícia internacional. És difícil poder-ho dir en general. En principi, així una indicació molt genèrica, sobretot pels casos de societat, és que expliqui el que ell pensa que li pugui interessar a la gent. Si va a una roda de premsa d'un tema de medicina, per exemple, de sanitat, d'ensenyament, de consum, el que pugui interessar més a la gent, el que li pugui ser més d'utilitat.

Quan encarrega a un redactor que es desplaci al lloc on està succeint la notícia, la crònica resultant sol ser diferent de la que es faria des de la redacció feta a partir de les agències?

Sempre, sempre. Nosaltres intentem no fer res d'agències de temes de Catalunya que és on nosaltres sí que tenim capacitat d'enviar redactors. Evidentment, nosaltres com a Ràdio 4 no tenim ni corresponsals a la resta d'Espanya ni a l'estranger. Per tant, les informacions de la resta d'Espanya i de l'estranger les hem de fer en base al material que ens aporten els companys de Radio 1: ho demanem i a través del sistema informàtic ens envien els talls de veu, fins i tot de vegades ens envien textos i cròniques elaborades, llavors nosaltres l'escoltem, buidem la crònica, podríem dir, i la refem en català, afegint el que hi hagi de teletips o de la CNN. Però a Catalunya sempre enviem un redactor perquè la quantitat d'informació, primer, és molt superior si estàs allà que si ho agafes de teletip i després, en segon lloc, el teletip és una font indirecta, és com ho ha vist el periodista d'EFE o Europapress o de qualsevol agència. Jo prefereixo que m'ho expliqui el periodista que ho ha vist i que ho ha viscut i no el periodista d'una agència que jo no conec i que possiblement ha fet molt bé la informació però que no és un treballador de l'emissora amb el que jo pugui parlar i pugui negociar: això és més important, això menys. Això ho destaquem, això no ho destaquem.

1.5.1 En ocasions les cròniques es fan només per evidenciar que la nostra emissora hi era?

No, jo crec que no. Jo crec que és molt més ric si tu tens un redactor en un lloc. Els teletips, les agències de notícies faciliten molt la feina, és cert. Però jo crec que qualsevol mitjà d'informació, qualsevol ràdio que es limités a reproduir teletips, el servei que estaria donant seria molt minso. El que nosaltres podem aportar és explicar a la gent què està passant. Si tu no saps el que està passant sinó que estàs llegint el que una altra persona t'està dient el que està passant, jo crec que aportes molt poc.

Les noves tecnologies –la digitalització de les redaccions- en quin sentit ajuden al redactor a millorar la seva feina? Aquesta digitalització ha canviat en algun sentit no només els procediments que utilitzen els periodistes radiofònics, sinó també els resultats?

Aquí hi ha dos aspectes. El primer: jo crec que facilita molt la feina, el que passa és que hi ha hagut també un període d'adaptació de tothom. Vull dir, al principi quan es va passar de la cinta magnètica a tenir el so digitalitzat, per molta gent va ser difícil, per gent que portava 30 o 40 anys amb el mateix material que de sobte hagués de canviar a un sistema totalment diferent, hi va haver moltes persones que els hi va costar i per algunes persones era més difícil, fins i tot, en muntadors musicals, gent que tenien molta experiència en tallar cintes, que eren artistes fent això... passar a una pantalla d'ordinador amb el so digitalitzat els va ser molt difícil. Però jo crec que un cop superat un període de transició, que podríem situar en gairebé un any, quan ja tothom ha après a fer servir el sistema, jo crec que és molt més fàcil. Per exemple, el fet que nosaltres estiguem connectats amb Madrid i amb la majoria d'emissores d'Espanya de Radio Nacional, ens permet que el transport del so sigui gairebé immediat. Abans per enviar una cinta de cinc minuts o de deu minuts o d'una hora a Vitòria, trigàvem una hora, que és el temps que es trigava a reproduir. Ara triguem potser tres minuts, quatre minuts. Si Vitòria ens envia un màster de la conferència d'en Carod Rovira ara fa uns dies al País Basc, això nosaltres ho podíem tenir aquí al cap de mitja hora després que hagués acabat la conferència, el temps del redactor d'anar a l'emissora, buidar-ho al sistema i tornar-ho a enviar. Evidentment, amb l'altre sistema podia estar com a mínim dues hores. En rapidesa hem guanyat molt. Després dóna molta autonomia als redactors. Aquí, antigament a Radio Nacional, les cintes només les tocaven els tècnics. Fa 10 o 12 anys el redactor havia d'anar al tècnic i li havia de dir: "Vull el tall que està aproximadament

al minut 12”, llavors el tècnic buscava, “Mira aquí comença, doncs gravem aquí”. Ara amb el minidisc, els redactors van ells sols a les cabines, reproduïxen el so, passen els talls que volen i, clar, això els hi dóna més autonomia. I jo crec que això suposo que és una mica conflictiu a nivell de la feina que fa cadascun, a nivell laboral poden haver-hi tècnics que poden pensar que els redactors estan fent la seva feina i que això a ells els margina una mica del procés, però jo crec que si ens fixem només en el resultat, li dóna molta més opció al redactor a poder escollir amb molta més tranquil·litat i amb molta més autonomia els talls de veu que vol i no depèn de ningú que està esperant. Antigament es formaven cues de redactors davant els estudis i havies d’anar de pressa. Ara el redactor té tot el temps del món, es tanca a la cabina. Tots saben editar talls tant en el minidisc com en el sistema i poden pulir allò: “vull que comenci aquí i acabi aquí” i a lo millor d’una roda premsa si abans es treien un o dos talls, ara podem treure vuit o nou talls i després de feta la crònica des de la unitat mòbil, quan el redactor torna aquí pot treure set o vuit talls perquè es pugui treballar la notícia a l’informatiu de la tarda, a l’informatiu de mitjanit i al primera hora de l’endemà al matí. Jo crec que és positiu. I permet en els reportatges elaborats que els tècnics treballin més ràpidament. Jo he vist treballar tècnics amb tres o quatre pistes i fer muntatges a gran velocitat. Ara, jo crec que també necessita més preparació per part dels tècnics. Els redactors es limiten a treure talls de veu, però per fer muntatges amb música, efectes i tot això, els tècnics han hagut de fer curssets i han hagut de preparar-se.

El fet que les emissores tinguin pàgines web i que en alguns s’incloguin en portals de grups de comunicació ha modificat d’alguna manera la configuració de la redacció?

No, perquè nosaltres no tenim una pàgina de notícies, no és com Catalunya Informació. Llavors, la pàgina web és purament informativa dels programes que hi ha, d'activitats, sí que hi ha un xat per alguns programes.

1.8 I en un futur?

Això sí que no t'ho puc contestar perquè això sí que és política d'empresa.

II. Els elements del llenguatge radiofònic en la narració radiofònica

2.1 De quina manera integra les sintonies i els indicatius en el conjunt dels informatius radiofònics? Quina funció tenen?

En l'edició migdia, teníem en aquell moment una estructura una mica complicada. Ara ha canviat una mica. El que fèiem era una mena de resum d'uns vuit minuts de totes les notícies més importants del dia d'Espanya, Catalunya i Internacional. Quan acabava aquell resum, dedicàvem els 20 o 21 minuts restants exclusivament a notícies de Catalunya. En aquesta estructura, com l'informatiu tenia dues parts, la música, les sintonies diferenciaven les dues parts. Començava l'informatiu amb careta i després teníem una música que durava uns deu minuts i servia de coixí per explicar aquelles 5, 6 o 7 notícies que consideràvem més importants de tota l'actualitat en general. Allò tenia una música per sota i d'aquesta manera volíem indicar: "Ara us expliquem què necessiteu saber per saber tot el que ha passat al món" i allò acabava amb un taló. Llavors començàvem a explicar les notícies més importants de Catalunya. Aquella primera part tenia un format independent. Era com si l'informatiu el tinguéssim partit en dues parts: una primera era visió general i ràpida, com el que fa El Periódico a la contraportada, i a partir d'allà dèiem: "Ara entrem a explicar-vos en profunditat el que ha passat a Catalunya. Allò ja anava sense música de fons i si eren 20 minuts,

normalment posàvem un o dos separadors que acostumen a ser temàtics. Si aquell dia començàvem amb política, fèiem dos o tres notícies de política, separador, societat, separador, cultura.

2.2 En cadascuna de les notícies, quina importància concedeix als talls de veu dels protagonistes de les notícies?

Jo crec que la majoria de notícies haurien d'anar amb tall de veu. S'ha d'intentar aconseguir el tall de veu per cada notícia, perquè la gent pugui escoltar no només el que diu el redactor sinó el que diu el protagonista d'aquella notícia. El que passa és que no deixarem de donar una notícia perquè no tinguem el tall de veu. Si no tenim el tall de veu perquè no es pot aconseguir, perquè ningú vol parlar d'aquell fet, pel que sigui... nosaltres farem la notícia igualment. Però la tendència seria a que tota notícia tingués un tall de veu o més d'un quan s'estigués explicant alguna informació en la que hi ha versions contraposades. Llavors la tendència seria intentar que parlin les dues parts.

2.2.1 Ets partidari d'encarar talls de veu?

Jo ho faig molt a la portada. Si podem, si hi ha la possibilitat els encarem, sempre. En informacions on sí que hi ha una confrontació si que hi ha moltes vegades que la indicació al redactor és que posi els talls contraposats. Però jo crec que no s'ha de fer sempre així, sinó que s'ha de fer en casos concrets en què dius els dos estan parlant del mateix. És que si no pots confondre la gent. Sobretot en dos casos: si no són persones conegudes, si no són persones que per la veu les pots conèixer, encara que els presentis. Tu pots dir: "Parla el director general de consum i un hotelier de la Vall d'Aran", doncs l'oient ha d'estar molt atent per saber qui és qui. És molt més fàcil en polítics, en polítics coneguts, i en casos que les postures siguin tan enfrontades que no

hi ha dubte de qui és cadascú. Però tampoc crec que és un recurs que s'hagi d'utilitzar sempre, sinó quan veus que sí, que sortirà bé i que la gent ho entendrà. Perquè si la gent no ho ha d'entendre no val la pena fer-ho perquè quedi més bonic.

2.2.2 I encapçalar la notícia amb un tall?

Sí, també. Però en casos concrets. Mira, fa poc, abans de la constitució del Parlament, el president del Parlament va encarregar a Maragall la formació de govern i al cap de tres hores Maragall va acceptar i va fer una declaració. Doncs, aquell dia vam encapçalar l'informatiu amb Benach proposant Maragall i Maragall acceptant. Tots dos. Això com a començament d'informatiu. Després també a vegades hi ha redactors que diuen m'agradaria començar amb... en el sorteig de la loteria, la redactora que hi va anar tenia uns talls de veu que eren de gent molt alegre, contenta i em va dir: “¿Puc començar la notícia així”. “Sí, clar”. I eren talls que sí que eren macos, molt curtets i va fer un muntatge de tres o quatre talls i va començar la crònica això. Jo en això sempre he deixat molta llibertat als redactors. El que sempre demano de saber-ho abans perquè també queda molt raro per a l'oient si tu dius: “Crònica de Mar Vilanova” i surt un senyor que és un tall de veu, l'audiència es pot confondre. L'audiència no té perquè saber quina és la veu del redactor i podia entendre que allò que se sent és el redactor parlant. Per tant, això sempre s'ha de saber i es canvia la manera de donar pas al redactor. Com a mínim, avises a la gent que alguna cosa rara vindrà i no dius: “Mar Vilanova, bona tarda”.

2.2.3 Hi ha massa declaracions formals, oficials en detriment de declaracions informals? Per exemple en una informació sobre la introducció de la

Targeta Sanitària Individual es tendeix a parlar amb un responsable de Sanitat enlloc d'una farmacèutica?

Quan fem notícies així acostumem a posar les dues coses. El que passa és que possiblement la notícia l'encapçalàriem amb la farmacèutica, si tenim temps per elaborar-la que tot depèn del temps que tens. Si la roda de premsa –nosaltres tenim l'Edició migdia a dos quarts de dues-, normalment les rodes de premsa acostumen a ser a les dotze o quarts d'una, moltes vegades han d'entrar des de la unitat mòbil o per línies XDSI o per telèfon i han d'entrar amb la notícia estricta perquè no hi ha més manera, s'acaba de produir aquella roda de premsa. Llavors, pels informatius de la tarda sí que se l'intenta donar una mica més de gràcia. Al migdia, si no és un fet que ha passat a les 9 o 10 del matí, si és roda de premsa difícilment pots fer res més que explicar què han dit a la roda de premsa. En més del 30% de les notícies, la roda de premsa ni ha acabat, quan estem donant la informació.

2.2.4 Tenir l'edició migdia mitja hora abans que la resta d'informatius de ràdio com us condiciona?

Ens condiciona molt. Als redactors els dóna una agilitat i una manera de treballar molt més ràpida. Als redactors que porten més temps suposo que poden ser comparables als de la resta d'emissores. Però un redactor que comença i comença aquí i un altre que comença en una altra emissora, aquí s'ha d'espavilar molt abans que en qualsevol altra emissora. Per dues raons: perquè anem abans i perquè tenim Radio 1 i Radio 5. Per tant, ha d'aprendre a treballar en castellà i català pràcticament a la vegada, a lo millor amb una diferència de dos-tres minuts. Ha de poder quedar-se amb la idea ràpidament i fer una crònica amb quatre punts i el tall de veu del minidisc, possiblement sense haver redactat les cròniques. Moltes de les cròniques de l'Edició migdia són

improvisades o gairebé improvisades amb quatre punts. Són els mateixos apunts de la roda de premsa que quan el redactor veu que és l'hora, surt de la roda de premsa i fa la crònica sense temps d'haver redactat.

2.3 Quant a la paraula:

-Prefereix que el redactor llegeixi la notícia com si estigués parlant o com si estigués llegint?

Jo prefereixo que sigui explicada, que el redactor expliqui la notícia, que no la llegeixi, que l'expliqui. El que passa és que hi ha molta gent que pot escriure una notícia i després llegir-la i que sona com explicada, que sona gairebé com improvisada. Tot depèn també de l'habilitat de cada persona. Hi ha coses escrites que evidentment allò està escrit i està llegint, però ja pots redactar d'una manera que quan ho poses en antena, sembla gairebé improvisat.

-Prefereix que el periodista dialogui amb l'editor o que faci un monòleg?

Només fem els diàlegs amb els redactors en casos excepcionals, en casos en què ha passat un fet important i que necessita, podríem dir, alguna explicació afegida. Llavors sí que es pacta amb el redactor dos passos o tres passos. A veure, és un diàleg preparat. Jo crec que no seria correcte començar a fer preguntes a un redactor sense haver-lo avisat abans. Si aquell redactor durant un any ha fet 300 notícies tancades i de sobte un dia li comences a fer preguntes, no seria lícit. Com que això normalment passa poques vegades, es pacta, però en casos molt puntuals, en casos molt concrets, excepcionals com un atemptat. Primer li preguntes què ha passat, després les reaccions.

-Quines han de ser les característiques de la paraula del periodista en una notícia radiofònica?

En la locució, una mica, intentar explicar les notícies.

-Hi ha un estil determinat de redacció i de locució de Ràdio 4?

Jo crec que aquí no hi ha un estil molt marcat. Per exemple, hi ha un estil molt marcat en butlletins, però en informatius, el que són les cròniques, les notícies dels redactors, hi ha bastanta llibertat. En el fet de començar la notícia amb un tall de veu, comencem amb un tall de veu; la partim en dos i et faig dues entrades, doncs la partim en dos. Els recursos són més o menys els mateixos que utilitzen totes les emissores. Jo crec que aquí es deixa bastanta llibertat als redactors. Evidentment, coses que no es fan normalment, però això passa a tot arreu, no acabem les notícies mai amb un tall de veu. Però són coses genèriques del periodisme radiofònic, no és exclusiu de Ràdio 4.

2.4 Quant a la música:

-Quan inclou música en alguna de les informacions del programa que no sigui una sintonia o informatiu?

Només per notícies de música. A veure, a banda de reportatges. Un informatiu de mitja hora no dona per molt. Expliques què ha passat i generalment et sobra material. Normalment no et trobes que no hi ha prou notícies per omplir, has de descartar moltes notícies. Llavors no tenim temps a l'Edició migdia de posar un reportatge de dos, tres o quatre minuts. A l'Edició migdia o a l'Edició vespre només entren discos quan hi ha algun concert d'algun cantant o músic molt reconegut. A vegades, la opció enlloc d'encarregar una notícia al redactor, és dir-li al redactor de cultura que et faci una petita ressenya d'aquell músic que actuarà aquella nit o fins i tot d'aquell músic que ha mort. I

llavors l'editor llegeix aquella petita ressenya, deixes escoltar la música una estona. Normalment només posem discos en aquestes ocasions.

-Sol ser sempre música enregistrada o en ocasions és música transmesa directament de la realitat? Per exemple, el dia de la música?

Clar, en aquests casos sí. Però fixa't que sempre són temes de cultura. La música on s'utilitza més és en els temes de cultura. A l'Edició migdia reservem entre 5, com a màxim, i dos minuts, com a mínim, a temes de cultura. Des de la presentació d'un llibre, que això si que seria notícia estricta, a fer reportatges del dia de la música o del dia de la dansa. O ara recentment en temes de Nadal, concerts de Nadal. En vam fer una de les diverses versions de pastorets que es poden veure, aquests sí, fins i tot porten diàleg. Sí que es fa servir però normalment en peces de cultura. En això crec que tenim uns redactors de cultura que saben fer servir la música. En general, els hi agrada. Als redactors de cultura els agrada elaborar més les peces, no només que el contingut sigui correcte sinó que l'embolcall també sigui atractiu, i tenen més tendència la gent de cultura que la gent de la resta d'informatius.

2.5 Quant als sons:

-Quan inclou sons que no siguin ni paraules ni música en alguna de les informacions?

Jo els voldria incloure. En les notícies sobre les protestes dels peatges a les autopistes, que es feien amb claxonades, s'havia d'incloure el so de les claxonades. Jo crec que hi ha com una deixadesa en això, en general, eh? de no buscar la il·lustració. A la tele juguen amb les imatges. Nosaltres l'únic que tenim és el so. Hi ha molta tendència als mitjans radiofònics a no donar-li al so la importància que té en realitat. Per

exemple, discursos al Parlament de sessió d'investidura. Jo quan demanava els talls els demanava amb aplaudiments al final. O al Congrés allò que comencen a cridar i a donar cops de peu, els demano que la frase del polític acabi i després la reacció sonora que s'hagi produït. Però sí que és veritat que és com si has de lluitar una mica, no? Hi ha la tendència d'anar a buscar frases, enlloc d'anar a buscar sons?

-De cara a l'oient, creus que un so bo millora la informació, és més atractiu?

És més atractiu. Per mi, és més atractiu i jo crec que hi ha una altra cosa que és més important, que és que el situa. Amb el so es pot fer molt més la idea del que ha passat. Si una imatge val per mil paraules, un so no val per mil, però per 500, sí. Li ajuda molt més a fer-se la idea del que ha passat. Això si el so és suficientment representatiu del que estàs explicant, perquè a vegades sí que pot ser un so anecdòtic que el que fa es despistar l'oient, llavors tampoc té sentit posar-ho. Però si el so es bo, sí que coincideix amb el que està passant.

-Creu que es pot elaborar una informació sense que el redactor parli?

Sí, en casos concrets, amb sons i talls de veu es pot fer una informació. El que passa és que això és molta més feina.

-Feu servir efectes sonors enregistrats?

No, a mi no m'agraden. Per programes d'humor i això sí, però a mi els efectes no m'agraden ni en els reportatges. ¿Què passa? Que de vegades estàs fent un reportatge de l'Aeroport del Prat, d'un dia d'aquests de màxima afluència, de les cues... I aquella vegada el redactor sí que, evidentment, no tenia so d'avions, i aquell dia vam posar un efecte d'un avió enlairant-se. Per mi és com fer trampa. Però en aquest cas no passa res

perquè no estàs faltant a la realitat. A mi el que em molesta és faltar a la realitat. Si estàs fent un reportatge d'una manifestació i no se t'ha gravat la cinta i agafes so d'una altra manifestació o d'aquells efectes de rumors que hi ha gravats, jo allò no ho posaria. M'ho faria venir bé d'una altra manera, canviaria l'estructura d'un reportatge i no ho posaria. Ara, un avió enlairant-se, sí.

-Perquè creu que no s'utilitza el so ambient?

Moltes vegades no és per pressa o falta de temps, simplement perquè hi ha la tendència d'anar a buscar el tall de veu. Passa més amb els redactors que comencen que no amb la gent que té més experiència. De vegades en una manifestació torna el redactor i li dius: “¿On estan els crits?” i diu: “No, he agafat el polític, el del sindicat i a no sé qui” i no hi ha el soroll de la manifestació, els crits no hi són. Això sí que surt sempre en les intervencions en directe, surt el so ambient. Però en la gravació amb què torna el redactor no hi sol ser. No han perdut el temps o no s'han preocupat de simplement posar a gravar un minut amb el micro. El so ambient ha sortit a les connexions però no el porten cap a la redacció per elaborar les informacions que s'emetran després en altres informatius.

2.6 Quant al silenci:

-En alguna ocasió ha inclòs algun silenci premeditadament?

Això és molt difícil. Ha de ser un silenci molt curt. Alguna vegada es pot fer servir però jo crec que és una cosa que no se n'ha d'abusar, perquè pot ser difícil d'entendre. Però sí que a vegades, cosa que no fem gaire nosaltres i que no fa gairebé ningú tampoc, després d'un tall de veu que sigui molt contundent, sí que jo crec que no s'ha de trepitjar desseguida, sinó que has de deixar un silenci com per dir: “Ei, que això

era important!”, una mica per marcar, però no el fem servir gaire. Als reportatges, a les entrevistes, aquí sí que pots jugar més.

2.7 Pensa que la digitalització de les redaccions afavoreix l'ús dels recursos sonors del llenguatge radiofònic en l'elaboració de les narracions informatives?

Sí, jo crec que sí. Amb el sistema digital, jo puc fer un muntatge amb sons i música i amb les cintes jo no m'hauria vist capaç de fer-lo. Evidentment, si ho fem amb un tècnic sortirà millor, però ara em veig capaç de fer un muntatge senzillet i els he fet: enganxar tres o quatre talls de veu amb una música per sota. Ara pots treballar amb diverses pistes a la vegada, pots fondre, pots fer moltes coses, jo crec que t'ho facilita molt. El que passa és que un dels problemes de la utilització dels recursos sonors és que es creen unes rutines de treball de text, tall de veu, sortida i ja està i això és la rutina. Llavors, què ha de passar? Normalment ha de passar que sigui un fet que ho doni, que hi hagi so ambient, música, que el so sigui important, i que tinguis temps d'elaborar-ho i que d'alguna manera que el redactor que està al lloc vegi que allò dona per alguna cosa més que no fer la típica notícia de text i tall. En un incendi, com a editor, sí que pots donar unes indicacions: “agafa so de la gent, agafa si hi ha ambulàncies”. Però tu tampoc saps si quan el redactor arriba allà, primer quantes connexions haurà de fer, si haurà d'estar entrant cada cinc minuts, per les diferents emissores, si hi ha morts, si hi ha víctimes... Clar, de vegades sí que dius hi ha coses més importants i jo he de sortir sabent el nombre de víctimes o de persones que encara hi ha a dins de l'edifici. I potser no puc estar per altres coses. Vull dir que és molt difícil. Sí que hi ha temes més senzillats i que no costaria res, i que no hi ha so i jo crec que són rutines de treball.

**Entrevista a Xavier Vidal
SER Catalunya**

I. La narració periodística a la ràdio

Creu que l'actualitat i la immediatesa són els factors que més condicionen la manera de narrar la realitat a la ràdio?

Jo crec que sens dubte. La raó de ser de la ràdio informativament parlant, almenys des del meu punt de vista, és el fet de la immediatesa. El diari no el tindràs fins al dia següent. Ara hi ha les pàgines web i trenquen una mica la tònica dels diaris, però la gent encara no està ni molt menys aconstumada a llegir els diaris a través de la pàgina web. Per tant, el factor diferencial entre la ràdio i els diaris hauria de ser la immediatesa. És la raó de ser de la ràdio. Fins i tot en això supera la tele. Perquè la tele, entre que arriben allà i fan tot el desplegament, proven, etc., ja ha passat molta estona i, en canvi, la ràdio el factor que la distingeix dels altres és precisament aquest. Una cosa acaba de passar precisament en aquell moment i una trucada ho soluciona tot. La poses en antena i... el que passa és que moltes vegades si això no es fa bé, és a dir, que la trucada no està ben confirmada, et pot passar que et surti en antena algú que t'expliqui coses que en realitat no estan passant. Però que un redactor arribi allà i tingui un telèfon mòbil i et pugui narrar el que està veient, ja ho distingeix. Per tant, el factor de ser informativament de la ràdio seria el de la immediatesa i el de l'actualitat.

Una manera de fer front a aquesta necessitat de rapidesa que imposa el mitjà radiofònic a l'hora de narrar consisteix a tenir una estructura de narració molt preestablerta?

Jo no sóc gens partidari d'estructures, jo. Ja sé que acadèmicament les coses han de tenir un llenguatge, el text informatiu d'una ràdio ha de tenir l'entradeta, el cos on es repeteixen elements de l'entradeta i un final obert... Acadèmicament està molt bé. A l'hora de la veritat això no succeeix.

Ho pregunto en el sentit que tenir una estructura mental sobre com ha de ser una peça informativa fa que sigui molt més fàcil concebre el discurs. En cas que sigui així, en què consisteix aquesta estructura?

És que llavors ja ens n'anem a l'estructura mental del que cadascú creu que ha de ser un text informatiu. Jo des del meu punt de vista ho tinc molt clar, que no vol dir que sigui l'únic, ni el millor, però és el meu punt de vista. Jo si vaig a un lloc, és a dir, tornant a la immediatesa, si m'envien a algun lloc com ha redactor: escolta'm, ha esclatat una bomba i tu tens confirmat que ha esclatat una bomba. Jo tinc clar mentalment què és el que he d'explicar: u, què és el que ha passat i dos, què és el que estic veient. Per la qual cosa tota la meva estructura mental està basada en això. Si que és una estructura mental preestablerta, però això em passarà tant amb una cosa que sigui immediata com amb una cosa que no ho sigui. Sí que tinc una estructura mental preestablerta, però és segons el meu concepte de la informació. A lo millor li preguntes a un altre i et dirà, no, jo també. Clar, les preestructures qui les marca, se les marca cadascú suposo.

A la redacció utilitzen termes per referir-se als gèneres o contràriament a tot se li diu peça o tema?

Això és una "risa". Per nosaltres tot és un tema. El tema és com una mena de paraula comodí que s'utilitza a la redacció i es diu: "això és un tema" i després nosaltres tenim una definició de les coses. Per exemple, nosaltres fem un gran bloc inicial que és una notícia, molt desplegada. Per tant, allò és una portada. Al final de l'informatiu, s'intenta que hi hagi el que nosaltres en diem un Tema 2, que seria una cosa més arreportatjada. Que també t'he de dir, per ser autocrític, que el Tema 2 no hem aconseguit mai que sigui una cosa arreportatjada. El que és un Tema 2 és un reportatge

que tanca l'informatiu i després hi ha peces, breus i quan ens referim a una cosa, per exemple, jo sí que intento que parlem de cròniques. Jo quan demano una crònica a un redactor és perquè vull una cosa molt més personal que no pas una informació, una notícia. Una cosa molt més personal, més argumentada, més interpretativa, sense opinió, òbviament, però que sí que hi hagi elements que ajudin a configurar una cosa..., és a dir, allò que sap el redactor que està especialitzat en aquell tema és molt més del que puc saber-ne jo o del que pot saber un altre, per tant el que vull és que m'il·lustri i llavors sí que demano una crònica.

Creus que la crònica es defineix per la presencialitat del redactor en el lloc dels fets?

No, per tot allò que dèiem del tema acadèmic. A mi em van ensenyar què era una crònica, què era un reportatge i què era un article d'opinió, què era una columna, etc. Si ara em preguntessis la definició de cada cosa, potser no te la sabria dir. Ho faria en base al que jo crec. ¿Quina diferència hi ha entre una crònica en ràdio i una notícia? ¿Que la notícia la fas a l'estudi i la crònica la fas des del lloc dels fets? ¿Aquesta és la diferència? Per la mateixa raó, encara que tu notícia la llegeixes a l'estudi, tu pots haver anat a un lloc, pots haver entrat per un butlletí i quan arriben les dues de la tarda, l'hora de l'informatiu, entres des de la redacció. ¿Deixa de ser una crònica allò? ¿Ha perdut el contacte amb la realitat en aquests vint minuts que ha anat del Palau de la Generalitat fins aquí? Jo sóc d'aquells que pensen que el nom no fa la cosa, respecto poc els academicismes. Entenc que hi han de ser, perquè moltes vegades t'ajuden. A mi, una de les coses que em van ensenyar que utilitzés un llenguatge senzill i clar, que pugui arribar tranquil·lament a la gent. Si utilitzes el llenguatge administratiu que utilitzen els altres quan fan una roda de premsa i et comencen a explicar coses en el seu llenguatge

tècnic, si tu no ets capaç de traduir-ho, òbviament, el que t'està escoltant no "s'enterarà" de res. Però llavors, ¿què és el que fa que sigui una crònica?, ¿el fet d'estar allà? Jo m'he trobat amb redactors que m'han fet una crònica pel "boleto" de la una i quan han vingut a les dues i l'han llegit des d'aquí han fet lo mateix que han fet allà, però explicant-ho des d'aquí. I què confegeix el fet de la crònica? El fet d'estar lluny? Jo crec que el fet de la crònica és algú que ha estat en contacte amb la realitat i després ho ha explicat des d'allà o des d'aquí, i per tant està explicant les coses que ell ha vist. I això és el que li acaba de donar el toc personal més els coneixements que ell té i fa que aquella crònica sigui molt més àmplia i molt més instructiva.

Quan encarrega a un redactor que es desplaci al lloc on està succeint la notícia, la crònica resultant sol ser diferent de la que es faria des de la redacció feta a partir de les agències?

Si hi ha un redactor al qual jo envio fora i li dic hem d'anar a cobrir aquesta informació, primer: aquell redactor estarà en contacte amb la realitat, per la qual cosa tindrà uns elements més, segon: aquell redactor que porta un telèfon mòbil no deixa d'estar en contacte amb el que podria fer telefònicament des d'aquí; jo el que vull són els elements més propers a la realitat, les veus d'aquelles persones, encara que després em vingui aquí a fer la crònica. Per exemple, posem el cas d'un incendi. Si hi ha un incendi en una casa, jo envio algú per buscar les veus de la gent, com s'ha viscut allò. Però aquella persona no deixa d'estar en contacte amb la realitat més administrativa: trucar als Bombers, a veure que coi passa, perquè potser allà els bombers no et poden atendre, els bombers estan pel que han d'estar que és apagar el foc. Llavors, aquella persona ha d'estar en contacte amb els bombers, o amb l'Administració, o amb els

equips de seguretat que portin allò. Sí que té indicacions però són les indicacions que té qualsevol redactor a l'hora de sortir. El que busca és què ha passat, com ha passat.

En ocasions, en alguns mitjans, les cròniques es fan només per evidenciar que la nostra emissora hi era?

Si parlem de política de mitjans de comunicació, jo et diré que sí. La política dels mitjans de comunicació és: “Hem d'arribar els primers”. Per descomptat lo prioritari no és això, lo prioritari és que lo que surti per antena estigui confirmat, perquè tu no deixes de fer periodisme. Ara si tu dius: no es dona la mateixa informació enviant-hi una persona que fent-ho des d'una redacció, et diré: no, mai. Mai perquè la persona que se'n va al lloc té una informació qualitativament parlant molt més important que no la persona que es queda a la redacció. I ara posaré un exemple. L'exemple concret és: moltes vegades expliquem una cosa: hi ha hagut un incendi a no sé on, i amb això la tele sí que té un avantatge, que és jo explico i llavors m'he adonat que aquella informació l'he posat a les dues i vint. Hi ha hagut un incendi, un ferit lleu, etc. I nosaltres no hi hem pogut enviar algú. Surts a les dues i mitja, poses la tele i llavors veus les imatges i les imatges són brutals. És a dir, les imatges et donen una dimensió de les coses que no te la donen altres coses. És a dir, el fet de fer-ho per telèfon. Perquè quan surts te n'adones que ostres en aquest incendi efectivament només hi ha hagut un ferit lleu. Ara resulta que la casa ha quedat completament destrossada i que allà hi vivien cinc famílies ¿i que tota aquesta informació la podies tenir per telèfon? Sí, si te la donen, si no... Si estàs allà tens la possibilitat de completar, d'explicar-la bé, de manera que el redactor quan hi vagi i quan em truqui em dirà: “És que aquesta casa ha quedat destrossada. Imagina't una casa de tres plantes de les quals només en queda una de viva, de planta, perquè les altres dues estan absolutament cremades. Resulta que aquí hi vivien vint persones, perquè resulta que aquí hi havia un grup de sense papers que estava aquí i que

a lo millor s'acumulava en un sol pis vint persones i el pis el tenien llogat". És tot aquest tipus d'informació que no te la donaran els Bombers. Els Bombers em diran: "El foc està apagat, el foc no està apagat, quantes unitats hi ha, si hi ha ferits, si no hi ha ferits però no m'explicarà que hi ha al darrera. Jo crec que això és molt important, si vols fer entendre que la dimensió de determinat incendi va més enllà d'unes flames que poden haver cremat una persona.

Les noves tecnologies –la digitalització de les redaccions- en quin sentit ajuden al redactor a millorar la seva feina?

Si jo parlo de la digitalització de tot el procés és una cosa absolutament espectacular. Perquè dins la pantalla de l'ordinador, una, una sola, jo puc picar textos, consultar agències, mirar Internet, les pàgines que jo vulgui d'Internet alhora. És a dir, és com l'ordinador que jo tinc a casa amb un programa específic per fer-ho. Amb una comunicació interna entre tots els redactors, de manera que a mi em permet comunicar-me amb el redactor sense haver-me d'aixecar de la cadira, moure'm de lloc. Que això no vol dir que no parlem personalment. Quan hi ha temes... parlem. Des del punt de vista de digitalització del so, qui més guanya jo penso que no és el redactor, sinó que guanya fonamentalment aquell a qui jo em dirigeixo. El so és espectacular. Vull dir, des que vam digitalitzar tot això, jo n'estava tip i tip de sentir per antena talls de veu del Pujol enmig d'una tramuntana a L'Hospitalet de Llobregat. És que era infernal, infernal. I això et permet a tu guanyar amb una capacitat de qualitat que l'oient et pugui escoltar i pugui escoltar les coses bé. Absolutament brutal, brutal. A més, amb la digitalització es guanya molt amb altre temps, amb un altre tipus de temps per al redactor. El fet de poder editar tu mateix els propis talls i per exemple amb el minidisc, amb el minidisc tu pots anar marcant *tracks*. Abans era una cinta i llavors una de dos: o anaves "apretant"

el zero amb el comptador, que no ho feia ningú, perquè era absurd, era una pèrdua de temps impressionant, o anaves apuntant i anaves fent play i llavors allò: nyiiii... De manera que buscar el tall de veu que tu volies era terrible, i ara clar, has guanyat una de temps. Temps perfecte, per què? Perquè mentre tu t'has estalviat molt de temps per trobar el tall de veu, encara pots buscar més informació sobre allò que estàs fent. I això és guanyar molt.

El fet que les emissores tinguin pàgines web i que en alguns s'incloguin en portals de grups de comunicació ha modificat d'alguna manera la configuració de la redacció? Si no és així, creu que en el futur sí que les modificarà?

Aquí no ha canviat perquè hi ha la Cadena SER a Madrid. Hi ha una empresa del Grup Prisa que és la que es dedica a fer la pàgina web. Ara no ha canviat, jo no sé si canviarà. Però tal com estan les coses ara mateix qualsevol web de qualsevol emissora: de la Cadena Ser, de Catalunya Ràdio, de la COPE, d'Onda Cero, etc., a mi el que em sembla és que han agafat a tres o quatre persones, que van escoltant permanentment la ràdio i l'única cosa que fan és buscar on té els textos el redactor, per després passar-los. ¿Això és la ràdio per Internet? No ho sé, si és això és un fracàs. La ràdio per Internet ha d'oferir alguna cosa més. Però trastocar la redacció, aquí no ho ha trastocat, i a Madrid que jo sàpiga tampoc.

II. Els elements del llenguatge radiofònic en la narració radiofònica

2.1 De quina manera integra les sintonies i els indicatius en el conjunt dels informatius radiofònics? Quina funció tenen?

Pel que fa a les sintonies, *jingles*, cops, etc., jo quan començo el programa faig una editorial que pràcticament entro a pèl. I llavors se sent: “Hora 14. Ser Catalunya

Notícies. Xavier Vidal”. Per identificar-me jo, perquè ningú diu el meu nom i perquè se senti. Perquè a la resta de redactors si que se’ls hi diu el nom i aquell cop es posa per separar allò. Per què? U, per identificar-me i dos, per separar el que és la justificació de perquè faig aquella portada del que és pròpiament la resta de la informació. La sintonia de titulars és una sintonia de titulars. La funció que té és identificar que en aquells moments anem a donar una informació de caràcter molt breu del que ha passat durant el matí. I després, el que és a partir d’un quart, aproximadament d’un quart de dues fins a dos quarts de dues, l’ús dels cops a mi em va molt bé per separar el que són els blocs informatius. Perquè jo parteix de la base que en l’informatiu que jo faig no es tracta d’agafar i fer: és a dir, si jo faig tres titulars, no vull donar les tres primeres notícies que siguin els tres primers titulars. No, la cosa no va així. Sinó que és: Cada titular no és teòricament –dic teòricament, perquè com t’he dit no m’agraden les estructures- et veus obligat a canviar-ho. Però que cada titular encapçali un bloc i aquell titular és el que, dins aquest bloc de notícies, és el que acapara més espai. És a dir, a lo millor aquella notícia tindrà un minut i mig, després en vindran dues o tres que potser no estaven als titulars, però que a lo millor són de successos, que a lo millor són de política. I els cops em serveixen per això. I la sintonia final em serveix bàsicament per acomiadar-me.

2.2 En cadascuna de les notícies, quina importància concedeix als talls de veu dels protagonistes de les notícies?

Jo crec que hi ha talls de veu que hi han de ser. Per exemple, posem el cas, et surt el Maragall i et diu: “El Pujol és un fill de puta”, clar no tens més pebrots: Aquell tall de veu s’ha de sentir. Per què? Perquè el tall de veu és en si la pròpia informació. Però després hi ha els talls de veu que jo són els que pregono. És a dir, a mi no m’agraden els talls de veu en els que es diu: I Carod-Rovira estava molt satisfet i llavors

és sent a Carod-Rovira que diu “Efectivament, estic molt satisfet”. És inútil, aquell tall de veu és inútil. Carod-Rovira ha d’explicar “algo” més i el tall de veu ha de servir al protagonista de la notícia el justificar-se del que és la pròpia notícia. Perquè llavors el tall de veu és més explicatiu, més argumentatiu. És a dir, el tall de veu en el que es diu: “Anuncio que faré això”. No, això ho puc dir jo. No, que aquella persona expliqui per què ho fa. El tall de veu és important en la mesura d’això. Però també crec que és molt dolent que hi hagi una obsessió per tirar talls de veu, perquè al final acabes tirant talls de veu que no serveixen per res i el que no serveix per res és soroll.

2.2.1 Encapçales notícies amb talls de veu?

Sí. Per exemple, “Maragall és un fill de puta” és un tall de veu que jo crec que no hauria d’entrar en una crònica. Això és el que crec jo, una altra persona et dirà que no. Si un tall de veu és així de contundent, per mi aquell tall de veu ha de ser el que encapçala, per tant no fa falta que l’introdueixi el redactor, el redactor pot explicar per què li ha dit fill de puta. Però com que el so és prou contundent per ell sol, no fa falta ni que hi hagi un pas. Ha d’anar a dalt de tot, perquè després ja vindran les justificacions. Després hi ha un altre tipus de tall de veu: Hi ha una notícia en la qual es produeixen unes reaccions. Jo odio la fórmula de –de fet, em sembla que no l’he dita mai en antena- “les reaccions no s’han fet esperar”. Les reaccions no es fan mai esperar, perquè les reaccions no les fan ells sols, les busques tu. Però sí que hi ha uns talls de veu que a determinada acció li succeeix una reacció i aquella reacció la puc fer jo com a complement de la informació. És a dir, molt bé senyors, aquest micro diu això, que expliqui el redactor l’acció d’aquest micro, i jo em quedaré per completar la informació el que diu aquest altre micro del que li sembla això. I és un tall de veu que no es mereix una crònica. És el tall d’algú dient: “pues, me parece muy bonito”, d’acord.

2.2.2 Ets partidari d'encarar talls de veu?

Sí. Sóc partidari sempre i quan estigui justificat. És a dir, quan fem informació tot ha d'estar justificat. Perquè si jo poso talls de veu en els que parla un i parla l'altre, però allò no té força ni ganes, és a dir, ni aporta res a la informació, no cal.

2.2.3 En quin cas encararies talls de veu?

Per exemple, jo crec que en un ple del Parlament o un ple de l'Ajuntament, si hi ha una picabaralla bona entre dos dels membres d'aquell Parlament o d'aquell Ajuntament, que paga la pena i que estan parlant exactament del mateix i que un s'està referint al que diu l'altre, sí que paga la pena. Sempre i quan tingui la suficient importància.

2.3 Quant a la paraula:

-Prefereix que el periodista dialogui amb l'editor o que faci un monòleg?

Sí, a mi m'agrada més. Però no és que a mi m'agradi més. És que per una opció personal que vaig prendre ja fa temps, a mi em sembla que quan fas ràdio no estàs en un món a part. I a mi hi ha una cosa que em resulta molt agradable, que és escoltar algú parlant per la ràdio, però parlant. No llegint. Per això, allò que dèiem abans dels academicismes. Està molt bé la frase curta, el subjecte, el verb i el predicat, està molt bé, seria l'ideal. Però si us plau, sortim al carrer i comencem a parlar amb la gent i a veure quanta gent no utilitza ni coordinades ni subordinades. És que clar, et diuen: no, és que és ràdio i com que és ràdio la gent no ho pilla bé. No, no, no ho pilla bé no. La gent no és tonta. Altra cosa que és que la gent hi presti o no hi presti atenció, però aquest és el teu objectiu, que la gent hi presti atenció i jo crec que amb frases de

subjecte, verb i predicat no es capta l'atenció de la gent. La gent s'avorreix. Per tant, sóc molt més partidari que les coses siguin dialogades, tranquil·les, però dialogades, perquè si no són dialogades, a mi em sona molt artificial em sona a una ràdio d'una altra època.

2.3.1 Es tracta d'acostar-ho a la parla?

Exacte, és a dir, per què en els programes la gent sí que pot parlar i en els informatius, no. No com que els programes són més d'estar-se per casa o d'entreteniment, doncs com que és entreteniment la gent ja parlaran. I els informatius no?

-Quines han de ser les característiques de la paraula del periodista en una notícia radiofònica?

Que m'ho expliqui, jo no ho entenc. Jo quanestic editant i presentant l'informatiu, jo intento donar les indicacions mínimes. Quedar-me amb el titular de la informació i preguntar-li al redactor, perquè el redactor m'ho expliqui. Jo en aquell moment em vull situar en l'apartat de l'oient. És a dir, sóc un oient més. Jo no hi he estat al Parlament, per tant explica-m'ho: "Què hi ha passat?". Però explica'm-ho. És la única indicació que li dono, i sobretot que vagin tranquils, que no corrin, però sobretot que m'ho expliquin, que m'expliquin les coses tal com van.

-Sempre utilitzeu els mateixos registres?

Quan et refereixes a registres de què estem parlant?

-Doncs o bé, diversos graus de col·loquialitat/formalitat o bé diversos graus d'un to més humorístic, més afectat, més seriós...

Home, jo crec que en qüestions de registre, l'informatiu no pot ser una broma. El que sí hi cap és la ironia, i hi cap el sarcasme, malgrat que la ironia i el sarcasme siguin coses molt subjectives, puguin donar peu a opinió i puguin deixar entreveure què és el que penso jo. Aquesta és una postura que adopta cadascú. Per exemple, Manel Borrell que fa l'informatiu per la tarda, ell està aquí i s'ho mira tot i ho deixa passar. Jo no ho puc evitar. M'exigeixo una implicació molt més alta. Jo crec que la ironia, el recurs a l'hemeroteca no ha de faltar i per tant el registre, cadascú aplica el registre que creu que li ha de donar a l'informatiu.

2.4 Quan a la música:

-Quan inclou música en alguna de les informacions del programa que no sigui una sintonia o informatiu?

Sempre, sempre que puc. El que passa és que no puc mai. A mi m'agrada molt la música i en informacions de músics... És a dir, si jo et parlo que ve a actuar Elton John o Bruce Springsteen, d'acord són molt coneguts, però ¿la gent sap qui són Elton John i Bruce Springsteen? Sí, però a tothom li agrada. Si jo he de donar una informació que ve a tocar Elton John o que es va morir Carles Sabaté jo crec que en aquells moments la música està més que justificada. ¿Per què? Perquè el que fa públic el personatge és la música. I no puc incloure-ho perquè bàsicament, com ja saps, en el tema dels informatius hi ha una mena de dèria, de bogeria que és que la cultura té tres minuts si és que els té. Jo sempre he dit que joestic obligat a un consell de redacció i aquest consell de redacció decideix que aquestes coses no entren, no valen. Jo en discrepo. La cultura: música, cinema, teatre no deixen de ser les notícies que al cap i a la fi acaben interessant més a la gent.

-Sol ser sempre música enregistrada o en ocasions és música transmesa directament de la realitat?

En un informatiu la música en directe és impossible.

-Per exemple, ¿el dia de la música?

El dia de la música a mi m'agradaria molt una cosa, però el que passa és que jo crec que ens apartem del concepte de música i ens n'anem més als recursos sonors. Jo no em canso de repetir que estem fent ràdio i la ràdio transmet sons. Per tant, si transmet sons i tu has de fer un reportatge del dia de la música jo el que vull sentir no és, bé sí que el sentiré, ja el sentiré, el president de la Societat General d'Autors i Editors d'Espanya dient "Què bonic que és el dia de la música o demanem més diners o demanem lluitar contra la pirateria". ¿El dia de la música què és? Música al carrer. I fem la crònica amb directe amb una mòbil ben bona, però que hi hagi música. I ara anem a un altre aspecte. Jo no em vaig cansar de demanar: fem un reportatge dels músics al metro: doncs gravem els músics al metro. No en va haver-hi ni un. La persona que vam enviar-hi no va gravar música al metro. És a dir, grava'm el so del metro, es tanquen les portes i apareix un "tio" allà dient "Buenas tardes señora, un poco de música" i comença el "tio" a tocar l'acordió o el saxo o el que li doni la gana. Però allò és el que jo vull transmetre en un reportatge. És com una manifestació: anem a una manifestació i és el mateix. U de maig, manifestació de l'u de maig i fas la crònica: Joan Coscubiela ha dit això, pam, i l'altre ha dit això, pam, i aquell altre ha dit això, pam i el crit més sentit és: "Aznar dimite, el proletario no te admite". No m'ho diguis tu, vull sentir a la gent, posa'm-ho. Grava-ho i quan facis la crònica des de la unitat mòbil procura tenir baixada una mica la finestra perquè se senti que estàs en una manifestació. Però no hi ha manera. Però no només passa aquí, passa a tot arreu. Fem ràdio i allò que hauria de ser el

protagonista, que és el so, no el posem. És com si en tele agafessin i diguessin: “Nos vamos a la manifestación tal del uno de mayo”. I llavors sortís un “tio” al balcó d’una casa on no hi ha ningú al carrer: “Bueno, la manifestación ha transcurrido muy bien, ambiente fantástico y ahora veamos el video”. I dóna pas al video i llavors es veu només el cap del Coscubiela amb un micro aquí que va dient: “Sí, l’u de maig és fantàstic i tal...”. Canvia la imatge i es veu el tall de l’Àlvarez dient: “Bueno, l’u de maig hem de reivindicar això i això altre” i no surt absolutament res de la manifestació, cap imatge de la manifestació, no sortissin les pancartes, no sortís res: ¿Quina informació has fet? Perquè aquesta informació s’hagués pogut fer des de la redacció. Truques i dius Coscu explica’m quatre coses i ja està.

2.5 Quant als sons:

-Quan inclou sons que no siguin ni paraules ni música en alguna de les informacions?

Jo demano, demano els sons. Per exemple, les famoses cassolades contra la guerra aquell era un so i era un so que el propi argument informatiu era aquell, per tant aquell so s’havia de sentir. Per tant, aquests sons s’han d’escoltar.

-Solen ser efectes sonors enregistrats o en ocasions es transmeten sons de la realitat?

Jo no sóc partidari d’efectes sonors enllaunats

-En quin sentit creu que milloren les informacions amb la inclusió de so ambient?

És bàsic. A mi el que m'agrada, però no ho puc fer, però no ho puc fer per una qüestió de temps, perquè l'espai informatiu és molt limitat, però a mi el que m'agradaria per exemple és si parlo d'obres de teatre, poder sentir els actors fent aquella obra de teatre. Si parlo de poesia, i aquesta és una d'aquelles coses que només la pots fer quan malauradament es mor Miquel Martí i Pol, o es mor Terenci Moix, o es mor Vázquez Montalbán és recuperar la seva pròpia veu parlant dels seus propis textos o llegint els seus propis textos. I per mi aquesta és la gràcia de la notícia, que gràcia en té molt poca, però per l'oient el que ha de ser important és identificar una veu: estàs fent ràdio, és una veu, no pots llegir. Clar que puc llegir jo un poema de Martí i Pol, però per mi això no és l'important. L'important és, si el protagonista de la notícia és Martí i Pol perquè ha publicat un nou llibre doncs escoltem-ho. Si Lluís Llach recita textos de Martí i Pol o Lluís Llach recita textos seus, doncs escoltem Lluís Llach.

2.5.1 Creus que aquests sons criden l'atenció de l'oient o el desconcerten?

Un so desconcerta quan la persona que l'escolta no el pot entendre. Per tant, quan un so el poses, ha d'estar justificat. Però ha d'estar justificat. Si està justificat, l'oient l'escolta. Si tu vas a una manifestació i poses la gent cridant: "Aznar dimite, el pueblo no te admite", l'oient dirà: "ostres, ¿què diuen?", però si tu ho deixes suficient temps perquè l'oient es pugui adaptar a aquell so, a la gent ja li ha cridat l'atenció, per tant ja s'hi agafa. Pot prestar-hi més atenció. Amb la qual cosa ja l'has atrapat. Si no li poses això i li poses la veu d'un redactor dient que han dit això, que han dit allò altre i hi havia aquella pancarta i allò altre i tal, "bueno" sí, si li interessa l'informatiu s'hi quedarà, si no, no. Però el considerarà avorrit i aquesta és una de les meves lluites, que és que qui t'escolta no s'avorreixi.

2.6 Quant al silenci:

-En alguna ocasió ha inclòs algun silenci premeditadament?

Amb allò que dèiem abans dels registres, jo utilitzo els silencis premeditadament. Entre una peça i una altra, per exemple, callo. Deixo passar dos segons, però no perquè estigui pensant en una altra cosa, sinó perquè després dels dos segons em sentiràs dir: “En fi...”. Per tant, és un silenci que, acompanyat de determinada frase per enganxar-la, té una intencionalitat i és un silenci premeditat. I el silenci també és molt útil a l’entrevista. El silenci, per exemple, posa molt nerviós a l’entrevistador, però sobretot si és una persona que no està acostumada a parlar pels mitjans de comunicació a l’entrevistat. Si l’entrevistat està parlant i quan acaba, et calles i no dius res, aquella persona té necessitat d’omplir aquell espai, amb la qual cosa continua garlant i això és una cosa que posa molt nerviós.

2.7 Considera que incloure elements del llenguatge radiofònic com músiques, sons i silencis, que no siguin sintonies o indicatius millora la qualitat de les narracions informatives, o per contra, entorpeix el procés de redacció?

Jo crec que són dues coses diferents. Jo crec que la causa principal per la qual no utilitzem els sons, les músiques, el que sigui, no és una qüestió d’immediatesa. És que els propis redactors, entre els quals m’incloc jo, han estat treballant d’una determinada manera durant molt de temps i hem oblidat que la ràdio és so i el que ens interessa és tenir la veu del protagonista. El protagonista en una sessió parlamentària indubtablement seran els diputats, però si el Maragall en un determinat moment diu una cosa o l’Aznar diu una cosa i comença a tremolar tot el Congrés perquè tothom està “patalejant” aquell és un so que diu molt. Jo crec que és qüestió de cultura que s’ha anat implantant i que hem anat oblidat fer una redacció informativa molt més creativa en

benefici de poder escoltar gent que ostenta càrrecs de poder. I llavors ens hem oblidat d'això i al viciar-nos d'això, hem oblidat lo altre. ¿Per què no utilitzem sons? Per manca de cultura. A més, quan a les redaccions d'aquest país la mitjana d'edat és la que és, de 25 a 30 anys o de 25 a 35 anys, perquè quan en tens 35 la majoria de redactors agafen, foten el camp i se'n van a viure la vida bé. Estem obsessionats amb la manca de temps: "Com que no tenim temps, no ho podem fer". Mentida. Perquè de la mateixa manera que treus un tall de veu de la Delegada del Govern mentre informa de l'últim atemptat d'ETA a la Diagonal amb Carrer Numància que va costar la vida al guàrdia "urbano", tenies més gent allà, no estaves tu sol. Poden agafar més gent i poden agafar una cosa que és: les sirenes, les ambulàncies i després una altra cosa que a mi se'm va acudir de gravar-la: Hi havia un cotxe que podia contenir un artefacte explosiu i va la policia a veure si té el d'allò, va amb el robot i efectivament té titadine i et diuen: "Atención señores vamos a explosionar el artefacto" i es va sentir booom!!! ¿Tant difícil és agafar el minidisc i fer així: gravar el policia: "Lárguense todos". Ostres, això és una imatge, una imatge sonora, informativa a més.

2.7.1 Creus que hi ha massa declaració formal i poca declaració informal?

A mi els talls de veu que sento m'avorreixen. El periodisme d'escarxofa existirà sempre i cada dia tindrem el nostre menú de talls de veu. Altra cosa és que tu com a periodista puguis treballar fora del que és el periodisme d'escarxofa i després tenir talls de veu que no siguin del conseller sinó del director general de no sé què que et poden explicar moltes més coses.

2.8 Considera que es pot elaborar una informació sense que aparegui la paraula del periodista?

Sí, jo l'he fet. Hi ha una persona amb la qual jo treballava a Onda Rambla que feia autèntiques meravelles, reportatges de tres minuts, de cinc minuts, i només hi havia sons del carrer i talls de veu.

2.9 Pensa que la digitalització de les redaccions afavoreix l'ús dels recursos sonors del llenguatge radiofònic en l'elaboració de les narracions informatives?

Jo crec que això abans poques vegades podies fer-ho. Anaves amb una gravadora a gravar i amb una mica de sort tenies un bon tall de veu, però tu te'n vas amb un minidisc i la qualitat del so, compara-la.

2.11.1 No només en la qualitat del so, sinó també en el muntatge?

En el muntatge és fantàstic. En el muntatge pots treure aquells talls que a lo millor no aporten res i que et fan perdre temps. O amb el sistema digital pots millorar el so moltíssim.